

Gógánfa, Zalagyömörő

KÖZSÉGEK

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEINEK FELÜLVIZSGÁLATA

**MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATI
HELYZETFELTÁRÓ, HELYZETELEMZŐ ÉS
HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZEINEK**

DOKUMENTÁCIÓJA

2018. december hó
Javítva: 2019. október hó

PESTTERV

PEST MEGYEI TERÜLET, TELEPÜLÉS, KÖRNYEZET
TERVEZŐ ÉS TANÁCSADÓ KFT.
BUDAPEST 1085, KŐFARAGÓ U. 9.
TEL.: 267-0508, 267-7078
E-MAIL: pestterv@pestterv.hu

TERVEZŐK NÉVSORA
GÓGÁNFA, ZALAGYÖMÖRŐ
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK ÉS
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEINEK FELÜLVIZSGÁLATÁHOZ

Szakterület	Tervezők	Jogosultság	aláírás
Településrendezés	Kissfazekas Kornélia	okl. építészmérnök, településrendezési vezető tervező TT/1 01-1298	
Településfejlesztés, társadalom, gazdaság	Károlyi János	területrendezési vezető tervező TR-13-1017	
Zöldfelületek, táj- rendezés, táj- természet- és környezetvédelem	Burányi Endre	okl. táj- és kertépítészmérnök, területrendezési vezető tervező TR1-, TT/T-, TK- 01-5014	
Közlekedés	Közlekedés Kft Rhorer Ádám	TKö 01-3157	
Közműellátás, hírközlés	KÉSZ Köz műtervező Kft Hanczár Zsoltné Szolóczi Bálint	okl. gépészmérnök és városrendező mérnök MK-01-2418 TE-T, TH-T, TV-T	
Tervlap szerkesztés, grafika:	Vancsóné Jánossy Zsuzsanna		
	Munkatársak		
Kulturális örökségvédelem	Máté Zsuzsanna Batizi Zoltán Jankovics Norbert	építész, műemléki szakértő szakértői sz.: 21-0073; régész, régész szakértő szakértői sz.: 17-003; művészettörténész, műemléki szakértő, szakértői sz.: 21-0016;	
Településfejlesztés, térinformatika	Botos István Csaba		
Környezetrendezés	Ráski János		
Adatgyűjtés, feldolgozás	V. Szendrői Katalin		
Ügyvezető igazgató:	Schuchmann Péter	TR1-01-5068	

Ez a mű szerzői jogvédelem alatt álló alkotás.
 Ezért a mű részben vagy egészben történő közzétevése, másolása vagy módosítása
 kizárólag a PESTTERV Kft. engedélyének birtokában lehetséges.

PESTTERV
 PEST MEGYEI TERÜLET, TELEPÜLÉS, KÖRNYEZET
 TERVEZŐ ÉS TANÁCSADÓ KFT.
 BUDAPEST 1085, KÖFARAGÓ U. 9.
 TEL.: 267-0508, 267-7078
 E-MAIL: pestterv@pestterv.hu

TARTALOMJEGYZÉK:

VIZSGÁLATI MUNKARÉSZEK	4
1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ	5
1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK	5
1.2. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	8
1.3. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	16
1.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK – AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ – VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI	22
1.5. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA	22
1.6. A TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA	32
1.7. A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA.....	33
1.8. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA	39
1.9. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA	40
1.10. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE ...	42
1.11. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK	43
1.12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA	43
1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA.....	53
1.14. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA.....	55
1.15. KÖZLEKEDÉS	79
1.16. KÖZMŰVESÍTÉS.....	80
1.17. KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS)	81
1.18. KATASZTRÓFAVÉDELEM (TERÜLETFELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST, BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK)	84
1.19. ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY	85
1.20. TELEPÜLÉSI KLÍMA	86
HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	
1.21. A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE	87
HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	
1.22. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	89
1.23. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek.....	90

VIZSGÁLATI MUNKARÉSZEK

BEVEZETÉS, ELŐZMÉNYEK

Szerződés, munkaindítás

A településszerkezeti tervek, a helyi építési szabályzatok és szabályozási tervek felülvizsgálatát a 11 Veszprém megyei, Sümegi Járáshoz tartozó település Közös Önkormányzati Hivatalának megbízásából a PESTTERV Kft. a 2017-ben kötött tervezési szerződés alapján végzi.

A Gógánfai Közös Önkormányzati Hivatalhoz, tartozó települések vizsgálatát településcsoportonként dokumentáljuk, az egykori négy körjegyzőség szerinti bontásban. Ezek az alábbiak:

- **Gógánfa, Zalagyömörő:**
- Dabronc, Hetyefő, Megyer, Zalaerdőd;
- Ukk, Rigács, Zalameggyes;
- Sümegprága és Bazsi.

A településtervezési munka a szerződéskötést követően az adatbeszerzésekkel és ezek alapján a vizsgálatok elkészítésével indult 2018. tavaszán.

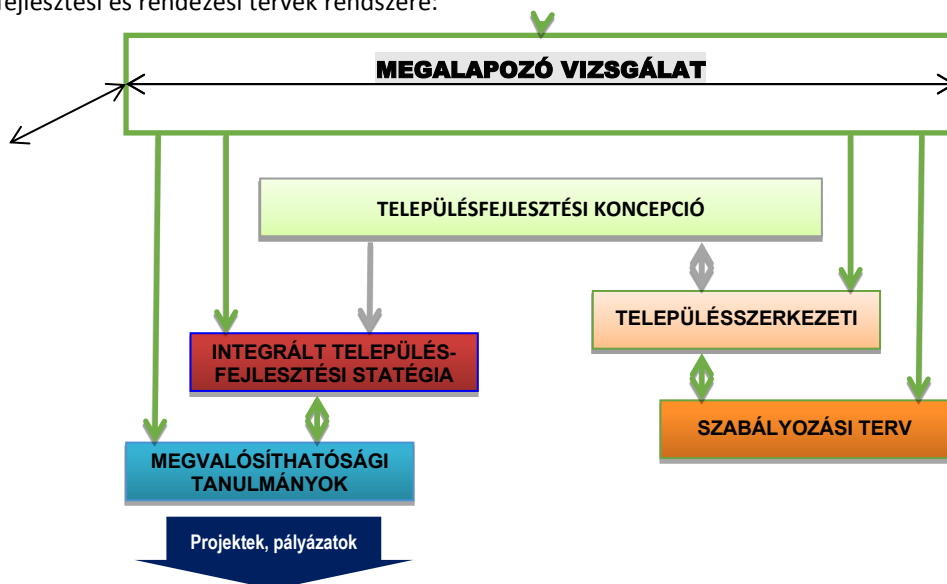
Jelen kötet Gógánfa és Zalagyömörő vizsgálati anyagát tartalmazza.

Településrendezési tervezési feladatok

A tervezési feladat a hatályos településszerkezeti terv (továbbiakban: TSZT), a helyi építési szabályzat (továbbiakban: HÉSZ) és a szabályozási terv (továbbiakban: SZT) teljes körű felülvizsgálatának elkészítése. Ezzel összhangban a terv elkészítésének elsődleges célja az, hogy a többségében 2004-ben jóváhagyott jelenleg is hatályos tervek a megváltozott önkormányzati igényeknek és a 2013. január 1-je után hatályos jogszabályoknak megfelelő átfogó korszerűsítése, a módosított jogszabályi jelkulcsnak megfelelő átszerkesztése, továbbá az időközben felmerült tervmódosítási elképzelések beillesztése. Ennek révén létrejön egy új, aktualizált és korszerű tervdokumentáció. Ki kell emelni, hogy a jelen kötetben vizsgált Gógánfa Településrendezési tervei az érintett települések közül leginkább aktualizására szorul, tekintve, hogy azok jóváhagyása 1998-ra datálható.

A jogszabályi előírásokból, de a tervezési logikából is fakadóan a TSZT egy átfogó tervezési rendszer egyik eleme. A rendszer alapelemeit és azok egymásra épülését az alábbi ábra foglalja össze

A településfejlesztési és rendezési tervek rendszere:

A jelen dokumentumban található Megalapozó vizsgálat számos tématerületet elemezve mutatja be a települések térségi szerepkörét, társadalmi-gazdasági helyzetét, településrendezési háttérét.

HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉSEK HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

A vizsgált terület a Közép-dunántúli Régióban, Veszprém megye nyugati szélén, a Veszprémi, Zalai és a Vasi megyehatár találkozásánál helyezkedik el. A Balaton északi partjától 25-30 km-re és Budapesttól ~180 km-re nyugatra fekvő kistelepülések a sümegi járáshoz tartoznak.

Mind a 11 település Sümegi járás nyugati részén található, községi besorolású, nagyságrendjükben erősen különbözőek, mind igazgatási területüket, mind népességszámukat illetően.

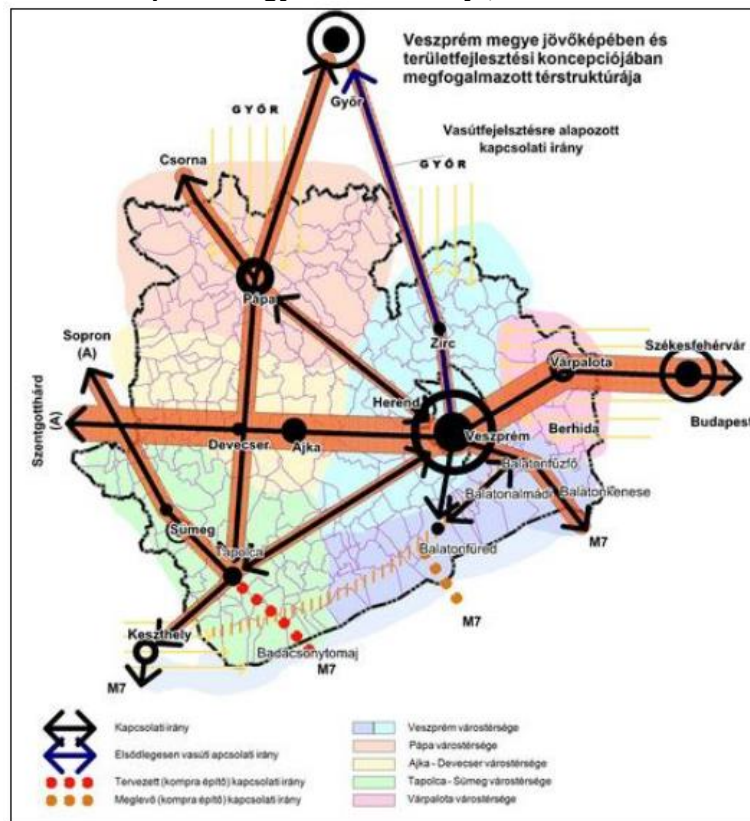
A települések közül kilenc a Sümegi járásközponttól ÉNy-ra, egymással közvetlenül összefüggő területen helyezkedik el, míg Sümegprága és Bazsi ettől elszakadva, Sümegtől délnyugatra fekszik.

A terület Budapest felől a 8. számú főútról vagy a 71. sz. főútról való leágazással érhető el, egyéb irányokból pedig a 84. sz. főúton keresztül, amely a településcsoporton áthalad és annak közúti közlekedési főtengelye. Erre kapcsolódnak több csomóponton illetve útcsatlakozással – közvetlenül vagy közvetve - az egyes községekre vezető mellékutak.

A térség vasúton is elérhető a Balatonszentgyörgy–Tapolca–Ukk–Celldömölk és a Boba – Ukk – Zalaegerszeg vonalakon. Az ukki vasúti csomópont a területsúlypontjában található, több település saját vasúti megállóval rendelkezik.

A településhálózati, térségi összefüggések részletes vizsgálatát a további alfejezetek tartalmazzák.

Veszprém megye térstruktúrája, városhálózata

Forrás: Veszprém megye területfejlesztési koncepciója, 2013

1.2. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

A 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési időszakra való felkészülés idején *(az elmúlt években)* hazánkban alapvetően megváltoztak a terület- és településfejlesztés törvényi és szervezeti keretei. Az Országgyűlés 2014. január 3-án elfogadta a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról szóló határozatot, ezzel új irányt szabott az ország, a térségek és a települések fejlesztéséhez.

Az Országgyűlés döntése alapján a NEMZETI FEJLESZTÉS 2030 Konceptióban elfogadott alapelveket és stratégiai célkitűzéseket úgy a jogalkotásban, mint a szakpolitikai stratégia-és programalkotásban folyamatosan érvényre kell juttatni. Ebből következik, hogy az egyes települések tervezésénél is érvényesíteni kell *(az EU2020 Stratégiához is kapcsolódó, azzal összehangolt)* célkitűzéseket. *(Ezért indokolt – mintegy iránymutatásul - ezen országos célkitűzések számbavétele a 2014-2020 közötti időszakra szóló Integrált Településfejlesztési Stratégia megalapozó munkarészei között).*

A NEMZETI FEJLESZTÉS 2030 koncepció integrálja a hazai fejlesztési célokat és igényeket, valamint meghatározza azok területi dimenzióit, ami a 2014–20-as európai uniós tervezési és költségvetési időszakra készülő tervdokumentumok megalapozását is szolgálja, valamint az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből, illetve az EU2020 Stratégiához illeszkedve hosszú távú jövőképet, fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg az ország egésze, valamint térségei illetve települései számára.

A NEMZETI FEJLESZTÉS 2030 koncepció a további tervezés – így az Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása és elfogadása - során is figyelembe veendő - horizontális szempontként határozta meg:

- a) a befogadás – a társadalmi felzárkózás támogatását,
- b) az esélyegyenlőség megteremtését, a nemzetiégi identitás erősítését,
- c) a fenntartható fejlődést– fenntartható növekedést,
- d) az értékmegőrzést és az intelligens növekedést;

A fejlesztési források felhasználásának NEMZETI FEJLESZTÉS 2030 koncepcióban rögzített alapelvei:

- a) nemzeti fejlesztési célok és prioritások érvényesítése,
- b) a közpénzfelhasználás a közhasznú eredményezzen,
- c) partnerség és közösségi részvétel,
- d) foglalkoztatáshoz való hozzájárulás,
- e) a természeti erőforrások mennyiségi és minőségi megőrzése, a környezet állapotának és értékeinek megőrzése, javítása,
- f) a megtermelt értékek hasznosulása a helyi közösség javára, kedvezményezettség,
- g) a területfejlesztési szempontból kedvezményezett, ezen belül a leghátrányosabb helyzetű kistérségek és települések fejlesztésére rendelkezésre álló forrásokat meghatározott támogatási szabályok alapján indokolt felhasználni,
- h) a területfejlesztési szempontból kedvezményezett, ezen belül a leghátrányosabb helyzetű kistérségekből és településekről benyújtott pályázatokat a pályázatok értékelése során a felzárkóztatás elősegítése érdekében indokoltelőnyben részesíteni

A NEMZETI FEJLESZTÉS 2030 koncepció a nemzeti jövőkép elérése érdekében négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelölt ki.

- a) értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- b) népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- c) természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- d) térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

Az átfogó célok megvalósulása érdekében specifikus és területi célkitűzések kerültek meghatározásra: A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, így a települések tervezése számára is kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat, amelyekre a középtávú–fókuszált– fejlesztési feladatok épülhetnek.

A szakpolitikában érvényesítendő specifikus célok:

- a) versenyképes, innovatív gazdaság,
- b) gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság,
- c) életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás,
- d) kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I,
- e) érték tudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom,

f) jó állam, szolgáltató állam és biztonság,

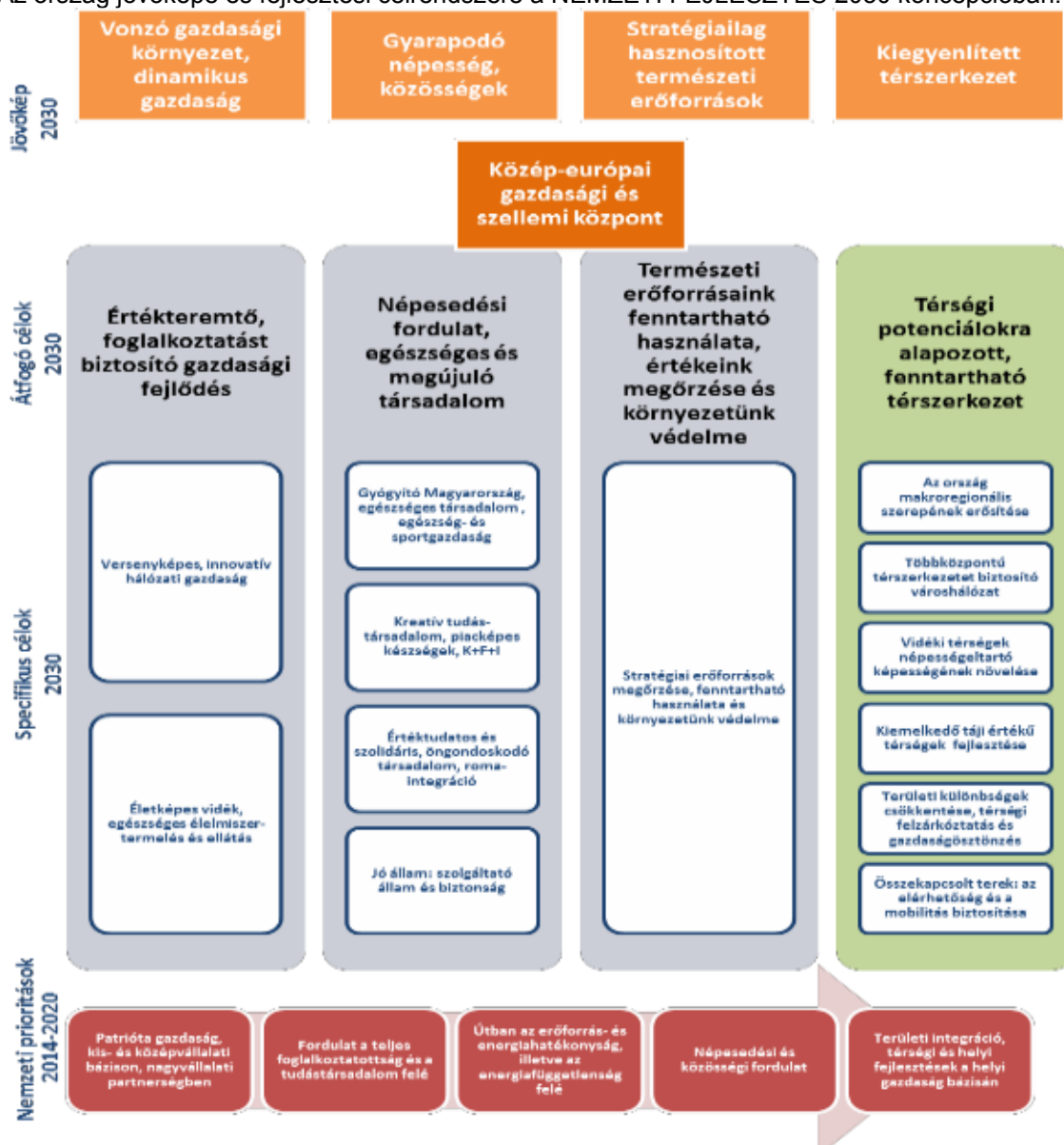
g) stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme,

A területi specifikus célok, amelyek a településrendezési eszközök és a településfejlesztési koncepció tervezését is érintik:

- a vidéki térségek népességeltartó képességének növelése,
- a területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése,
- összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása.

A magyar fejlesztéspolitika elsődleges keretét az Európai Unió kohéziós és vidékfejlesztési politikája, illetve a 2014–2020-as programozási és fejlesztési időszakban rendelkezésre álló uniós fejlesztési források képezik. A Koncepció a nemzeti szükségletekből és sajátosságokból kiindulva középtávon (2014–2020 között) kijelöli azokat a stratégiai fókuszokat, amelyek az ország hosszú távú céljainak megvalósulását szolgálhatják.

Az ország jövőképe és fejlesztési célrendszere a NEMZETI FEJLESZTÉS 2030 koncepcióban:

A településtervezés számára iránymutatóak azok a prioritások és fejlesztési tématerületek is, amelyeket a dokumentum a 2014-2020-as időszakra meghatároz.

NEMZETI PRIORITÁSOK 2014-2020	• FEJLESZTÉSI TÉMATERÜLETEK
Patrióta gazdaság, kis- és középvállalati bázison, nagyvállalati partnerségben	- Innovatív gazdaságfejlesztés, kis- és középvállalkozások, stratégiai ágazatok, versenyképesség - Elérhetőség, megújuló közösségi közlekedés és tranzitgazdaság - Életképes vidék, bővülő agrár- és élelmiszer-gazdaság, halászat
Fordulat a teljes foglalkoztatottság és a tudástársadalom felé	- Foglalkoztatás növelése - Tudástársadalom megalapozása
Útban az erőforrás- és energiahatékonyság, illetve az energiafüggetlenség felé	- Energia-hatékonyság, fenntartható erőforrás-gazdálkodás - Klíma- és környezetvédelem
Népesedési és közösségi fordulat	- Befogadó és gyarapodó társadalom - Gyermekvállalás ösztönzése, népesedési kihívások kezelése
Területi integráció, térségi és helyi fejlesztések a helyi gazdaság bázisán	- Területi integráció, területfejlesztés - Vidéki térségek, vidéki gazdaság és közösségek - Budapest és térsége vezető makro-regionális szerepkörben - Kiteljesedő Kárpát-medencei, Duna menti nemzeti és európai területi együttműködés

/az ábrák forrása: "Nemzeti Fejlesztés 2030"/

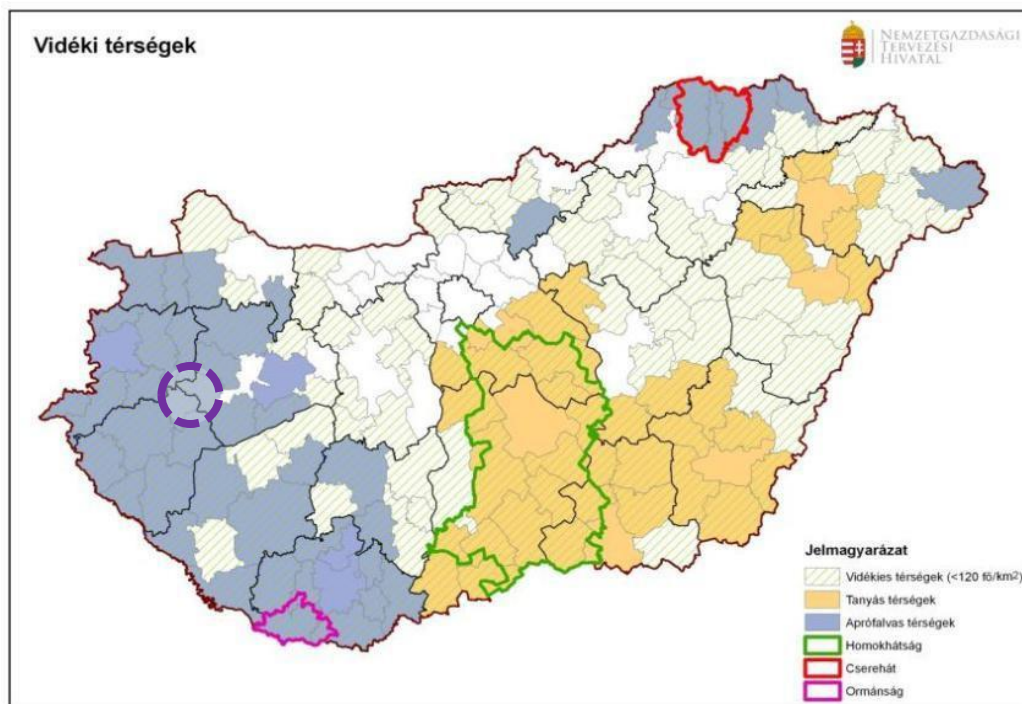
A város-vidék együttműködést érvényesítő várostérség fejlesztés NEMZETI FEJLESZTÉS 2030 koncepcióban meghatározott szempontjai, amelyeknek érvényt kell szerezni az egyes települések tervezése során:

- Teret kell nyerniük a várostérségi települések által közösen kialakított és megvalósított fejlesztéseknek, és csökkennie kell a települési szinten kiosztott és a pályázati úton elérhető fejlesztési közpénzek jelentőségének.
- A városi fejlesztések is a térség egészének javát szolgálják, az erőforrások települések közötti funkcionális és harmonikus elosztásával. Mindez dedikált forráskereteken, térségi együttműködésben kialakított helyi- térségi projektcsomagok vagy programok formájában nyilvánulhat meg, különösen az uniós fejlesztési források felhasználásakor
- A nagyobb városainkban – különösen a húszezer fő feletti városainkban – külön erőforrásokat kell fordítani a városi központok fejlesztését szolgáló sajátos akciókra is
- Ugyanakkor kialakítandók a vidékies települések sajátosságainak megfelelő fejlesztések is, és a kettőnek szinergiában kell lennie egymással.
- A várostérségek fejlesztéseit központilag orientálni kell, összhangban a kormányzati és megyei szintű fejlesztésekkel. Fontos, hogy e tárgykör sokszínű legyen, lehetőséget adva a komplex és integrált megközelítések alkalmazására, kiterjedve a települési infrastruktúrára, a közösségi és közúti közlekedésre, a gazdaságra és helyi gazdaságra, a foglalkoztatásra, a közszolgáltatásra, a társadalmi felzárkózásra, a tudatformálásra vagy akár a képzésekre.
- Minden területi alapú tematikus fejlesztés esetében törekedni kell arra, hogy a beavatkozás terei itt is egy vagy több várostérségből épüljenek fel (pl. a területpolitika vagy egyes ágazati politikák kiemelt térségei). Így válhat a fejlesztések területi „építőelemévé”e valós helyi szintű térszerveződés.

- Együtt-tervezés: nemcsak a közpénzekből megvalósuló térségi fejlesztésekben, de a települések gazdálkodásában és tervezésében (ld. terület- településrendezési- és településfejlesztési tervezés, helyi adópolitika) is a térségi, a várost és vonzáskörzetét szerves egységben kezelésszemléletet és gyakorlatot kell alkalmazni.
- Törekedni kell a természeti környezet értékeinek megőrzésére, a belső városi zöldfelületek és a várost övező ökológiai értékes területek közti kapcsolatok erősítésére.

Stratégiai várostérség-fejlesztés követelményei a NEMZETI FEJLESZTÉS 2030 dokumentum szerint:

- Nemzeti szinten összehangolt, reális adottságokra alapozott, városgazdasági szempontokat is integráló várostérség fejlesztési, és különösen várostérségi gazdaságfejlesztési stratégiák kidolgozása és végrehajtása szükséges a nemzetgazdasági növekedés élénkítése érdekében
- Olyan városi jövőképek kialakítására van szükség, melyek egységes koordináció révén elősegítik, hogy a városok térségi és gazdasági szempontoknak is megfelelő integrált stratégiai szemléletet képviselhesse, melyekben a térségalkotó, hasonló adottságokkal rendelkező települések egymás fejlesztési intézkedéseit nem kioltva, hanem összehangolt tervezésük és fejlesztéseik révén hatékonyabb és fenntarthatóbb rendszereket alakítanak ki, egyeztetve a helyi társadalom képviselőivel, a települést használó csoportok preferenciáival.

Vidéki térségek meghatározásán belül a dokumentum kitér az *Aprófalvas térségek* fejlesztését szolgáló fejlesztéspolitikai feladatok meghatározására is. Jelen tervezési terület is ebbe a kategóriába tartozik, amint ezt a fenti országos ábra is szemlélteti.

Erre a térségtípusra a Stratégia „Az életképes vidék – vidékfejlesztési prioritás” címszó alatt foglalja össze fejlesztéspolitikai célokat és feladatokat.

A Nemzeti Fejlesztés 2030 dokumentum „Az életképes vidék – vidékfejlesztési prioritásai” az alábbiakat tartalmazzák:

- Vidéki foglalkoztatás növelése.
- Város-vidék kapcsolatok helyreállítása.
- A vidék gazdaságának több lábra állítása, helyi, térségi gazdasági autonómia erősítése. Gazdaságfejlesztési műhelyek, szervezet- és kapcsolatrendszer kialakítása, erősítése.
- A helyi termelés, feldolgozás és fogyasztás összehangolása, a gazdasági tevékenységek, tranzakciók térségen belül tartása.
- A vidéki népesség egészségügyi ellátásának fejlesztése.
- A vidéki települések, falvak közösségi szolgáltatásainak erősítése
- A vidéki települések infrastrukturális fejlesztése, elérhetőség-javítás.

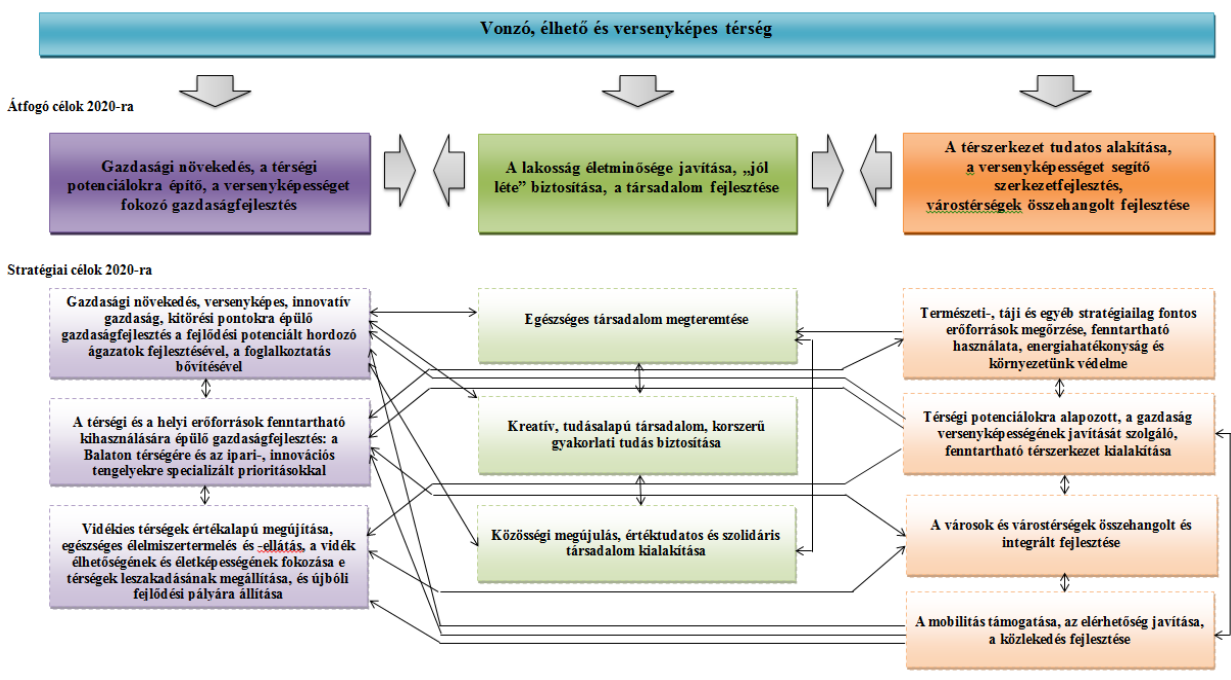
- A vidék kulturális és épített örökségének megőrzése, helyreállítása, fenntartható fejlesztése, a turizmusba való bekapcsolása.
- A vidékfejlesztés szellemi, szemléleti, kulturális megalapozása, tudásátadás.
- A vidékfejlesztés képzési, szakmai bázisainak kialakítása, erősítése.
- Fontos a helyi termelés, feldolgozás és értékesítés összehangolására ösztönző rendszer kidolgozása. Lényeges a helyben termelt áruk és szolgáltatások helyi értékesítése adóvonzatainak átgondolása, erős csökkentése, esetleg adómentessé tétele, továbbá a bürokrácia terheinek mérséklése.
- A civil szervezetek és az önkormányzatok kapcsolatainak erősítése, feladatátvállalások ösztönzése.
- A föld és birtokpolitika rendezése.
- A vidékfejlesztés támogatási rendszerének összehangolása (hazai és EU-s források), hogy a lehetséges szinergiák egymást erősítsék.

VESZPRÉM MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

Veszprém megye fejlesztésének átfogó céljai, valamint azok elérését szolgáló stratégiai fejlesztési célkitűzések szorosan kapcsolódnak a „Nemzeti Fejlesztés 2020” dokumentumban meghatározott fenti országos célrendszerhez, mivel az országosan kitűzött célok elérése Veszprém megye érdekeit is jól szolgálják.

Veszprém megye területfejlesztési koncepciójának célrendszere

A jövőképek fő elemei 2030

forrás: Veszprém megye területfejlesztési koncepciója

A megyei területfejlesztési koncepció készítése időben megelőzte a Balaton térség fejlesztési koncepciójának készítését (a megyei koncepció 2015-ös részleges felülvizsgálata kizárólag a humánfejlesztéspolitikai célokkal történő kiegészítésre szorítkozott). Ezért a megyei területfejlesztési koncepció a Balaton térségre korábban készült, 2007-es területfejlesztési koncepció céljait vette át, amit fenti okokból itt most nem ismertetünk. A megyei fejlesztési koncepció térségetérítő céljai a következőkben foglalhatók össze:

Veszprém megye fejlesztési koncepciója megerősíti a Nemzeti Fejlesztés 2030 dokumentumnak a térség fejlesztésére vonatkozó sajátos célkitűzéseit és további célkitűzésekkel egészíti ki. Ezekhez a sajátos megyei célkitűzésekhez Sümeg térsége is kapcsolódhat:

- A Balaton-felvidék és a Bakony (Bakonyalja) fejlesztésének összekapcsolása a térség egésze turisztikai potenciáljának bővítése érdekében. A Bakony heggyvidéki jellege, aprófalvai települési és építészeti karaktere, a tájkép gazdagsága, a kiterjedt erdőségek, a gazdag vadállomány olyan

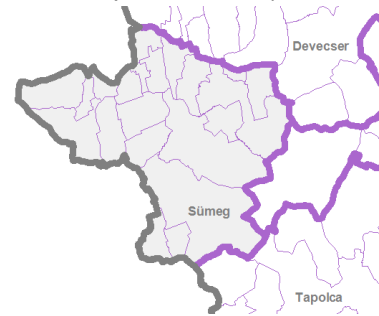
potenciálok, amelyek – a térségek közötti kapcsolatrendszerek erősítése estén – jól egészítheti ki a Balaton térség turisztikai kínálatát. Az összehangolt fejlesztés hozzájárul a Bakony és a Bakonyalja potenciáljai kihasználásához, az érintett településeinek fejlődéséhez, a Balaton térsége vonatkozásában pedig a turisztikai kínálat gazdagításához, az üdülési szezon meghosszabbításához.

A MEGYEI KONCEPCIÓ SÜMEGI JÁRÁSRA VONATKOZÓ CÉLKITŰZÉSEI AZ ALÁBBIK

Sümeg várostérsége

Pozicionálás

Veszprém megye egyik legkisebb téregysége, ahol a megye területének 6,6%-án él a lakosság 4,4%-a, 16 ezer fő. Népessége átlagot meghaladó mértékben csökken. Hátrányos helyzetű, kiemelkedő adottságokkal nem, de jelenős turisztikai vonzerővel bíró agrártérség, ahol érződik Zala megyéből (*Zalaegerszeg, Jánosháza és Sárvár*) Vas megyéből pedig Jánosháza gazdasági kisugárzása (*elsősorban a foglalkoztatásban*). A ténylegesen egységet alkotó települések köre (*a járás területén túl*) kiterjed Zala megye területén a megyehatárszéli Zalaszentgyörgyi, Mihályfa, Vas megye területén pedig Nyírád településekre. Sümeg és Tapolca ikervárosok. Térségük együttesen képez funkcionális várostérséget a Balaton nyugati kapujában. Sümeg műemlékváros (*barokk város*).

Fejlesztési célok

Térségi együttműködés jobb térségi pozíciók elérése érdekében

- A testvérvárosi együttműködés erősítése, az egymástól mindössze 18 km-re fekvő két város (*Sümeg és Tapolca*) közös várostérségként való együtt pozicionálása, összehangolt fejlesztése érdekében.

A térség gazdaságának fejlesztése

- Befektetők térségbe vonzása, a munkahelyteremtés támogatása a népességmegtartó képesség erősítése.
- A népesség (*kiemelten a fiatalok és középkorúak*) képzettségének emelése olyan irányokban, amelyben lehetőség van a helyben (illetve a térségben) való foglalkoztatásra. A képzett munkaerő helyben tartása.
- Stratégiai ágazatként a környezetipar támogatása és fejlesztése, ökoparkok létrehozása (*hulladékok feldolgozása, építési törmelékek feldolgozása, az összegyűjtött üveg újrahasznosításával összefüggő gazdasági fejlesztések és technológiában rejlő lehetőségek kihasználása*.)
- A víz, az élelmiszer és a megújuló energiaforrások a térség gazdasági fejlődésének alapjai
- Mezőgazdálkodási termék-utak kidolgozása, ehhez kapcsolódóan az élelmiszer feldolgozás. Konzervgyár.
- Ivóvíz palackozás fejlesztése (*a zalaszentgyörgyi ásványvíz ivóvízként való hasznosítása*)
- Az ökogazdálkodás támogatása és elterjesztése (*a helyben termelés, a feldolgozás, az értékesítést segítő szövetkezési formák támogatása a helyi piacokon túlmenően a regionális piacok szolgálatában*)
- Az erdővagyon + az élelmiszertermelésen felül megtermelhető biomassza hasznosítása (*a térségben felmért potenciálok és lehetőségek többirányú hasznosításával*)

- Kézimunka-igényes termékek előállításának támogatása, kézműipar bővítése a családok megélhetésének támogatására
- A gazdasági terület bővítése Sümegen, új vállalkozások letelepítése érdekében

Turizmus fejlesztése:

- A kiváló termálvíz hasznosítása (a *strand továbbfejlesztése, közintézmények termálvízzel fűtése*)
- A Tapolca-Sümeg-Hévíz-Keszthely turisztikai együttműködésben rejlő lehetőségek kihasználása, az attrakciók térségi rendszerbe szervezése
- Térségi koncepció készítése a falusi turizmus fejlesztésére (a *falusi vendégfogadás kapacitásainak bővítésére, a meglévő szálláshelyek minőségének és szolgáltatásainak bővítésére, térségi rendezvények összehangolására*)
- Lovasturizmus
- A vallási turizmus fejlesztése (Sümeg, Zalaszentmihály, Rigács)
- A vadászturizmus fejlesztése minőségi szálláshelyek kialakításával, a kastélyok és a kúriák hasznosítása

Térszerkezet fejlesztése

- a 77-es út országos főúttá fejlesztése
- a 83-as és a 84-es fejlesztése
- a Balaton megközelítésének javítása
- a megyehatárokat átlépő mellékutak fejlesztése a térség átjárhatóságának (a munkahelyek elérhetőségének javítása érdekében)
- Kerékpárutak bővítése (kiemelten Sümeg és Tapolca között)

Települések fejlesztése

- A műemlékek felújítása, a püspöki palota belső felújítása a hasznosítás, rendezvények tartása érdekében
- Templomok korszerűsítése, felújítása
- Városrehabilitáció keretében a térrendszerek megújítása a buszpályaudvar helyett köztér kialakítása

Környezetfejlesztés

- Az alternatív energiaforrások felhasználásának támogatása (napenergia és termálvíz hasznosítás)
- Klímaváltozásra való felkészülés (erdőterületek bővítése, alternatív energiaforrások hasznosítása)
- A karsztvízkészlet kiemelt védelme és hasznosítása, az ivóvíz javítási program folytatása
- A vízrendezés, a lezúduló vizek visszatartása, víztározók létesítése

Sümeg várostérségéhez (járáshoz) tartozó települések: Sümeg térség(járás)központ, Bazsi Bodorfa Csabrendek Dabronc **Gógánfa** Gyepükaján Hetyefő Hosztót Káptalanfa Megyer Nemeshany Rigács Sümegprága Szentimrefalva Ukk Veszprémgalsa Zalaerdőd **Zalagyömörő** Zalamegygyes Zalaszegvár.

1.3. A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

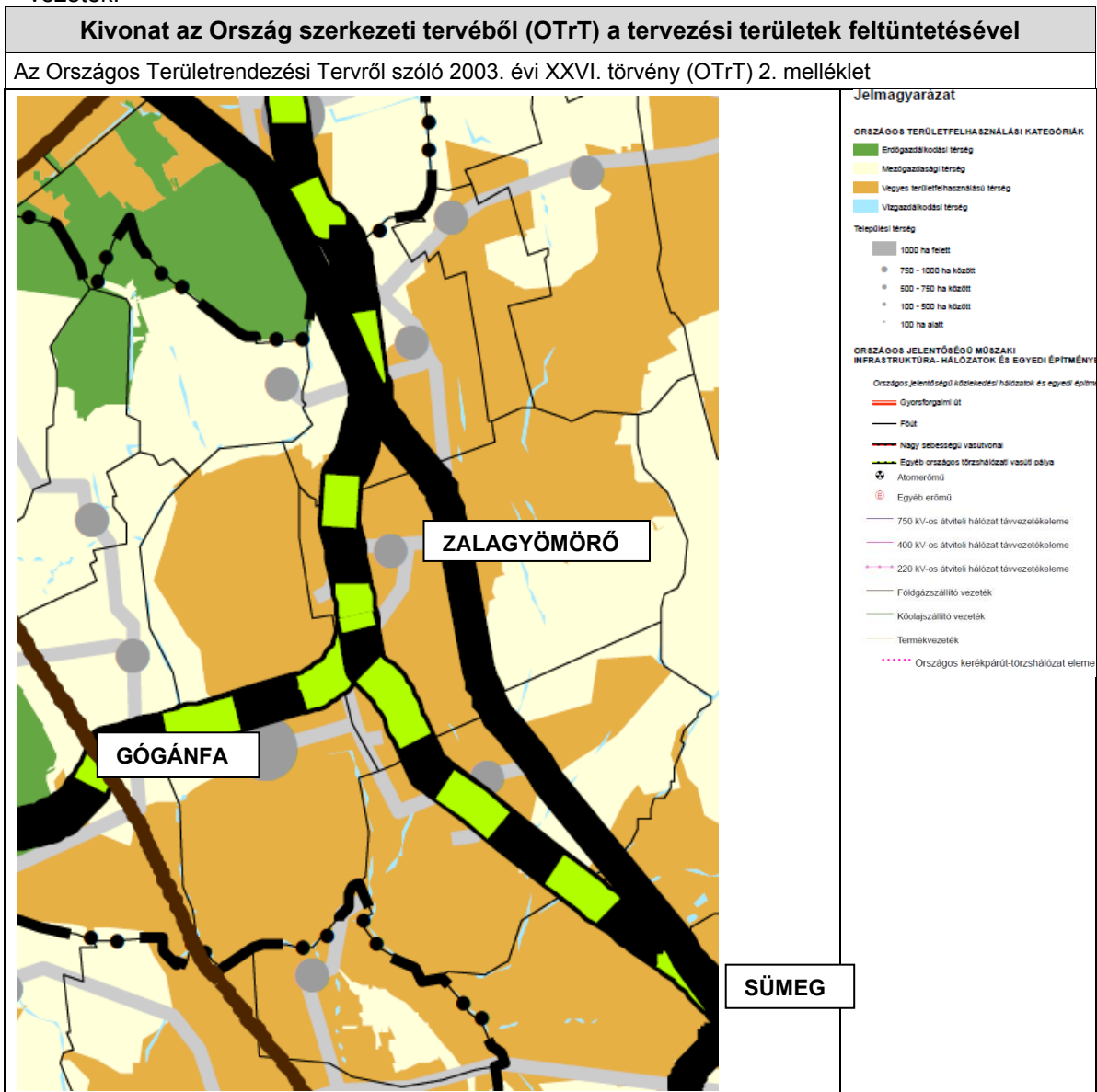
A település területét az alábbi területrendezési tervek érintik:

- A 2003. évi (2008-ban, majd 2013-ban módosított) XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről (továbbiakban: OTrT)
- Veszprém megye Területrendezési Terve (2011).

OTrT

A magasabb rendű hatályos tervek közül az OTrT kötelező előírásainak lényegesebb elemei a következők, a vizsgált területre nézve:

- a beépített területek elvileg a települési térségbe tartoznak, de a kistelepülések belterülete csak kör-szimbólumként jelenik meg a térszerkezeti terven.
- a be nem épített területek a mezőgazdasági, az erdőgazdálkodási és a vegyes területfelhasználású térségbe tartoznak.
- a területet a közlekedési főhálózat elemei közül érinti a 84.sz. főút és az egyéb országos törzshálózati vasúti pálya elemei;
- az országos közműhálózatok közül pedig a 400 kV-os távvezeték és a nagynyomású földgázszállító vezeték:

AZ ORSZÁGOS TERÜLETFELHASZNÁLÁSI KATEGÓRIÁKRA VONATKOZÓ ELŐÍRÁSOK	
TELEPÜLÉSI TÉRSÉG A területfelhasználási kategóriára vonatkozó OTrT előírások: <i>(a 2014. január 1-én hatályba lépett módosítások szerint)</i>	
2. §	E törvény alkalmazásában:
33.	<i>települési térség:</i> országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe a település belterülete, valamint a belterületen kívüli beépített és beépítésre szánt területek tartoznak,
6. §	(1) Az országos területfelhasználási kategóriákon belül a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriák kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni: d) a települési térséget legalább 75%-ban települési térség kategóriába kell sorolni; (2) A kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni: d) a települési térség bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható;
VEGYES TERÜLETFELHASZNÁLÁSÚ TÉRSÉG A területfelhasználási kategóriára vonatkozó OTrT előírások: <i>(a 2014. január 1-én hatályba lépett módosítások szerint)</i>	
2. §	E törvény alkalmazásában:
39.	<i>vegyes területfelhasználású térség:</i> országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, ahol a mezőgazdaságnak és erdőgazdaságnak egyaránt meghatározó szerepe van, és a mezőgazdasági területek és erdőterületek mozaikossága jellemző,
6. §	(1) Az országos területfelhasználási kategóriákon belül a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriák kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni: c) a vegyes területfelhasználású térséget legalább 75%-ban mezőgazdasági, erdőgazdálkodási vagy vegyes területfelhasználású térség kategóriába kell sorolni; (2) A kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni: c) a vegyes területfelhasználású térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, erdőterület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület kivételével bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető
ERDŐGAZDÁLKODÁSI TÉRSÉG A területfelhasználási kategóriára vonatkozó OTrT előírások: <i>(a 2014. január 1-én hatályba lépett módosítások szerint)</i>	
2. §	E törvény alkalmazásában:
6.	<i>erdőgazdálkodási térség:</i> országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe olyan meglévő erdőterületek és erdőtelepítésre alkalmas területek tartoznak, amelyeknek erdőgazdálkodásra való alkalmassága termőhelyi viszonyaik alapján kedvező és az erdőtelepítés környezetvédelmi szempontból is szükséges vagy indokolt,
6. §	(1) Az országos területfelhasználási kategóriákon belül a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriák kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni: a) az erdőgazdálkodási térséget legalább 75%-ban erdőgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni; (2) A kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni: a) az erdőgazdálkodási térséget legalább 85%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni;
7. §	(1) Az Országos Erdőállomány Adattár szerint erdőterületnek minősülő területet a településrendezési eszközökben legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni. (2) A közlekedési, az elektronikus hírközlési, továbbá az energetikai vonalas infrastruktúra-hálózatok erdőterületen áthaladó szakaszai mellett csak a forgalom lebonyolítását és biztonságát, az elektronikus hírközlés működését, illetve a villamos energia és más energiahordozók továbbítását közvetlenül szolgáló építmények helyezhetők el.
MEZŐGAZDASÁGI TÉRSÉG A területfelhasználási kategóriára vonatkozó OTrT előírások: <i>(a 2014. január 1-én hatályba lépett módosítások szerint)</i>	
2. §	E törvény alkalmazásában:
18.	<i>mezőgazdasági térség:</i> országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelyben elsősorban mezőgazdasági művelés alatt álló területek találhatók,
6. §	(1) Az országos területfelhasználási kategóriákon belül a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriák kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni: b) a mezőgazdasági térséget legalább 75%-ban mezőgazdasági térség kategóriába kell sorolni; (2) A kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni: b) a mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, beépítésre szánt különleges honvédelmi terület, beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység nem jelölhető ki;
8. §	(1) Borvidéki település szőlő termőhelyi katasztere I–II. osztályú területeihez tartozó földrészlet – a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével – beépítésre szánt területté nem minősíthető. (2) Az Országos Gyümölcs Termőhelyi kataszter I. és II. osztályú területeihez tartozó földrészlet – a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével – beépítésre szánt területté nem minősíthető.

VÍZGAZDÁLKODÁSI TÉRSÉG**A területfelhasználási kategóriára vonatkozó OTrT előírások:**

(a 2014. január 1-én hatályba lépett módosítások szerint)

31/A. § (1) E törvénynek az egyes törvények területrendezéssel összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CCXXIX. törvénnyel (a továbbiakban: MTv.) megállapított rendelkezéseivel a megyei területrendezési terveket 2015. december 31-ig összhangba kell hozni.

c) a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvényben (a továbbiakban: BATrT.) megállapított térségi területfelhasználási kategóriákon belül

cb) a vízgazdálkodási térség vonatkozásában az e törvénynek az MTv.-vel megállapított 6. § (2) bekezdés e) pontjának előírásait kell alkalmazni,

2. § E törvény alkalmazásában:

43. vízgazdálkodási térség: országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben megállapított területfelhasználási kategória, amelybe Magyarország felszíni vízrajzi hálózata (vízfolyások és tavak) és parti sávja tartozik.

6. § (1) Az országos területfelhasználási kategóriákon belül a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriák kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni:

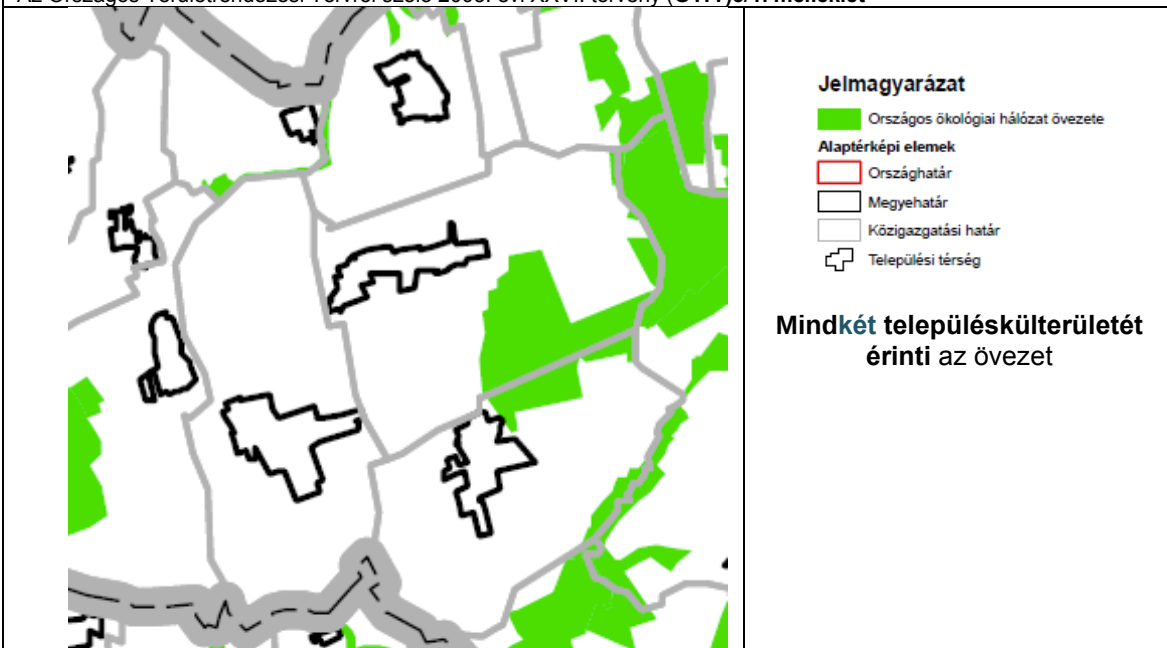
e) a vízgazdálkodási térséget legalább 90%-ban vízgazdálkodási térség kategóriába kell sorolni;

(2) A kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni:

e) a vízgazdálkodási térséget legalább 85%-ban vízgazdálkodási terület vagy természetközeli területfelhasználási egységbe kell sorolni;

Országos Területrendezési Terv övezeti érintettségei és a vonatkozó előírások**1. Országos ökológiai hálózat övezete**

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTrT) 3/1. melléklet

Országos ökológiai hálózat övezete**– Az övezetre vonatkozó OTrT előírások:**

(a 2014. január 1-én hatályba lépett módosítások szerint)

2. § E törvény alkalmazásában:

24. országos ökológiai hálózat: országos területrendezési tervben megállapított övezet, amelybe az országos jelentőségű természetes és természetközeli területek, valamint az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes, összefüggő rendszere tartozik, és amelynek részei a magterületek, az ökológiai folyosók és a pufferterületek,

13. §(1) Az országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória, illetve olyan övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

(2) Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.

(3) Az országos ökológiai hálózat övezetét a kiemelt térségi és a megyei területrendezési tervekben magterület, ökológiai folyosó, valamint pufferterület övezetbe kell sorolni.

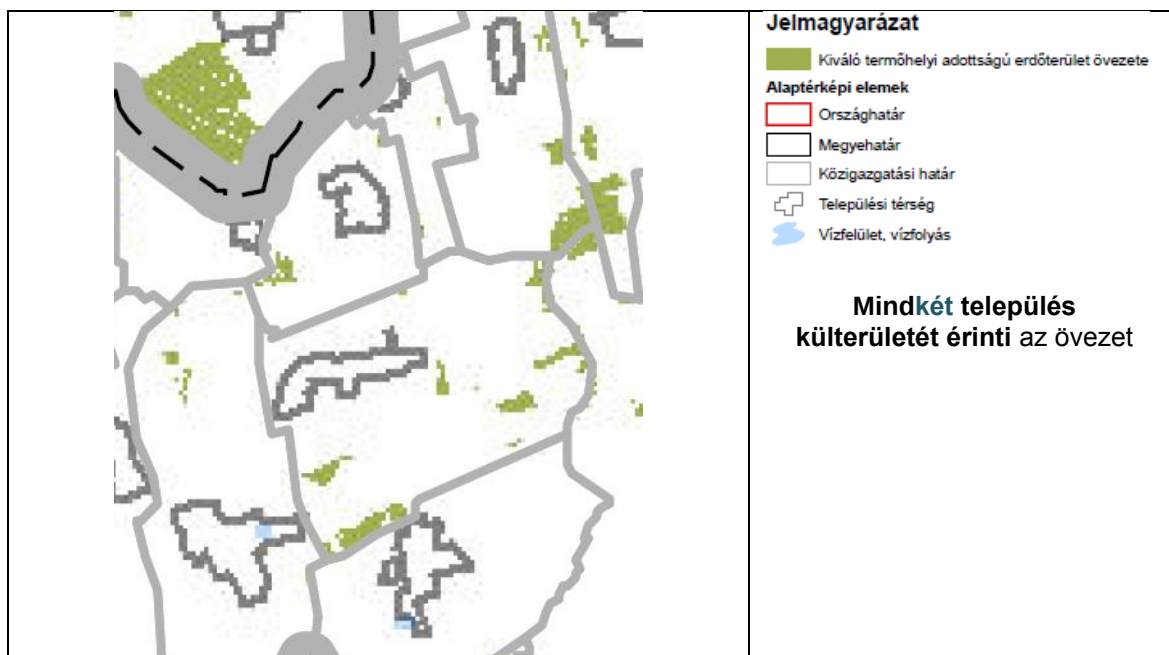
– Az övezetre vonatkozó OTrT előírások:

(a 2014. január 1-én hatályba lépett módosítások szerint)

2. § E törvény alkalmazásában:

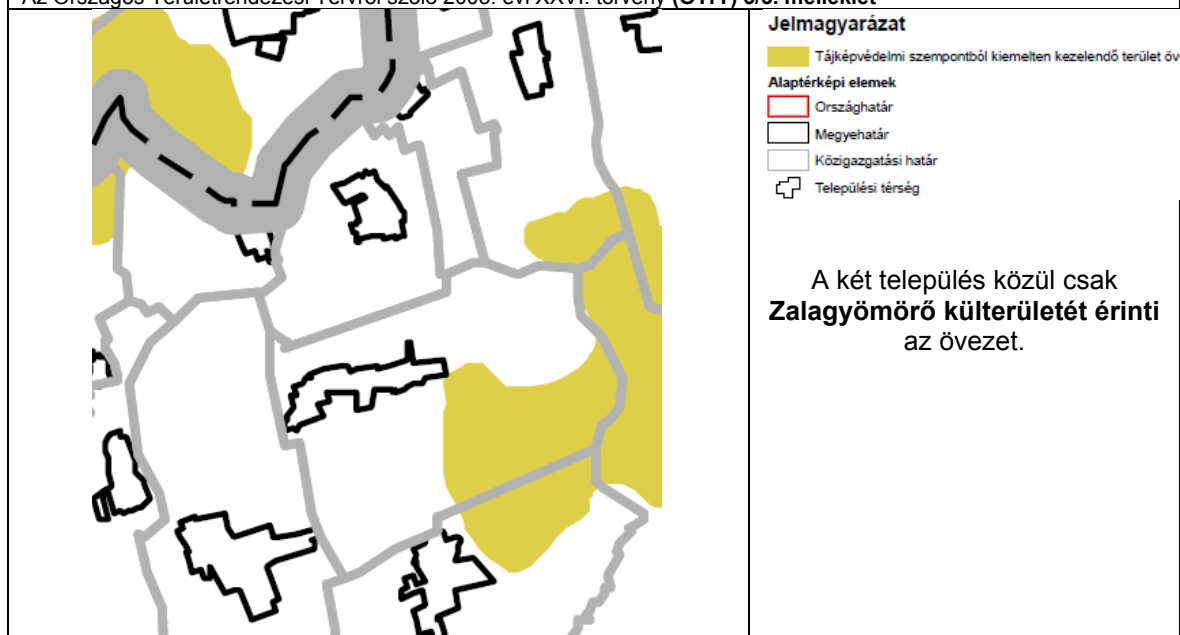
17. magterület: kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelybe olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes

élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek és számos védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont, 17. §(1) Az övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha: a) a települési területet a magterület vagy a magterület és az ökológiai folyosó körüljárja, és b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja. (2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e a magterület, a magterület és az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése. (4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhetők el. (6) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető. 13. §(2) Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet. ökológiai folyosó övezete – Az övezetre vonatkozó OTTrT előírások: (a 2014. január 1-én hatályba lépett módosítások szerint) 2. § E törvény alkalmazásában: 26. ökológiai folyosó: kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelybe olyan területek – többnyire lineáris kiterjedésű, folytonos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok – tartoznak, amelyek döntő részben természetes eredetűek, és amelyek alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek (magterületek, pufferterületek) közötti biológiai kapcsolatok biztosítására, 18. §(1) Az ökológiai folyosó övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha: a) a települési területet az ökológiai folyosó vagy a magterület és az ökológiai folyosó körüljárja, és b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja. (2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése. (4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhetők el. (5) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető. 13. §(2) Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet. puffer terület övezete – Az övezetre vonatkozó OTTrT előírások: (a 2014. január 1-én hatályba lépett módosítások szerint) 2. § E törvény alkalmazásában: 27. pufferterület: kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelybe olyan rendeltetésű területek tartoznak, amelyek megakadályozzák vagy mérséklék azoknak a tevékenységeknek a negatív hatását, amelyek a magterületek és az ökológiai folyosók állapotát kedvezőtlenül befolyásolhatják vagy rendeltetésükkel ellentétesek, 19. § Pufferterületen a településszerkezeti terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti. 13. §(2) Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.	
4. Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTTrT) 3/4. melléklet	
kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete – Az övezetre vonatkozó OTTrT előírások: (a 2014. január 1-én hatályba lépett módosítások szerint) 2. § E törvény alkalmazásában: 15. kiváló termőhelyi adottságú erdőterület: országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe az őshonos fafajokból álló erdőtürsulások fenntartására leginkább alkalmas és az erdő hármass rendeltetését – védelmi, gazdasági, közjóléti – egymással összhangban a legmagasabb szinten biztosítani képes erdőterületek tartoznak, 14. § (1) Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki. (2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.	

5. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTrT) 3/3. melléklet

tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület

– Az övezetre vonatkozó OTrT előírások: (a 2015. január 1-én hatályba lépő módosítások szerint)

2. § E törvény alkalmazásában:

32a. tájképi egység: tájban előforduló és vizuálisan összetartozónak tekinthető természetes és antropogén tájelemek együttese, amely a látvány szempontjából meghatározott karakterrel jellemezhető,

32b. tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület: országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak,

14/A. §(1) A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete területét a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv és annak alapján a településszerkezeti terv pontosítja.

(2) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a területi tervben, valamint a településrendezési eszköz alátámasztó javaslata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a természeti adottságokhoz igazodó hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

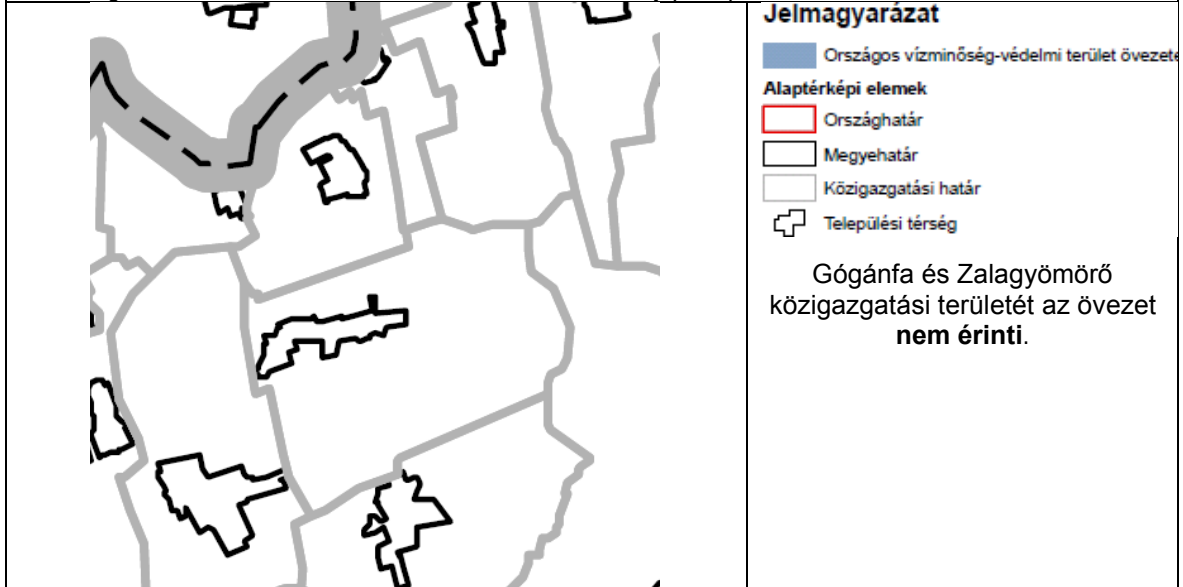
(3) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzatnak meg kell határozni a területkezelésre és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat.

(4) A helyi építési szabályzat az építmények tájba illeszkedésének bemutatására látványterv készítését írhatja

- elő és a készítésre vonatkozó követelményeket határozhat meg.
- (5) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.
- (6) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni.

7. Országos vízminőség-védelmi terület övezete

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (OTrT) 3/3. melléklet

országos vízminőség-védelmi terület övezete

– Az övezetre vonatkozó OTrT előírások:

(a 2014. január 1-én hatályba lépett módosítások szerint)

2. § E törvény alkalmazásában:

25. országos vízminőség-védelmi terület: országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe a felszíni és felszín alatti vizek, az emberi fogyasztásra, használatra szánt vizek és a vízkivételi művek, továbbá a halak életfeltételeinek biztosítása érdekében kijelölt vizek megóvását szolgáló védelem alatt álló területek tartoznak,

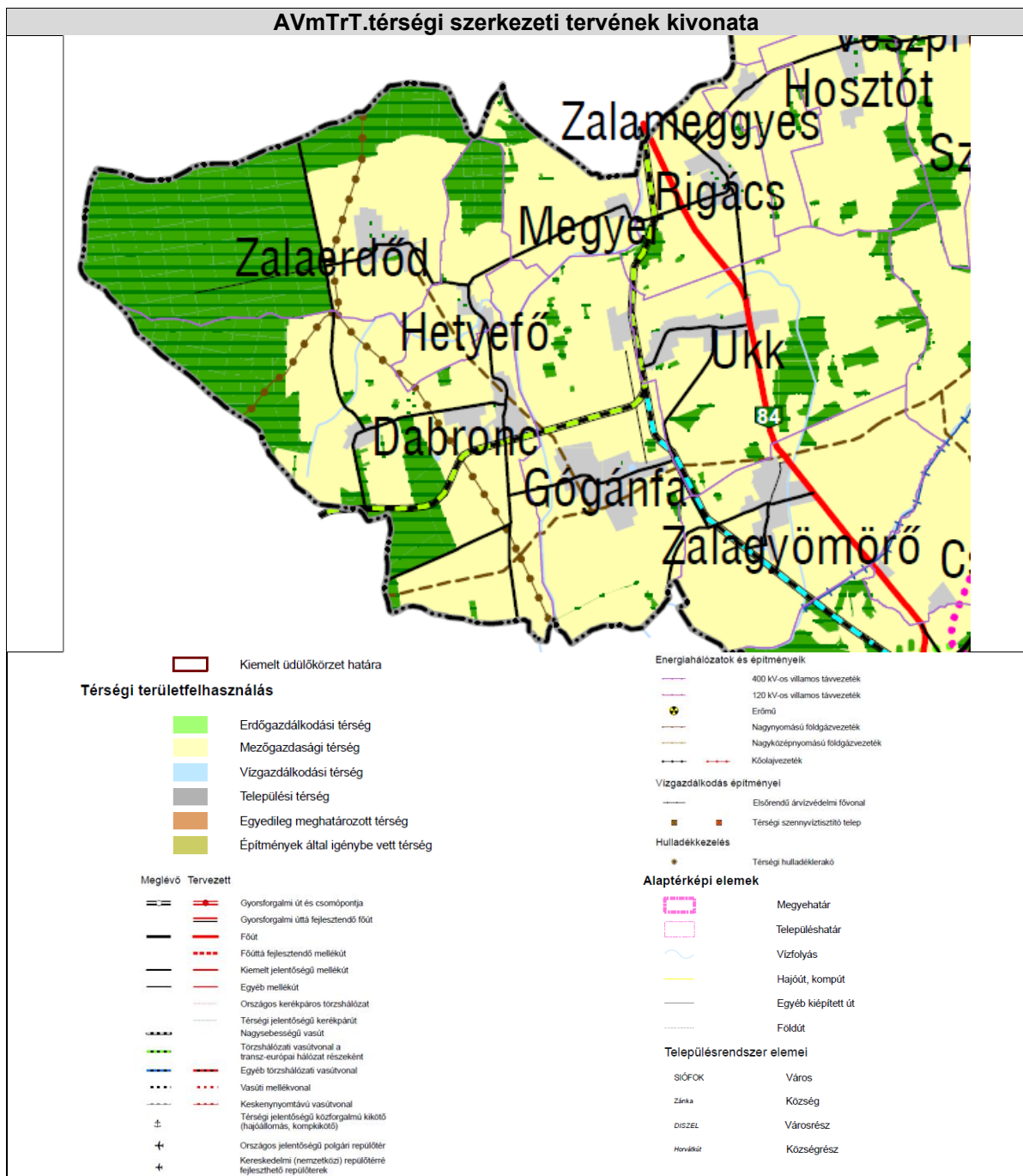
- 15.§ (1) Az országos vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről a kiemelt térség és a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.
- (2) Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani.
- (3) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.

A tervezés során vizsgálni kell az OTrT 8. § (1) és (2) bekezdéseiben rögzített követelmény érvényesülését. Ennek szövege a következő: „(1) Borvidéki település szőlő termőhelyi katasztere I–II. osztályú területeihez tartozó földrészlet – a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével – beépítésre szánt területté nem minősíthető.

(2) Az Országos Gyümölcs Termőhely Kataszter I. és II. osztályú területeihez tartozó földrészlet – a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével – beépítésre szánt területté nem minősíthető.”

A tervezési terület nem tartozik az országos szőlő- és gyümölcstermőhely kataszter területei közé.

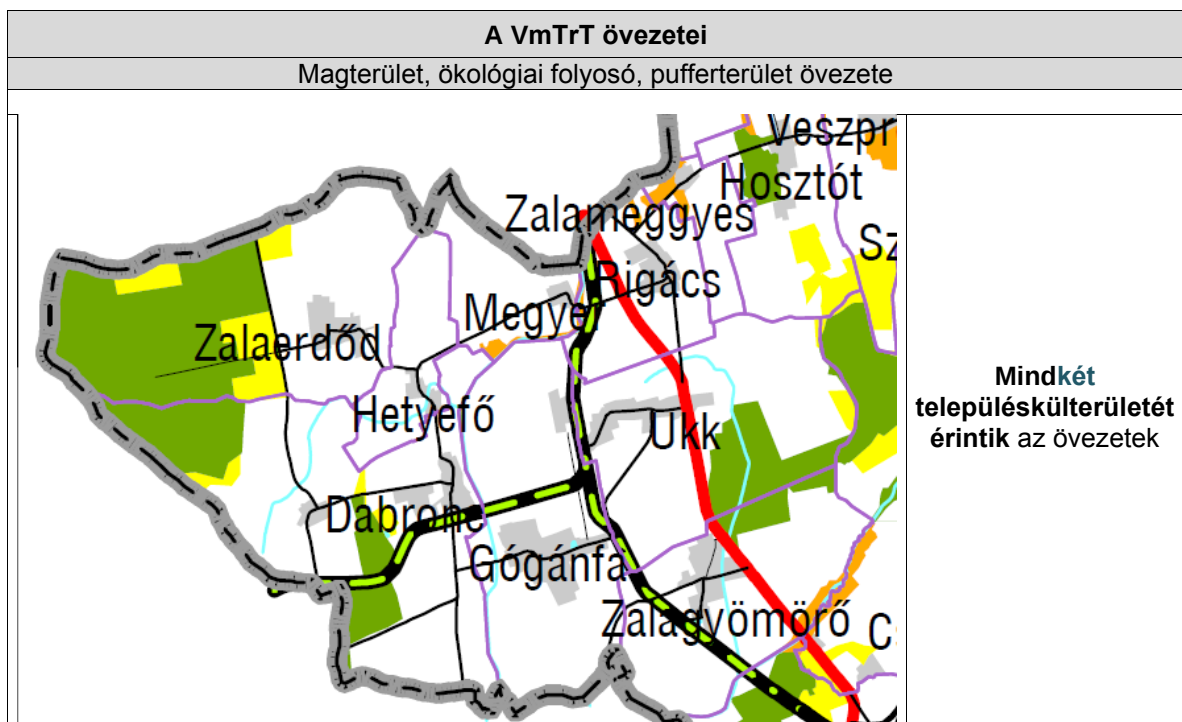
Kivonat Veszprém megye 5/2011.(II.28.) Kgyr-tével elfogadott Területrendezési Tervéből:

A térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozó előírások

6.§ (2) A kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákban belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése

során a következő szabályokat kell alkalmazni:

- a) az erdőgazdálkodási térséget legalább 75%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni;
- b) a mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, beépítésre szánt különleges honvédelmi terület, beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység nem jelölhető ki;
- c) a vegyes területfelhasználású térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, erdőterület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület kivételével bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető;
- d) a települési térség bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható;
- e) a vízgazdálkodási térséget legalább 85%-ban vízgazdálkodási terület vagy természetközeli területfelhasználási egységbe kell sorolni;
- f) az építmények által igénybe vett térséget az adott építmény jellege szerinti települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.

/A MEGYE területrendezési tervének övezeti érintettségeivel kapcsolatban kiemeljük, hogy a MTv. (Az egyes törvények területrendezéssel összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CCXXIX. törvény) az alábbi megyei övezeteket megszüntette, így ezeket nem kell alkalmazni:

- Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete
- Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete
- Országos jelentőségű tájképvédelmi terület
- Világörökségi terület övezete
- Történeti települési terület övezete
- Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete
- Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe övezete
- Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete
- Rendszeresen belvízjárta terület övezete
- Szélerózióknak kitett terület övezete

Így csak tájékoztatásul, illetve hiánypótló jelleggel két övezet, amely érintette a településeket:

Összefoglaló táblázatok

ORSZÁGOS TERÜLETRENDEZÉSI TERV	
ORSZÁGOS TERÜLETFELHASZNÁLÁSI/ÖVEZETI ÉRINTETTSÉG	
a közigazgatási területet/tervezési területeket az alábbiak érintik (X), illetve nem érintik (-)	
országos területfelhasználási kategóriák	
települési térség	X
erdőgazdálkodási térség	X
mezőgazdasági térség	X
vegyes területfelhasználású térség	-
vízgazdálkodási térség	-
építmények által igénybe vett térség	-
országos övezetek	
országos ökológiai hálózat	X
kiváló termőhelyi adottságú szántóterület	-
jó termőhelyi adottságú szántóterület	-
kiváló termőhelyi adottságú erdőterület	X
tájképi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete	-
világörökségi és világörökségi várományos terület övezete	-
országos vízminőség-védelmi terület övezete	-
nagyvízi meder és a ... megvalósuló vízkárelhárítási célú szükségtározók területe	-
kiemelt fontosságú honvédelmi terület	-

VESZPRÉM MEGYETERÜLETRENDEZÉSI TERVÉNEK ÖVEZETI ÉRINTETTSÉG A KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETET AZ ALÁBBIK ÉRINTIK (X), ILLETVE NEM ÉRINTIK (-)	
kiemelt térségi területfelhasználási kategóriák	
települési térség	X
építmények által igénybe vett térség	-
egyedileg meghatározott térség	-
erdőgazdálkodási térség	X
mezőgazdasági térség	X
vízgazdálkodási térség	X
térségi övezetek	
magterület övezete	
ökológiai folyosó övezete	X
puffer terület övezete	
térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	X
ásványi nyersanyag gazdálkodási terület övezete	-
földtani veszélyforrás területének övezete	-
kiemelt fontosságú honvédelmi terület	-
honvédelmi terület övezete	-

1.4. A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK – AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ – VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

A 11 település sajátos megyehatár peremi fekvéséből következően számos szomszédos település nagyrésze Vas és Zala megyében fekszik. Az ezekre készült településrendezési eszközöknek lényegileg nincs kapcsolata a térséggel, nem csak a megyei igazgatási határ léte, hanem az érintett települések rendezési tervállományának avultsága miatt sem.

Ez a hatás a Gógánfai településcsoportnál is érvényesül, mivel mindkét települése határos a Zala megyei határral, illetve a zalai Kisvásárhely és Mihályfa községekkel. A szomszédos települések többsége azonban Veszprém megyéhez tartozik.

Általánosan jellemző, hogy a közigazgatási határ közelében nagyrészt csak erdők és mezőgazdasági területek találhatók, ezért zavaró területfelhasználási problémák e határok közelében nincsenek, a csatlakozó területfelhasználások

A települések szerkezeti terveiben rögzített és meglévő természetvédelmi védettségek, közlekedési nyomvonalak és közműhálózati kapcsolatok már adottak, egymással összhangban vannak, konfliktus nem merült fel. Fejlesztésük az adottságok és a szomszédos települések terveinek figyelembe vételével megoldható.

Az elválasztó hatást erősíti a Településcsoport nyugati határát képző vasútvonal.

A szomszédos települések közül elvileg egyértelműen a járásszékhely, Sümeg a meghatározó, a településrendezési tervi összefüggések szintjén is. A székhely-várossal közvetlen területi kapcsolata is van Zalagyömörő településnek, de ennek ellenére a kölcsönhatások inkább csak közvetve, inkább település- és (kis)térségi *fejlesztési* szinten jelentkeznek.

Összefoglalva megállapítható, hogy a szomszédos települések településszerkezeti terveivel a településcsoportnak nincs közvetlen kapcsolata, a helyi településfejlesztést és rendezést befolyásoló releváns megállapításokat, javالاتokat ezek nem tartalmazznak.

1.5. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

1.5.1. A HATÁLYOS FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ, INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

A jelen tervezés megalapozásához figyelembe vehető tartalmú és aktualitású fejlesztési koncepcióval a települések nem rendelkeznek.

Integrált településfejlesztési stratégiák és egyéb fejlesztési és stratégiai dokumentumok a településekre nem készültek, a községek jellege, nagyságrendje és kevésbé exponált fekvése miatt.

Összefoglalva megállapítható, hogy a tervezésre potenciális hatást gyakorló koncepcionális és stratégia megállapítások nem állnak rendelkezésre.

1.5.2. HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI SZERZŐDÉSEK

Tervezési szerződések:

A településrendezési eszközök módosítására 2017-ban létrejött tervezési szerződés, amelyet Gógánfa Közös Önkormányzati Hivatala és a Pestterv Kft. kötött, többek közt:

- Gógánfa és Zalagyömörő Településfejlesztési koncepciójának, Településszerkezeti tervének valamint Helyi építési szabályzatának elkészítése.

Településrendezési szerződések:

- a települések jelenleg nem rendelkeznek hatályos vagy készülő településfejlesztési és településrendezési szerződéssel.

1.5.3. A TERVEZÉST BEFOLYÁSOLÓ EGYÉB ÖNKORMÁNYZATI DÖNTÉSEK

A tervezés kiindulásként a Képviselő-testületi határozatok alapján 2017-ben megkötött tervezési szerződésben határozták meg a tervezés feladatait, általános tematikával, a településfejlesztésre és rendezésre vonatkozó hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelően.

1.6. A TELEPÜLÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

1.6.1. A HATÁLYBAN LÉVŐ TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK

A két falura érvényben levő településrendezési eszközök meglehetősen régiek és tematikailag avultak, aktuális időközi felülvizsgálatuk nem történt meg.

A pillanatnyilag hatályos településrendezési eszközök az alábbiak:

- Gógánfa község Településszerkezeti Terve (TSZT) és Helyi építési szabályzata (Hész) - (a belterületre és a külterületre vonatkozó 2 Szabályozási Tervi (SZT) melléklettel), 1998.
- Zalagyömörő község Településszerkezeti Terve (TSZT) és Helyi építési szabályzata (Hész) - (a belterületre és a külterületre vonatkozó 2 Szabályozási Tervi (SZT) melléklettel), 2004., a HÉSZ 2013-ban részlegesen módosítva

A Gógánfai Körjegyzőség teljes területéhez az előzetesen felsorolt 11 település tartozik, a székhelytelepülés Gógánfa.

1.6.2. A HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV MEGÁLLAPÍTÁSAI, MEGVALÓSULT ELEMEEK

A hatályos településszerkezeti tervek jellemzően a községek jellegének, nagyságrendjének, a kialakult állapotnak megfelelő szerkezeti és területfelhasználási rendszert állapítanak meg, a tervezett fejlesztési területeket általában mértéktartóan, a gyökeres és nagyobb léptékű fejlesztési és területfelhasználási változtatások kerülésével határozzák meg.

Csak elvétve tartalmaznak jelentősebb (néhány telket meghaladó) belterület bővítést szükségessé tevő javaslatot vagy nagyobb külterületi „zöldmezős beruházást” megalapozó helykijelölést.

A hatályos szerkezeti terveken kijelölt fejlesztések csak kisebb részben valósultak meg. Ennek részletes elemzését, településenkénti értékelését egyrészt a vizsgálat településrendezési (településszerkezeti – területfelhasználási és funkció vizsgálati) fejezetei tartalmazzák, másrészt a tervi alátámasztó munkarészek felülvizsgálati fejezetei, amelyekben a szükséges módosítások a hatályos tervben foglalt területfelhasználási változtatásokhoz képest kerülnek megfogalmazásra.

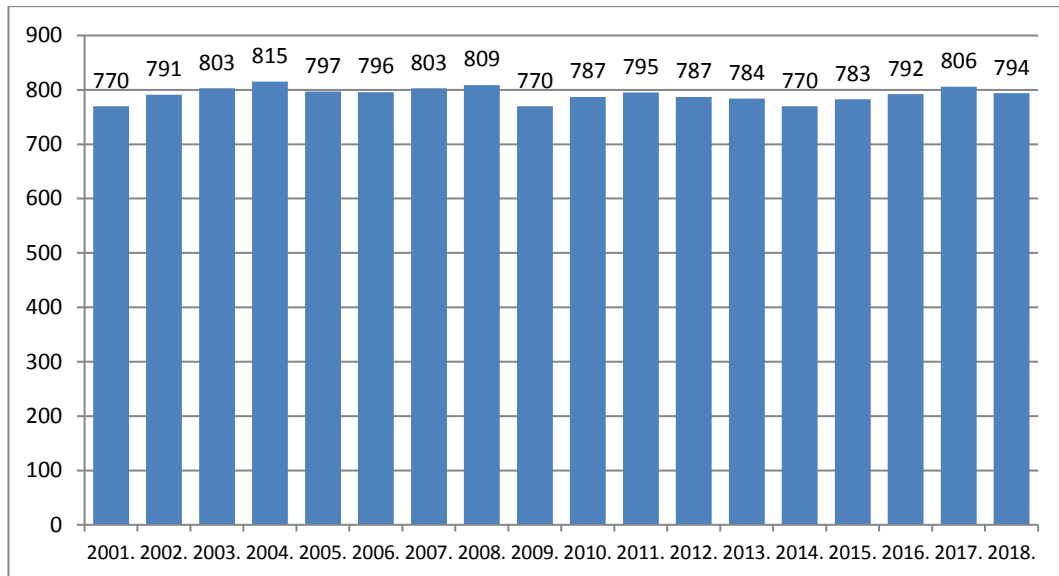
1.7. A TELEPÜLÉSEK TÁRSADALMA

1.7.1. DEMOGRÁFIA, NÉPESSÉG, NEMZETISÉGI ÖSSZETÉTEL, KÉPZETTSÉG, FOGLALKOZTATOTTSÁG, JÖVEDELMI VISZONYOK, ÉLETMINŐSÉG

Gógánfa

A település területe 13,17 km², lakónépessége 794 fő (2018), a népsűrűsége ezáltal 60 fő/km², ami az országos átlag – 106 fő/ km² – érték felét teszi ki.

A lakónépesség alakulása az elmúlt 18 év távlatában – kisebb ingadozásokat leszámítva - összességében stagnáló, mely szinte egyedülálló a térség csökkenő népességű települései között.

Gógánfa lakónépességének alakulása, 2001-2018 (fő)

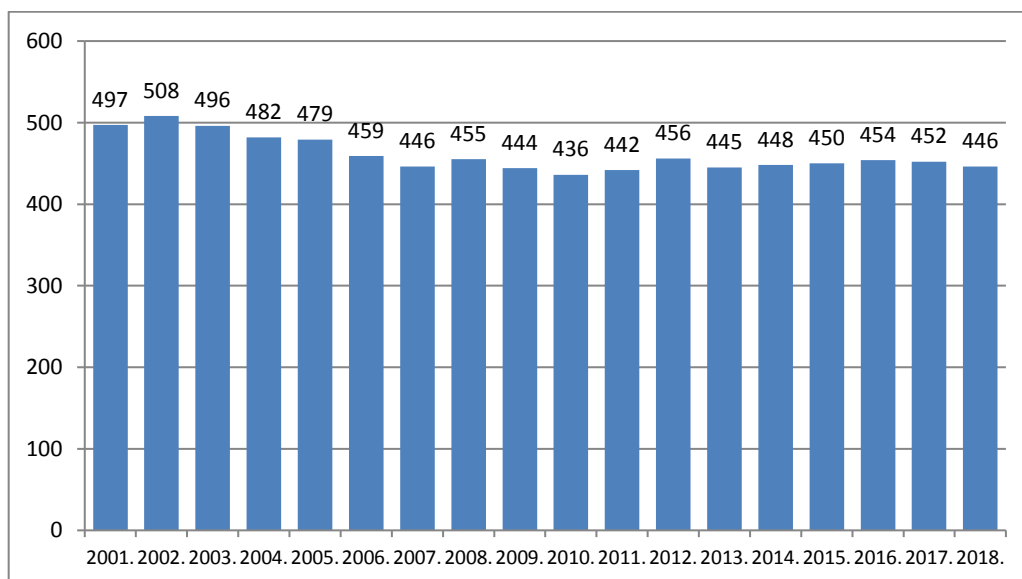
Forrás: KSH, saját szerkesztés

Gógánfán a lakosság 88%-a magyar, 3% a cigány nemzetiséghez tartozók aránya. A lakosság döntő többsége (82,4%) római katolikus vallású.

Zalagyömörő

A település területe 11,11 km², lakónépessége 446 fő (2018), a népsűrűsége ezáltal 40 fő/km², ami csupán 38 százaléka az országos átlag – 106 fő/ km² – értékének.

A lakónépesség alakulása az elmúlt 18 év távlatában összességében stagnáló. Bár az időszak első éveiben (2001-2007 között) mintegy 10 százalékkal csökkent a népesség, ezt követően viszont megállat a népességfogyás és egészen napjainkig a stagnálás jellemző. 2007-ben és 2018-ban is – évi pár fős ingadozás mellett – ugyanannyi, 446 fő a település lakónépessége.

Zalagyömörő lakónépességének alakulása, 2001-2018 (fő)

Forrás: KSH, saját szerkesztés

Zalagyömörőn a lakosság 90,1%-a magyar, a más nemzetiséghez tartozók aránya nem éri el az 1 százalékot. A lakosság döntő többsége (81,1%) római katolikus vallású, a reformátusoké 2,5%.

1.7.2. TÉRBELI-TÁRSADALMI RÉTEGZŐDÉS, KONFLIKTUSOK, ÉRDEKVISZONYOK

Az Európai Unió szervezetei több dokumentumban is hitet tesznek azon célkitűzés mellett, hogy az Unió a szabadság, biztonság és igazságosság térségévé fejlődjön. Először az EU Alapszerződésébe került be a – 9 – diszkrimináció tilalma (az 1999. május 1-én hatályba lépett Amszterdami Szerződés 13. Cikke), majd az Alapvető Jogok Chartájának 21. Cikke fogalmazta meg a faji, nyelvi alapú, illetve az etnikai származáson és a nemzeti kisebbséghez tartozáson alapuló diszkrimináció tilalmát. Ezután megszülettek az esélyegyenlőségről szóló irányelvek.

„A faji vagy etnikai származáson alapuló megkülönböztetés alááshatja az EK-Szerződés célkitűzéseinek megvalósítását, különösen a magas fokú foglalkoztatási szint és szociális védelem elérését, az életszínvonal és életminőség emelését, a gazdasági és szociális kohéziót és szolidaritást.” Érvel az EU Tanácsa a faji egyenlőség direktívájának megalkotása mellett.

A magyarországi törvények ezzel összhangban születtek meg:

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a településrendezés során figyelemmel kell lenni arra, hogy a rendezés az érintett lakosság életkörülményeiben, értékrendjében és szociális helyzetében hátrányos következményekkel ne járjon. Ennek érdekében biztosítani kell az emberhez méltó környezet folyamatos alakítását, értékeinek védelmét.

Szegregált lakóterületnek minősül, ha, az egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok (főleg etnikai csoportok tagjai) egy adott településrészben belül elkülönülnek.

Az anti-szegregációs terv elkészítéséhez kidolgozott útmutató nyomán szegregátum az a településrész, ahol az alacsony státuszú lakosság – az aktív korú népességben belül a legfeljebb 8 osztályos iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők – aránya meghaladja az 50%-ot.

A vizsgált településeken szegregátumok, telepek kialakulása nem jellemző. Tehát mint társadalmi probléma nem jelentkezik.

1.7.3. TELEPÜLÉSI IDENTITÁST ERŐSÍTŐ TÉNYEZŐK

A társadalmi önszerveződés és öngondoskodás egyik legfontosabb alapját az erős civil társadalom, a jól működő civil szerveződések jelentik. A civil szervezetek együttműködésének javítása fontos, fejlesztendő terület, mert egy-két szervezet közötti kapcsolat és a közösségi megvalósítás nehézkesen működik. Az erőforrások, a meglévő tudás összehangolása, esetleges egyesítése, átadása jelentősen felpozícionálja a helyi civil életet.

A település az önkormányzati döntésekben igyekszik bevonni a civil szerveződések, hiszen a civil szervezetekkel való együttműködés gazdagítja a község életét. A helyi civil szervezetek tevékenységeikkel hozzájárulnak az esélyegyenlőség szempontjából releváns célcsoportokhoz kapcsolódó esélyegyenlőségi feladatok ellátásához. Kezdve az időskorúak kulturálódásától, a hagyományörzéstől, egészen a lakosság egészséges életmódjának megtartásához szükséges sportolási lehetőségekig.

Önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatainak ellátása során számít és épít is a civil szervezetek közreműködésére. A közfeladatellátás civil szervezetekkel való együttműködés útján történő megvalósulását erősíti, hogy néhány jelentős, az önkormányzatok feladatait meghatározó törvény kifejezetten ajánlja a szerződéses feladatellátást. Sümegprágán a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak, a lakosság szívesen vesz részt rendezvényeiken.

A településeken működő helyi, térségi közösség életében fontosabb, jelentősebb civil szervezetek, szerveződések az alábbiak:

Gógánfa:

- Éltető Balaton-felvidékért Egyesület
- Falusi Sportegyesület

- Polgárőr Egyesület
- Tűzoltóegyesület

Zalagyömörő:

- Éltes Balaton-felvidékért Egyesület

1.8. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA**1.8.1. HUMÁN KÖZZSZOLGÁLTATÁSOK**

A települések – lehetőségeikhez mérten - arra törekcszenek, hogy lakóik számára mind nagyobb teljességgel biztosítsák a különböző közzszolgáltatásokat. A szolgáltatások ellátását sok esetben közös fenntartású intézmények biztosítják.

EGÉSZSÉGÜGY**Gógánfa**

Az egészségügyi intézmények a település léptékéhez igazodnak. Az alapellátáshoz való hozzáférés a településen biztosított. Gógánfán van háziiorvosi rendelés a helyi orvosi rendelőben. A településen egy háziiorvos látja el a felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgálatot. Védőnői szolgálat is működik. A településen nem található fogorvosi szakrendelés, az csak Sümegen érhető el. A legközelebbi szakorvosi rendelőintézet Sümegen található. A legközelebbi kórházak Sümegen, Tapolcán és Keszthelyen érhetőek el.

Zalagyömörő

Az egészségügyi intézmények a település léptékéhez igazodnak. Orvosi rendelő van a településen. Egy háziiorvos látja el a felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgálatot. Védőnői szolgálat is működik. A településen nem található fogorvosi szakrendelés, az csak Sümegen érhető el. A legközelebbi szakorvosi rendelőintézet Sümegen található. A legközelebbi kórházak Sümegen, Tapolcán és Keszthelyen érhetőek el.

SZOCIÁLIS ELLÁTÁS**Gógánfa**

Bölcsőde nem működik Gógánfán. Az ukki székhelyű Marcal Vidéki Önkormányzatok Szociális Társulása Szociális és Gyermekjóléti Intézmény Gyermekjóléti- és Családsegítő Szolgálat biztosít gyermekvédelmi ellátást a településen.

A településen gyógyszerár nem található, a legközelebbi, ügyeleti ellátást is nyújtó patika Sümegen van.

Gógánfán nincsen időskorúak otthona sem.

Zalagyömörő

Bölcsőde nem működik Zalagyömörőn. Az ukki székhelyű Marcal Vidéki Önkormányzatok Szociális Társulása Szociális és Gyermekjóléti Intézmény Gyermekjóléti- és Családsegítő Szolgálat biztosít gyermekvédelmi ellátást a településen.

A településen gyógyszerár nem található, a legközelebbi, ügyeleti ellátást is nyújtó patika Sümegen van.

Zalagyömörőn nincsen időskorúak otthona sem.

OKTATÁS**Gógánfa**

A település alapfokú oktatási tevékenységeit a Gógánfai Fekete István Általános Iskola látja el. Az óvodai ellátást a Közös Fenntartású Napköziotthonos Óvoda biztosítja Gógánfán.

Zalagyömörő

A településen általános iskola nem található. Van egy régi, felújított, kibővített iskolaépület, amely jelenleg kihasználatlan. A gyermekek 1-8. osztályig Sümegre, valamint Gógánfára járnak iskolába. Az óvodai ellátást a zalagyömörői Cifrapalota Óvoda biztosítja. Az épület energetikai korszerűsítése és bővítése 2014-ben megtörtént.

1.8.2. ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, a települések községi Önkormányzatai Esélyegyenlőségi Programban rögzítik az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzatok vállalják, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja: a települések Önkormányzatai az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Elsődleges cél, számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1 § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban levő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen. Emellett cél a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További cél meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

Cél a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. További cél meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt. Szintén cél annak az együttműködési rendszernek a felállítása, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

1.9. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

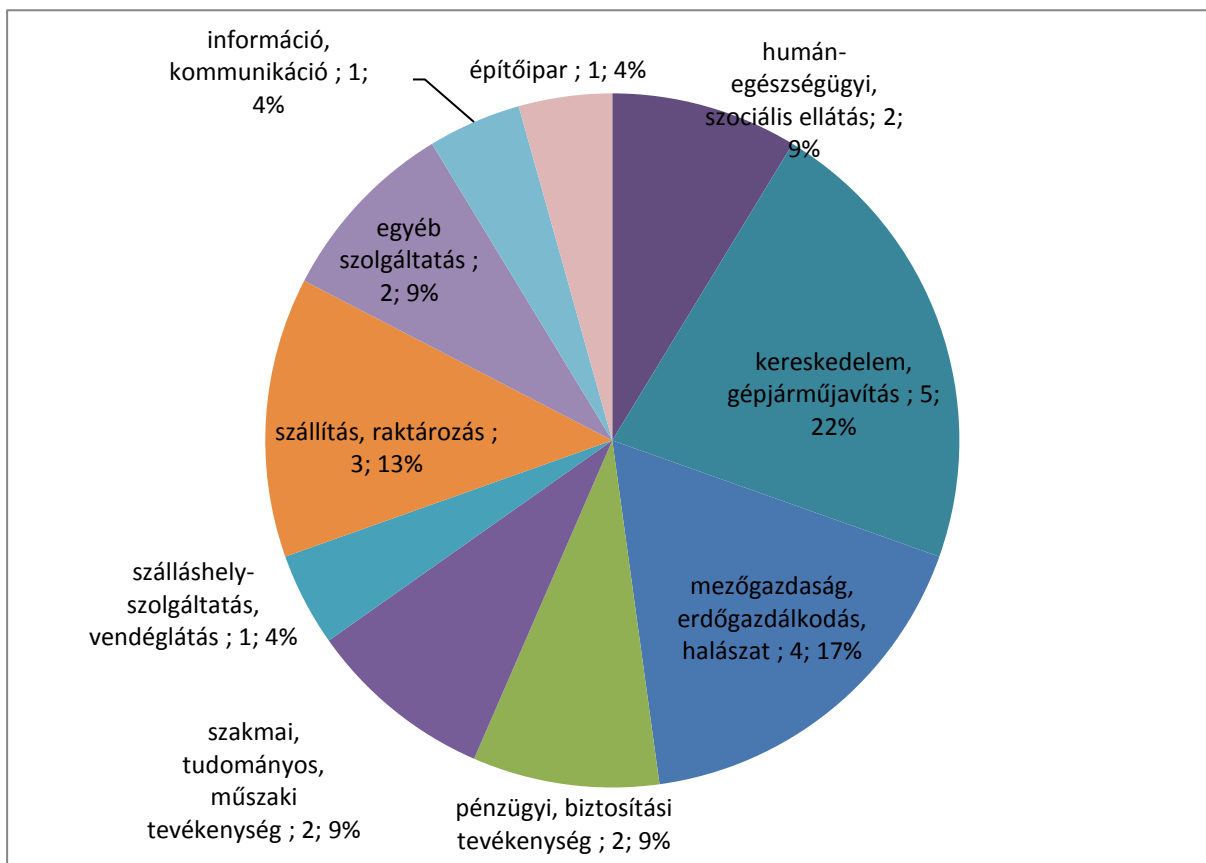
1.9.1. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGI SÚLYA, SZEREPEKÖRE

Gógánfa és Zalagyömörő Veszprém megye délnyugati részén, a Marcal-folyó völgyében fekszik. A települések a Sümegi járásba tartoznak, ami ugyan nem része, de határos a Balaton Kiemelt Üdülőkörzettel. Gógánfa és Zalagyömörő a 84. sz. főút és a 8. sz. főút révén Vas megye jelentősebb és közelebbi foglalkoztató központjai (Sárvár, Celldömölk, Jánosháza) felé, a vasútvonala révén Zalaegerszeg irányába is intenzívebb kapcsolattal rendelkezik, mint a járás déli települései. Másfelől a Balaton térsége is fontos munkaerő felvevő (Keszthely, Hévíz, Balatonpart), és mindkét település részesülhet a Balaton közelségének előnyeiből a turizmus terén. További munkalehetőséget Sümeg, illetve távolabb Tapolca biztosítanak.

A gazdaság lehetőségei szempontjából hátrányos, hogy magas a fiatalok elvándorlásának aránya. A település gazdasági fejlődését némileg periférikus helyzete is hátráltatja. A településen a helyi vállalkozások jelentik a fő támaszkodási pontot gazdasági pozíciójuk javításában, de a vállalkozások jelentős tőkehiánya miatt ez egyelőre nehézkes. A településen a mezőgazdasági vállalkozások dominanciája jelentős. A térség alapvetően megőrizte természeti környezetét, táji karakterét, értékeit, ezáltal nagy turisztikai potenciállal rendelkezik.

1.9.2. A TELEPÜLÉS FŐBB GAZDASÁGI ÁGAZATAI, JELLEMZŐI

A KSH adatok alapján megállapítható, hogy Gógánfán a működő helyi vállalkozások tevékenységei 2016-ban 10 nemzetgazdasági ágat öleltek fel.

A működő vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági áganként (db), 2016

Forrás: KSH, saját szerkesztés

Zalagyömörőn a mezőgazdasági vállalkozások túlsúlya mellett a kereskedelem és ipar ágazatban működnek vállalkozások.

1.9.3. A GAZDASÁGI SZERVEZETEK JELLEMZŐI, FONTOSABB BERUHÁZÁSAI TELEPÜLÉST ÉRINTŐ FEJLESZTÉSI ELKÉPZELÉSE

A gazdasági szervezetek túlnyomó többsége önálló vállalkozás, ezeken belül is az egyéni vállalkozások vannak túlsúlyban, a regisztrált östermelők száma kevesebb.

1.9.4. A GAZDASÁGI VERSENYKÉPESSÉGET BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

Vas megyei városok, Zalaegerszeg, Sümeg valamint a Balaton közelsége gazdasági értelemben, a foglalkoztatás szempontjából és a potenciális vendégforgalom szempontjából egyaránt fontos tényező a helyi gazdaságban. Gógánfa és Zalagyömörő gazdasági fejlődésében meghatározó szerepe van a

mezőgazdasági és az ipari vállalkozásoknak egyaránt. A járás települései közül itt a leginkább diverzifikált a vállalkozások tevékenység szerinti megoszlása.

A település gazdasági életének befolyásoló tényezője, hogy az aktív munkavállaló korú népesség jelentős hányada – napi rendszerességgel - ingázni kényszerül.

A foglalkoztatáspolitikában jelenleg is első számú cél a foglalkoztatottak körének bővítése.

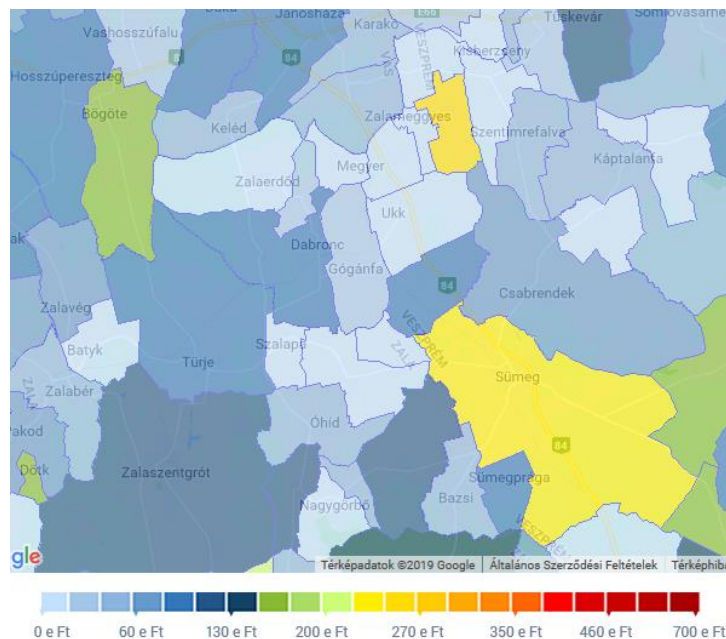
Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek.

Alacsony a 18-29 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség, strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

1.9.5. INGATLANPIACI VISZONYOK

Gógánfa lakásállományát 2018-ban 315 lakás alkotta. A lakásállomány a 90-es évek végén volt a csúcson, amikor 330 lakás volt a községben. Azóta folyamatosan csökken a lakásszám, elérve 2018-ra a 315 darabot. Zalagyömörőn 2018-ban 196 lakást tartottak nyilván. A 90-es évek legvégén a lakásállományt 217 lakás alkotta. Feltehetőleg egyik településen sem a lakásállomány tényleges csökkenése ment végbe ezt követően, hanem a statisztikai módszertan változása okozza a különbséget.

Lakóingatlanok esetén Veszprém megye területén az elmúlt 5 évben az átlag négyzetméter ár 176 450 forintról 332 466 forintra nőtt, ami 156 016 forintos emelkedést jelent. A lakóingatlanok között 2018 októberében a legmagasabb négyzetméter ár 524 000 forint, a legalacsonyabb 56 020 forint, valamint az átlag ár 230 175 forint. Veszprém megye területén. Mindkét településen a megyei átlagtól jóval elmaradnak az átlagos ingatlanárak. 2019 januárjában Zalagyömörőn 60-80 ezer Ft között mozogtak az átlagos ingatlanárak, Gógánfán 60 ezer Ft alatt maradtak.

A térség ingatlanárainak alakulása 2019 januárjában (Ft/m²)

Forrás: <https://wwwingatlanet.hu>

1.10. AZ ÖNKORMÁNYZATOK GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.10.1. KÖLTSÉGVETÉS, VAGYONGAZDÁLKODÁS, GAZDASÁGI PROGRAM

1.10.1.1. KÖLTSÉGVETÉS

A települések költségvetési rendeletei 2018 márciusában kerültek elfogadásra.

1.10.1.2. VAGYONGAZDÁLKODÁS

Mindkét település rendelkezik vagyongazdálkodási rendelettel.

1.10.1.3. GAZDASÁGI PROGRAM

Mindkét település elkészítette gazdasági programját.

1.10.2. AZ ÖNKORMÁNYZAT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉGE, INTÉZMÉNYRENDSZERE

A polgármester és a körjegyző általános feladatai részeként és a település főépítésze foglalkozik a településfejlesztés ügyeivel. A településfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat az önkormányzat a bizottsági és a képviselőtestületi munka keretében végzi. Közös Hivatal Hatósági ügyintézője részben ezzel a feladattal is foglalkozik, valamint a pályázatírók. Nincs külön intézmény, szervezet, amely fentiekén túl a településfejlesztéssel foglalkozik.

1.10.3. GAZDASÁGFEJLESZTÉSI TEVÉKENYSÉG

Az önkormányzatoknak a gazdaság fejlesztésére, ösztönzésére vonatkozóan közvetett eszközei állnak rendelkezésre:

- az infrastruktúra fejlesztése,
- a helyi adórendszer,
- a befektetések elvi lehetőségének biztosítása.

1.10.4. FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA

Mindkét Önkormányzat él a közmunka program adta lehetőségekkel.

1.10.5. LAKÁS- ÉS HELYISÉGGAZDÁLKODÁS

Nincs információ önkormányzati tulajdonú lakásokról, helyiségekről.

1.10.6. INTÉZMÉNYFENNTARTÁS

Az önkormányzatok intézményeit normatív támogatásból és saját bevételeiből működtetik. Az állami finanszírozás kiegészítése szükséges saját forrásból, a fejlesztéseket elsősorban pályázati forrásból hajtják végre.

1.10.7. ENERGIAGAZDÁLKODÁS

Az önkormányzatok célja energiahatékonyságot növelő fejlesztések megvalósítása.

1.11. TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI ÉS KÖZZSZOLGÁLTATÁSOK

A településüzemeltetés célja:

A településen élő lakosság, valamint az ott működő intézmények, gazdálkodó szervezetek egyéni és közösségi közszolgáltatási szükségleteinek, igényeinek elvárható szintű folyamatos és zavartalan kielégítése, a települési komfort érzet elősegítése, erősítése, az élhető település feltételeinek megteremtése, a fenntarthatóság biztosítása.

A 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól 13.§ (1) 2. pontja szerint településüzemeltetés: a köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása.

A községekben az alapvető közszolgáltatások csak részlegesen érhetők el. A hiányzók, a középfokú szolgáltatásokkal együtt a járásszékhelyi funkciót is betöltő, történetileg is kistérségi központnak tekinthető Sümeg városában, vagy, néhány tekintetben más viszonylag közeli kis- és középvárosban (Tapolca, Devecser, Celldömölk), esetleg a megyeszékhelyeken (Veszprém, Zalaegerszeg) áll rendelkezésre. Speciális, emelt szintű szolgáltatásokhelyben nem vehetők igénybe(ilyenek legközelebb a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén találhatók).

Az elérhető (vagy *legalább részlegesen elérhető*) településüzemeltetési, illetve közszolgáltatások:

- alapfokú oktatás
- köztisztasági feladatellátás, hulladékelszállítás
- köz- és zöldterület fenntartás
- víziközmű szolgáltatás
- gyógyszerár
- temető fenntartás, *(temetkezési szolgáltatások)*
- *(idősellátás)*
- *(alapfokú egészségügyi ellátás)*
- *(család és gyermekvédelem)*
- *(óvodai ellátás)*
- *(közművelődés).*

1.12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA

1.12.1. TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

A településcsoportban kiemelt szerepet kap a természeti környezet és változatosak a községek természeti környezeti adottságai: a változatos, szelíd domborzati formákkal rendelkező felszín, a terület egység belátható, zavaró elemektől mentes tájképe, a közeli Sümegi Várhegy több irányból feltáruló látványa, a művelt mezőgazdasági területek, néhány – részben az ökológiai hálózathoz tartozó kisvízfolyás völgye, valamint a belterületek, fasorai, parkjai és egyéb zöldfelületei.

Az akadémiai kistáj-kataszter beosztása szerint a földrajzi terület egységnek, Balatontól távolabb eső része a síkvidéki jellegű **Marcal-medencéhez** (2.2.) tartoznak. Ezen belül **Gógánfa és Zalagyömörő** területe a **Marcal-völgy** (2.2.11) és a **Pápa-Devecseri-sík** (2.2.13) kistájakat érintik. Ezek térképi ábrázolását az alábbi ábrásor tartalmazza.

A 2.2. azonosítószámú Marcal - medence, az 5.1.33. sz. Sümeg – Tapolcai hát és közvetlenül határos egyéb kistájak találkozási zónája (az MTA Ft.Ki. Kistáj-kataszter ábráinak kivágata). A Marcal – medence kistájai (2.2.11 - 13) által érintett települések: Zalaerdőd/Ny/ Zalamegygyes, Megyer, Hetyefő, Dabronc, /Zalaerdőd-K/, Rigács, Ukk, **Zalagyömörő**, **Gógánfa**

1.12.2. TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET

1.12.2.1. TÁJTÖRTÉNETI VIZSGÁLAT

A terület kialakulásának történeti folyamatát, benne a településtörténetől elválaszthatatlan tájalakulás történetét, részletesen ismertetik a tervelőzmények (pl.: a hatályos településtervek és a TAK), valamint a jelen felülvizsgálathoz készült örökségvédelmi vizsgálatok. Ezek tartalmazzák a települési táj alakulásának ismert emlékeinek, dokumentált folyamatainak, történelmi fordulópontjainak leírását, valamint ezen emlékek örökségvédelmi szempontból való értékelését is.

Tájtörténeti szempontból ezek kiegészítendőek a település létrejöttének táji adottságokon alapuló tényezőinek, valamint a település fejlődés tájalakító hatásainak összefoglalásával.

A terület telepítő tényezői között meghatározó szerepet játszanak a tájszerkezeti adottságok, amelyek közül a különböző tájkaraktereket megjelenítő földrajzi terület egységek, a domb- és hegyvidéki jellegű Bakonyvidék és a síkvidéki jellegű Marcal-medence kistájak találkozási zónájával, amely a táji szegélyek különös gazdagságát eredményezte (a kistájak lehatárolását a fenti ábra mutatja be). Ezen találkozási zóna közelében **Gógánfa és Zalagyömörő** települések egyértelműen a Kisalföld nagytájhoz

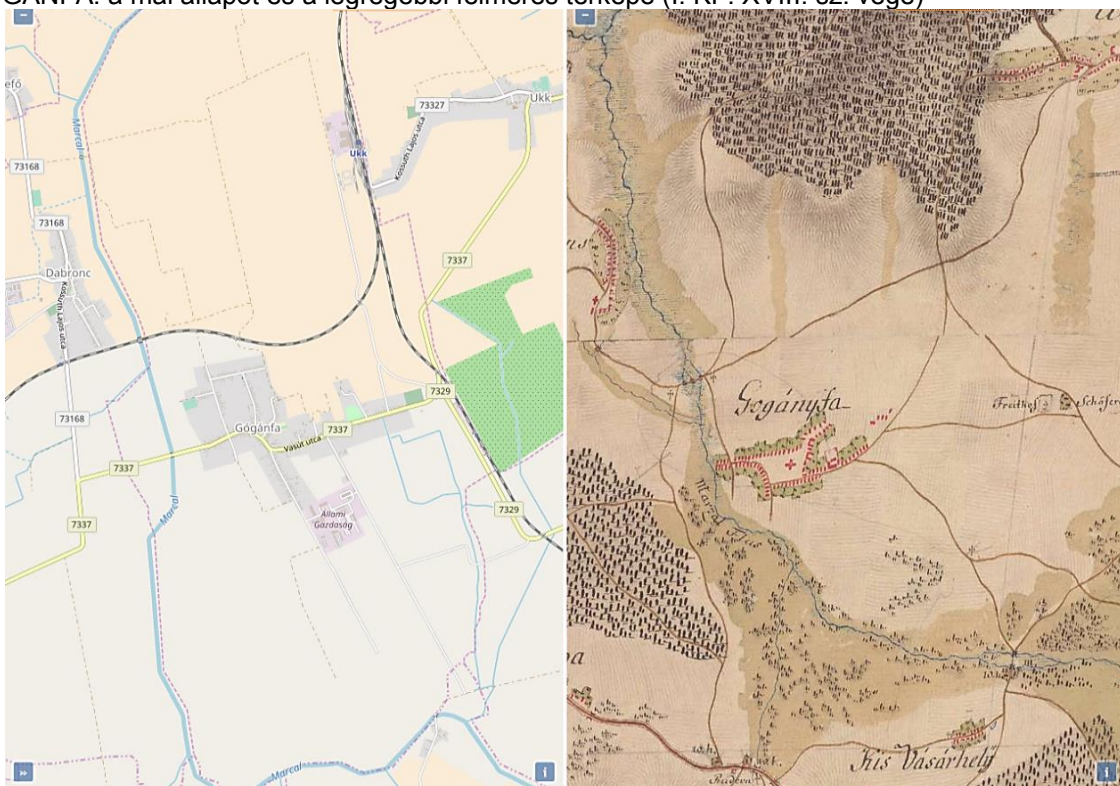
tartozó Marcal-medencéhez kötődnek.

A szegélyzónák megléte, mennyiségi és minőségi jellemzőik meghatározó helyi és helyzeti energiaforrásai, telepítő tényezői a települések létrejöttének, majd a későbbiekben fennmaradásának, fejlesztési potenciáljainak is.

A környező központokhoz vezető történetileg kialakult útvonalak (a mai 84-es út), a medence széli elhelyezkedés, a helyi mezőgazdasági termelés és a kereskedelem révén megalapozták a település korai fejlődését és későbbi megerősödését. (Ezt a tendenciát nagyban erősítette az 1870-es évek végén új tájszerkezeti elemként megjelenő vasútvonal is.) Itt meghatározó tényező az élelem beszerzésre, később megtermelésére alkalmas, jó termőhelyi adottságú síkvidéki területek rendelkezésre állása. A közelben a kedvező táji – ökológiai háttérrel képező hegyvidéki erdőterületek előterében jelentős földművelésre, mezőgazdálkodásra alkalmas sík területek képesek voltak biztosítani a település terményekkel és agrártermékekkel való ellátásán túl a többletek megjelenését.

Az utóbbi közel két évszázad (1763–1941.) településfejlődéssel összefüggő tájalakulását, tájhasználati módjainak változását jól szemlélteti az I–IV. katonai felmérések (KF) ábraanyaga, melyeket településenként mutatunk be.

GÓGÁNFA: a mai állapot és a legrégebbi felmérés térképe (I. KF: XVIII. sz. vége)

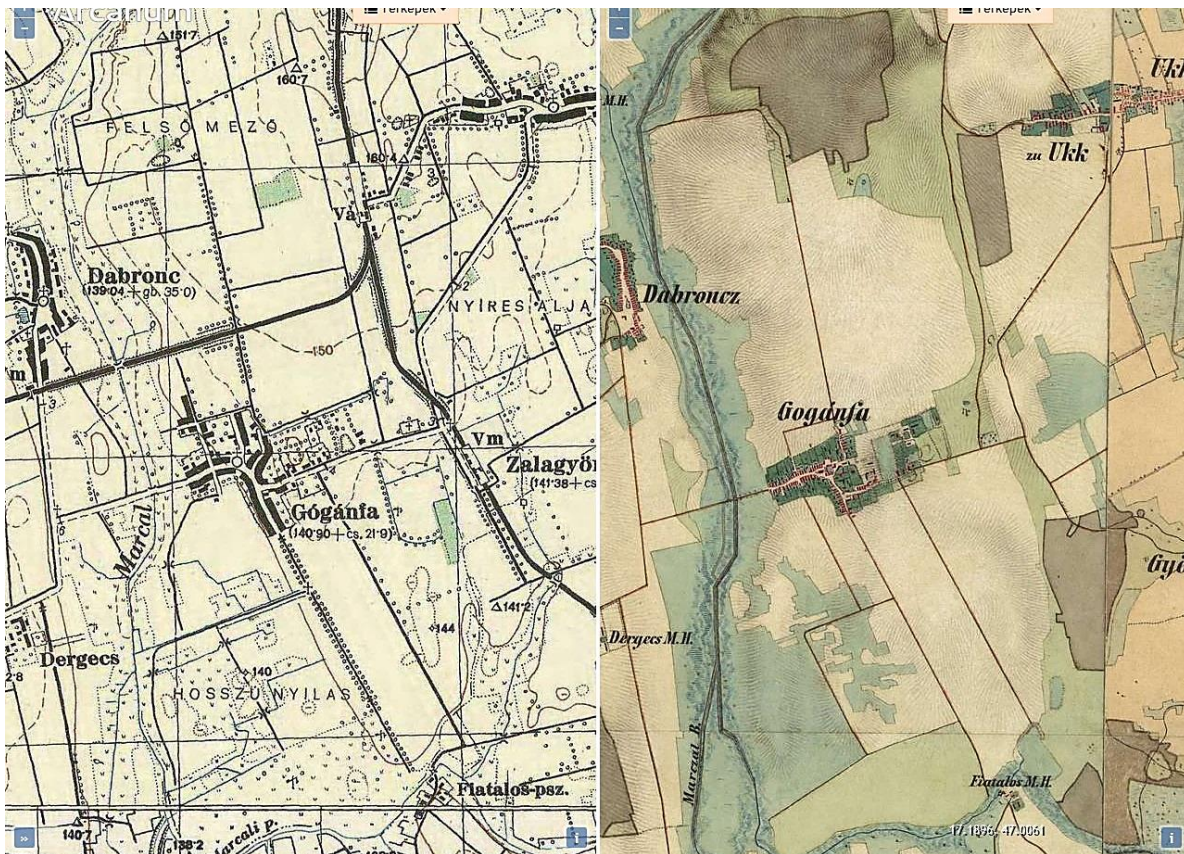

A mai állapot (Open street map 2018.) és a legrégebbi felmérés térképe (I. KF: XVIII. sz. vége)

Az I. KF. a települést „Gógánfa” néven említi és egy szinte egyedülálló településszerkezettel ábrázolja, a részben ma is meglévő 7737 j. út (Deák F. u-i kanyar), az erre csatlakozó utak (a mai Vasút u., Tihany u.), valamint a ma már nem létező erdők, ligetek/csalitók a külterületen.

A Marcal szabályozás előtti medre a belterülettől D-re közelebb folyt a belterülethez; a belterülettől É-ra volt Megyer felé eső nagyobb erdő is eltűnt a XIX.sz. folyamán.

A szabályozott Marcal meder lett később a közigazgatási határ. Az alábbi ábrapár a XIX.sz. első felében készült II.KF. és az 1941. évi állapotokat ábrázolja (utóbbin a Marcal már a jelenlegi medrében folyik).

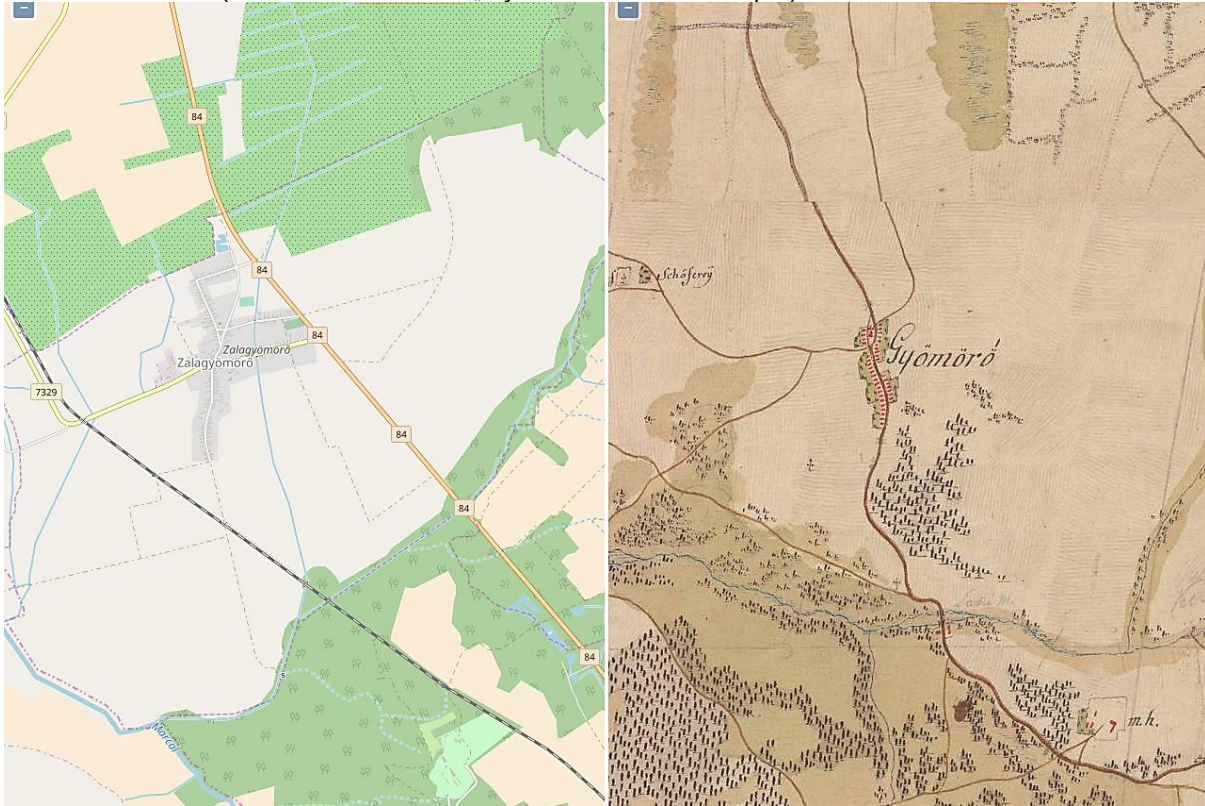
Az 1880-as években készült alábbi kataszteri felmérés lényegileg már teljeskörűen tartalmazza a ma is használt dűlőneveket, a belterületen ábrázolja gazdasági melléképületek keresztcsűrös elhelyezését, valamint az „egyházi dűlőn” jelenlegi helyén ábrázolja a temetőt.

A fentiekben vázolt, csupán a legfontosabb tényezőkre szorító tájtörténeti összefoglalásból is

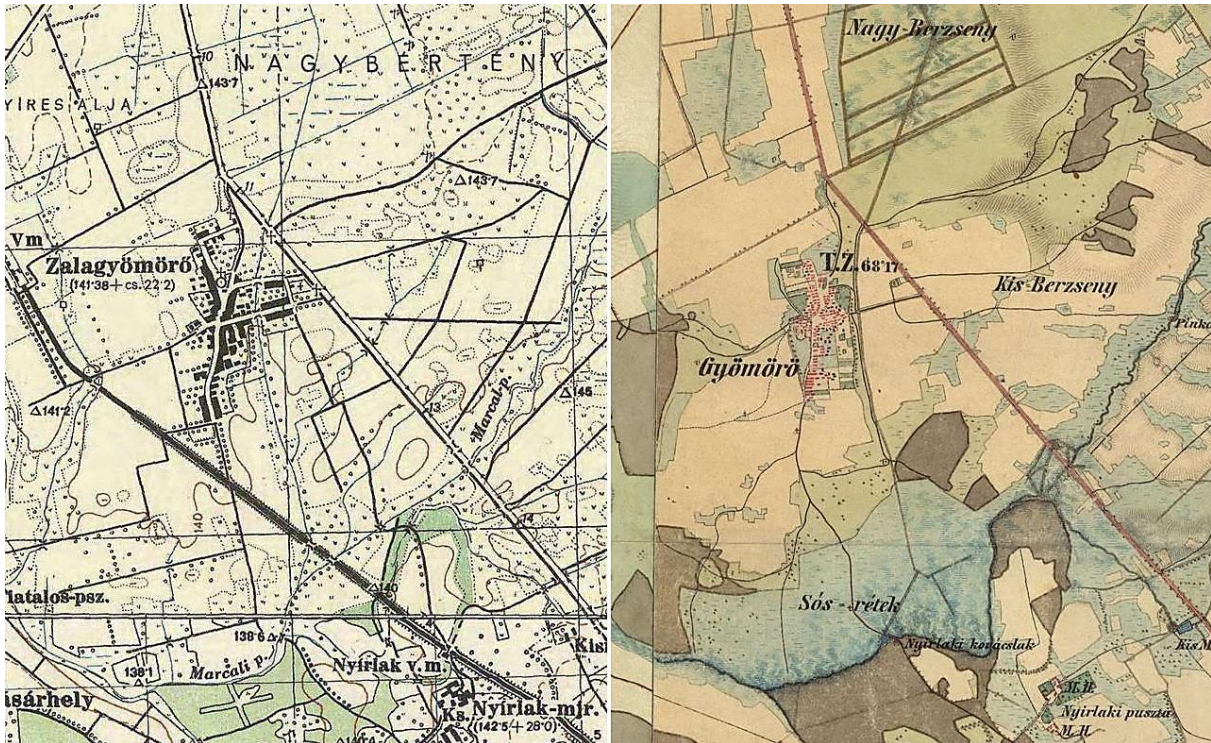
kikövetkeztethetők a jelenlegi tájszerkezet és tájhasználati módok jelentősebb jellemzői, amelyeket az további fejeztek vizsgálnak. A belterület múltbéli fejlődését részletesebben a településtörténeti fejezetben (1.14.61.) ismertetjük.

ZALAGYÖMÖRŐ (az I – II. KF-en csak „Gyömörő” néven szerepel)

A XVIII.sz. végi I.KF. egyutcás településszerkezethez, ritkás úthálózathoz képest lényegesen megnövekedett belterületet és a külterületi úthálózat nagymértékű átrendezését mutatja a jelenlegi állapot térképe. A Marcal menti erdők, ligetek területe jelentősen csökkent. A terület vízrendezésével nemcsak ezek, hanem a külterület egyéb részeinek fás – ligetes részei is visszaszorultak, a közíg. terület északi – észak keleti (Ukki) határán viszont új erdő- és rét területek is megjelentek a XIX.sz. folyamán.

Az alábbi, 1941.évi és XIX.sz. elejéről való II.KF. térkép összehasonlítása mutatja, hogy már a II.KF. idején kiépült a sümegi országút, de a vasút jóval később jelent meg a jelenlegi nyomvonalán, a belterületet D–Dny-i irányból elkerülve. A külterület déli részén, a Marcal mentén (Nyírlaki pusztától Gyömörő felé eső) régebben jelentős összefüggő „Sós-rétek” területe a későbbiekben csökkent, feldarabolódott. Az erdők területe ugyancsak jelentősen lecsökkent, már a XX.sz. első felében is. Helyükön ma nagyrészt szántók és gyepek találhatók.

A településen a XIX. század végi kataszteri felmérés nem készült, vagy legalábbis nem áll rendelkezésre.

A táj nagyvonalakban vázolt történeti alakulásának eredményeképpen létrejött mai tájszerkezetet és tájhasználati jellemzőket az alábbi fejezet elemzi.

1.12.2.2. TÁJHASZNÁLAT ÉRTÉKELÉSE

A kialakult tájszerkezetet alapvetően meghatározza földrajzi fekvése, felszíni változatosságának gazdagsága, az erre illeszkedő vízrajzi viszonyok és növényi borítottság, az élővilág, a fent ismertetett átmeneti, medence jellegű tájkarakter, a szántó, erdő és gyepterületek által dominált tájhasználatok, ahol az ültetvények csak elvétve (a zártkertekben vagy a belterületi kertekben) vannak jelen. A települések termőhelyi adottságai változatosak, mutatói inkább a gyenge – közepes tartományban ingadoznak, a kiemelkedően jó, kiváló termőhelyek előfordulása nem jellemző. A mezőgazdasági tájhasználat az utóbbi évtizedekben kismértékben csökken, de távlatilag is uralkodó. Ennek dominanciáját csak néhány településen közelíti meg az erdőgazdasági tájhasználat.

A település történetileg kialakult tájszerkezetét alkotó **tájhasználati módok** jellemzéséhez a statisztikák közül földhivatali nyilvántartási adatok használhatók fel. A „TAKARNET” adatbázis tapolcai járási forrásadatai és „TAKAROS” adatbázis feldolgozott művelési ág megoszlási adatai képezték az alábbi területhasználati, tájhasználati vizsgálatok számszerű alapjait.

A vizsgált 11 település tekintetében a közigazgatási területek nagyságának szélsőértékei (kerekítve): Dabronc (közel 2028 ha) és Zalameggyes (~256,5ha). A legkisebb és a legnagyobb érték között a szorzó mintegy 9-szeres.

A nagyobb (1100 ha feletti) igazgatási területű települések közé tartozik - Dabroncon kívül – még 4 község (Zalaerdőd, Ukk, **Gógánfa és Zalagyömörő**). A legkisebbek – Zalameggyes mellett – Hetyefő, Megyer, Sümegprága, amelyek 600 ha alattiak. A két szélsőérték tartomány (600 ha alatt, ill. 1100 ha felett) között helyezkedik el a további 2 település: épphogy meghaladja a 600 ha-t Rigács területe, ennél valamivel nagyobb Bazsi.

A belterületek nagyságának kiterjedése hasonló sorrendet mutat, néhány kisebb eltéréssel. Ezek közül a kissé eltér Sümegprága, amelynek viszonylag nagy a belterülete kis igazgatási területéhez képest (10% fölötti arányban).

A **belterületek nagysága** a 15 és 16,7 ha (Zalameggyes, Megyer) valamint 136,5 ha-os (**Gógánfa**) szélsőértékek közt, részaránya a ~3,4-4% (Dabronc, Megyer) és a 10% körüli (**Gógánfa**, Sümegprága) értékek közt ingadozik. Jellemző, hogy **Gógánfán** kívül más 100 ha-t meghaladó belterületi érték nem

fordul elő, 60 ha alatt viszont számosan (Zalameggyes és Megyer mellett Hetyefő, Rigács, Bazsi és Sümegprága is).

Zártkerti fekvés mindössze 3 településen jegyzett. Ezek zöme (>95%) 2 hagyományos szőlőhegyen (Bazsi és Sümegprága – összesen közel 190 ha), és emellett Dabroncon (~9 ha) – a **Gógánfai településcsoportot nem érinti**.

A továbbiakban településenként és településcsoportonként vizsgáljuk a területhasználat jellemzőit.

Fekvés	a 11 község összes területe (ha.m ² / %)	a településcsoport részesedése (ha/%)
BELTERÜLET	680,1205/ 6,29	215,88/31,74
KÜLTERÜLET	9941,5401/ 91,96	2212,62/22,26
ZÁRTKERT	198,19/ 1,75	0,0/ 0,0
MINDÖSSZESEN	10811,2519/100,0	2428,50/22,46

Mint a fenti táblázatból látható, a településcsoport részesedése a 11 község összterületének és összes külterületének kevesebb mint ¼, több mint 1/5 része (közel 22,5 ill. 22,3%). Ezt jelentősen meghaladja a *belterületi részesedés* 31% fölötti értéke.

TÁJHASZNÁLAT /ALAPADATOK /TAKARNET 2018./

Földrészlet statisztika fekvésenként, településenként és településcsoportonként

	fekvés	földrészletek száma	összes terület (ha.m ² / %)	átlagos földrészlet terület (m ²)
2.1.GÓGÁNFA	belterület	431	136,4745/10,36	3166
	külterület	453	1180,5747/89,64	26061
	zártkert	0	0	0
	ÖSSZESEN	884	1317,0492/100,0	
2.2.ZALAGYÖMRŐ	belterület	354	79,4501/ 7,15	2244
	külterület	462	1032,0413/92,85	22339
	zártkert	0	0	0
	ÖSSZESEN	816	1111,4914/100,0	
2.ÖSSZESEN	belterület		215,88/ 8,89	
	külterület		2212,62/91,11	
	zártkert		0,0/ 0,0	
	ÖSSZESEN		2428,50/100,0	

A települések fekvések szerinti megoszlása is jól tükrözi a falusias tájkarakert, az extenzív területhasználati jellemzőket. Valamennyi vizsgált település sajátossága a nagy külterületi hányad és az alacsony belterületi részarány (ennek átlaga kevéssel 6,55 alatti).

A legjelentősebb eltérések a közigazgatási területek abszolút értékeiben vannak. Nincs eltérés a zártkerti fekvés előfordulásában, amely mindenütt 0,0.

A közigazgatási területek nagyságának értékei (kerekítve): Gógánfa (~1317ha) és Zalagyömörő (~1111,5ha) különbsége közel 200 ha, ez mindössze kb. 15%, - nagyságrendileg azonos. Mindkét település a nagyobb (1100 ha feletti) igazgatási területű települések közé tartozik (rajtuk kívül még 3 falu: Dabronc, Zalaerdőd és Ukk).

A belterületek nagyságának kiterjedése jelentősebb eltérést mutat, a közel 50 ha-os különbség több mint 40%-ot jelent. (Gógánfa belterülete a legnagyobb a vizsgált térségben).

A belterületek részaránya mindkét településnél viszonylag magas: **Gógánfán 10% fölötti, de Zalagyömörőn is több mint 7%.**

Zártkerti fekvés nem jegyzett, de említendő, hogy a lazán, hézagosan beépített *belterületeken* viszonylag jelentős *mezőgazdasági (kertgazdasági) területek* találhatók. (A cd dokumentáció mellékletei közt dokumentált községi törzskönyvek tartalmazzák a belterületi mezőgazdasági besorolású területeket, de ennél jelentősebbek a nyilvántartásban nem szereplő házikertek.)

FÖLDRÉSZLET STATISZTIKA MŰVELÉSI ÁGANKÉNT / településenként és településcsoportonként /
Feldolgozott alapadatok /értékelő tábla/ és szöveges értékelés:

TELEPÜLÉS>	GÓGÁNFA		ZALAGYÖMÖRŐ		A 2 FALU ÖSSZESEN	
Művelési ágak	belter.+kültér. =összterület (ha.m ²)	%	belter.+ kültér.= összterület (ha.m ²)	%	összterület (ha.m ²)	%
gyep (legelő)	1.0812+ 13.3575		0+63.5011			
gyep (rét)	0+ 55.5611		0+105.8746			
gyep részösszesen	1.0812+ 68.9186 =69,9998	5,31	=169.3757	15,24	239,3755	9,86
szántó	12.1221+ 997.8660 1.009,9881	76,69	1.8668+792.0060 793,8728	71,42	1803,8609	74,28
szőlő	0+0		0+0			
gyümölcsös	0.1697+ 1.0621		0+0			
kert	0+0		0+0			
ültetv.+ kert részösszesen	1.2318	0,09	0	0	1.2318	0,05
MÖT	13.3730+ 1067.8467 =1.081,2197	82,09	1.8668+961.3817 =963,2485	86,66	2044,4682	84,18
erdő	0.2192+ 35.3946		0 +10.9561			
fásított terület	0+0		0+0			
erdő részösszesen	35.6138	2,7	10.9561	0,99	46,5699	1,92
nádas	0	0,0	0	0,0	0.0	0,0
TT	13.5922+ 1103.2413 =1.116,8335	84,8	1.8668+972.3378 =974,2046	87,65	2.091,0381	86,1
kivett	122.8823+ 77.3334 200,2157	15,2	77.5833+59.7035 137,2868	12,35	337,5025	13,9
Összesen:	136.4745+1180.5747 =1.317,0492	100	79.4501+1032.0413 =1.111,4914	100	2428,5406	100
Mindössz.1:		54,23		45,77	/2428,5406/	100,0
Mindössz.2:		12,18		10,28	/10.811,2519/	22,46

A településcsoport területe összesen ~**2.428,5** hektár, amelynek több mint 86%-a termőterület. Ebből a mezőgazdaságilag hasznosított terület több mint 2.000 hektár (ez a teljes terület ~84%-a).

A tájhasználat értékelése szempontjából fontos a nyilvántartott *termőterületi (TT) / kivett területi arány*. Itt a kivett az átlagnál magasabb, közel 14%-os érték. Ezen belül feltűnő a gógánfai 15% fölötti érték. A termőterületen belül kirívó a körülbelül ~2,2/100 – 97,8/100 az erdőterületi és mezőgazdasági területi (MÖT) arány. Az erdősültség (E) a legalacsonyabb a vonatkoztatási (járás, megyei) átlagokhoz képest a vizsgált térségben, az összterületre vetített erdősültségi mutató mindössze nem egészen 2%.

A MÖT-ön belül uralkodó a szántó (~88%), kevés a gyepek (R+L=~12%), elenyésző az ültetvény és kert terület, amelyek a nyilvántartásban épp hogy jelennek (1% alatt).

Települési szinten a 2 település közül Gógánfán magasabb a szántóarány (összterület ~3/4-e), Zalagyömörőn magasabb a gyepterületi arány (összterület ~1/6-a). Az erdősültség összességében szinte elhanyagolható, Gógánfán is 3% alatt, de Zalagyömörőn még az 1%-ot sem éri el. Összességében a 2 település erdőterületi mutatója 2% alatt marad. Ez a terület mezőgazdálkodási szempontból az átlagosnál kedvezőbb adottságaira utal.

A művelési ágak fenti táblázatba foglalt megoszlásából levonható következtetés, hogy a természetközeli tájkaraktert lehetővé tevő (*erdő+gyep+nádas*) művelési ág arány alacsony, da helyi vizsgált térségi átlaghoz közeli értéket mutat: nem egészen 12 %. A természeti állapotokhoz képest jelentősen átalakított felszínek aránya tehát több, mint az igazgatási terület 88%-a, ezen belül uralkodó a szántóterületi, 74%-ot meghaladó arány.

Az alábbi táblázat a település viszonylatában meglévő átlagosnál jobb minőségű termőföldterületek művelési ágát, minőségi osztályát és területnagyságát mutatja az adott művelési ágban átlagos aranykorona érték megjelölésével, a Tapolcai Járási Hivataltól beszerzett települési Törzskönyvi adatszolgáltatás (TAKAROS adatbázis) 2018. júliusi állapota alapján.

Az átlagosnál jobb minőségű külterületi termőföldterületek főbb törzskönyviadatai

Gógánfa

Művelési ág	Minőségi osztály	AK érték	Területnagyság (ha)	Átlagos AK/ha érték
gyümölcsös	(3)	31,30	1.0621)	31,30
szántó	2	23.50	228.1616	17,19
	3	18.20	340.9882	
gyep (legelő)	2	12,20	9.8527	11,47
gyep (rét)	2	29.50	3.0243	16,32
	3	24.30	0.5561	
	4	20.00	22.1921	
erdő	(4)	5,20	35.3946)	5,20

Zalagyömörő

Művelési ág	Minőségi osztály	AK érték	Területnagyság (ha)	Átlagos AK/ha érték
szántó	2	20.90	41.6475	13,98
	3	17.40	144.5063	
	4	14.80	242.5897	
gyep (legelő)	2	7,00	20.6816	4,51
gyep (rét)	2	20.90	0.3904	12,06
	3	16.50	8.4135	
	4	14.80	31.9986	
	5	12.20	48.6668	
erdő	(5)	3,50	10.9561)	5,20

Forrás: Tapolcai Járási Hivatal 2018.07.06.^{1/}

A fenti táblázatok adatait elemezve nyilvánvaló, hogy a 2 település rendelkezik jó termőhelyi értékű mezőgazdasági földekkel, a művelési ágak szerinti átlagos AK/ha értékek viszonylag magasak. Ezen általános megállapítás elsősorban Gógánfa szántó és rét területeire igaz, ahol az átlagos AK/ha értékek 16-17 feletti, a 20 AK/ha feletti átlagos KTJ jobb, mint a kistérségi átlag, továbbá jelentős területet (közel 570 ill. 25 ha-t) érint. Relatív itt jobb a legelők minősége is.

A legmagasabb abszolút termőhelyi értékek a fent említett legjobb Gógánfai réteknél találhatók (29 AK/ha fölött); az ez felülmúló Gógánfai gyümölcsös értéke, csekély kiterjedése miatt, csak a statisztikai teljesség kedvéért említendő.

A belterületeken is találhatók mezőgazdasági területek, de ezek kis kiterjedésük miatt nem befolyásolják jelentősen a mező- és erdőgazdálkodás helyi lehetőségeit és értékviszonyait.

1.12.3. VÉDETT, VÉDENDŐ TÁJ-, TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TERÜLETEK

A községek igazgatási területén táj- és természetvédelmi szempontból az országos ökológiai hálózathoz tartozó magterület, ökológiai folyosó és pufferterület övezete, valamint a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezete található.

A települések területén nem találhatók védett természeti területek, Natura2000 területek és ex lege védett területek, valamint Zalagyömörőt csak részlegesen érinti a tájképvédelmi terület övezete.

Az országos ökológiai hálózat övezetei viszont mindkét településen előfordulnak.

1.12.3.1. TÁJKÉPVÉDELMI SZEMPONTBÓL KIEMELTEN KEZELENDŐ TERÜLETEK

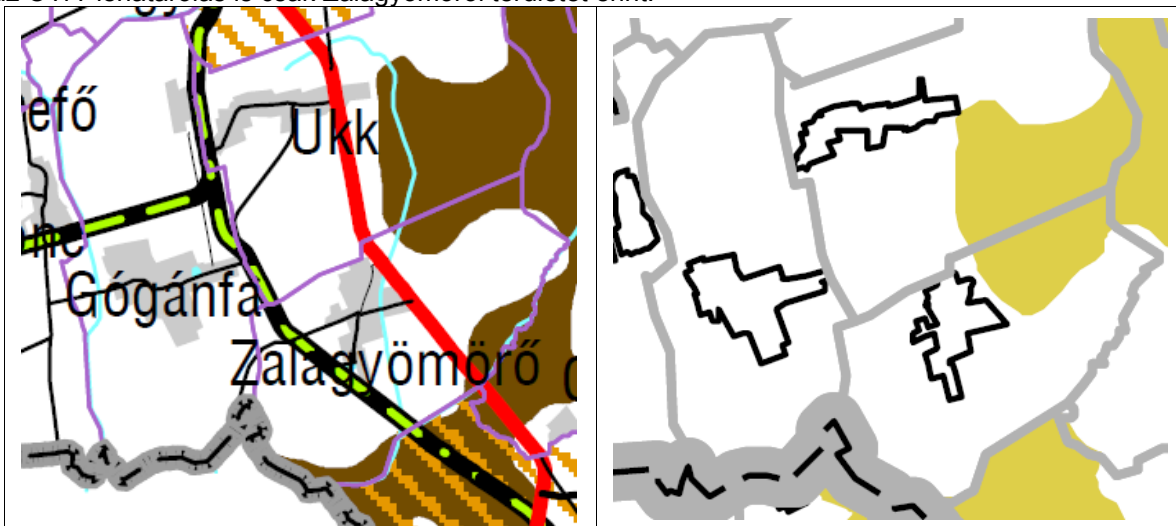
A magasszintű és kiterjedt természeti védelem nem jellemzi a 2 település területét, a fenti tájhasználati elemzés is rámutat, hogy a jó termőhelyi adottságú síkvidéken a mezőgazdálkodás az uralkodó, a természetközeli tájhasználattal szemben. Az erdők, gyepek, nádasok, vízfelületek alacsony aránya mellett a felszíni változatosság is kevésbé jelenik meg, a környező településekhez képest, jelentősebb domborzat inkább csak az igazgatási területen kívüli látvány része. Ezeknek az adottságoknak tájvédelmi- tájképvédelmi szempontból is meghatározó szerepe van, és ezeknek megfelelően a tájképvédelmi tartalmú övezetek csak minimális mértékben érintik a településeket: Zalagyömörő egyes

¹ a fenti táblázatok a települési törzskönyvek kivonatai; a törzskönyvek teljes (adatszolgáltatási) anyagát a dokumentáció cd-formátuma tartalmazza, az adatszolgáltatást összeállította: Lesch Norbert;

perifériális külterületi szegélyein, Gógánfa pedig nem érintett.

Az adottságokból kifolyólag viszont bizonyos – a tágabb térségben gyakori – táj- és tájképvédelmi problémák (pl. erős kitettségű, jó rálátású lejtők beépítettsége, stb.) nem lépnek fel a településeken, azonban jelentkeznek a nagykiterjedésű síkvidéki agrártáj sivárságából, a terület fátlanságából, erdőhiányából adódó tájképi, látványvédelmi gondok, amelyekre a tájrendezés során figyelemmel kell lenni.

Az OTrT és a Vm.TrT által kijelölt tájképvédelmi tartalmú övezetnek jelenleg két lehatárolása ismert². Ezek közül az jogilag az OTrT lehatárolás a mérvadó, de információtartalma miatt szakmailag a Vm.TrT lehatárolás is figyelemre méltó, - a két lehatárolás egyébként meglehetősen hasonló képet mutat (ennek egyik oka, hogy a Vm.TrT is csak „országos jelentőségű...” övezetet határolt le). Az azonosság az, hogy az OTrT lehatárolás is csak Zalagyömörői területet érint:

A fenti 2 ábrát összevetve megállapítható, hogy a határvonalak is kissé eltérnek, az OTrT lehatárolás csak Zalagyömörői ÉK-i területére terjed ki és némileg nagyobb területet fed le. Az övezet jelenleg hatályos lehatárolása a fönti, történeti határvonalaktól eltér, ezt a jóváhagyandó tervek tartalmazzák a BfNPI adatszolgáltatása alapján.

A táj- és tájképvédelmi övezet jelenlegi hivatalos (törvényi) megnevezése: „tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület” övezete” (az övezetre vonatkozó előírásokat itt nem ismételjük, a területrendezési tervi összefüggéseket ismertető az 1.3.sz. fejezet tartalmazza).

A hatályos tervelőzmény szerkezeti tervi leírásában a kisvízfolyások, vízpartok stb. vízrendezésének témakörében, valamint a fásítás szükségességében emeli ki a tájképvédelmi szempontok érvényesítésének fontosságát. Az új Településkép védelmi rendelet a beépítések, a vonalas műszaki létesítmények építése, a zöldfelületek védelme, felújítása tekintetében fogalmaz meg település- és tájképvédelmi előírásokat.

1.12.3.2. NEMZETI ÉS NEMZETKÖZI TERMÉSZETVÉDELMI OLTALOM ALATT ÁLLÓ VAGY VÉDELEMRE TERVEZETT TERÜLETEK, ÉRTÉKEK, EMLÉKEK

A nyílt hozzáférésű természetvédelmi információs rendszer adatai szerint a két települést sem országos sem helyi szintű egyedi védettség, sem ex lege védettség nem érinti. A nyilvántartási adatok az alábbiak:

Védett természeti területek országos nyilvántartása (Veszprém megye) http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=pl&mode=search&nev=&tkv=&megye=19				
#	Település	Védettségi szint	Védelmi kategória	Előfordulás száma, megnevezés
1	Gógánfa	országos jelentőségű, egyedi	NP, TK, TT, TE	0, nem található
2	Gógánfa	helyi jelentőségű, egyedi	TT, TE	0, nem található

² A BÜTrT-ben még „övezetek” – ezt azonban az OTrT 2013. évi módosítása egy közös övezetbe foglalta; a két TrT összehangolása, a BÜTrT felülvizsgálatának megkezdésével folyamatban van

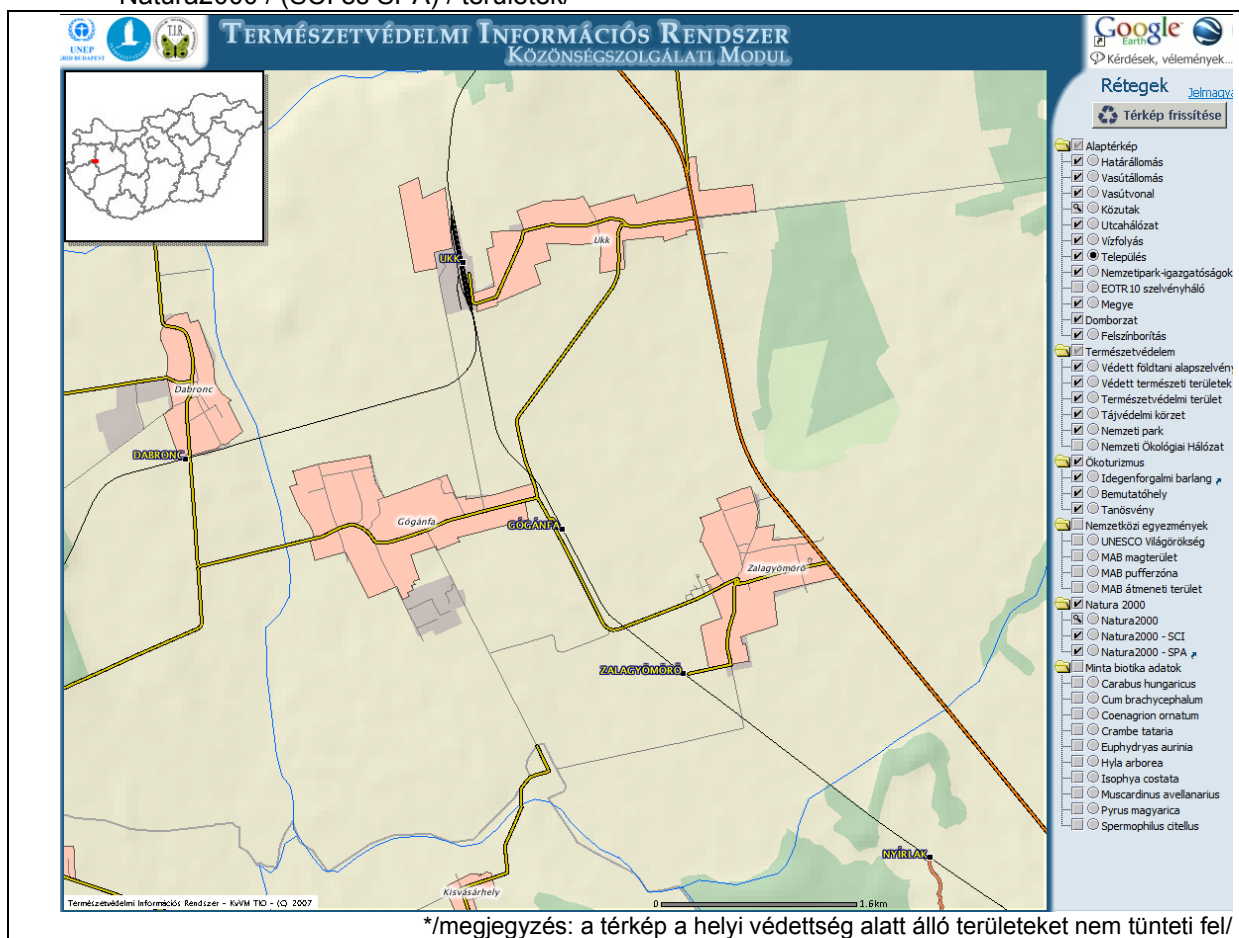
Védett természeti területek országos nyilvántartása (Veszprém megye)

<http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=pl&mode=search&nev=&tkv=&megye=19>

#	Település	Védettségi szint	Védelmi kategória	Előfordulás, megnevezés
1	Zalagyömörő	országos jelentőségű, egyedi	NP, TK, TT, TE	0, nem található
2	Zalagyömörő	helyi jelentőségű, egyedi	TT, TE	0, nem található

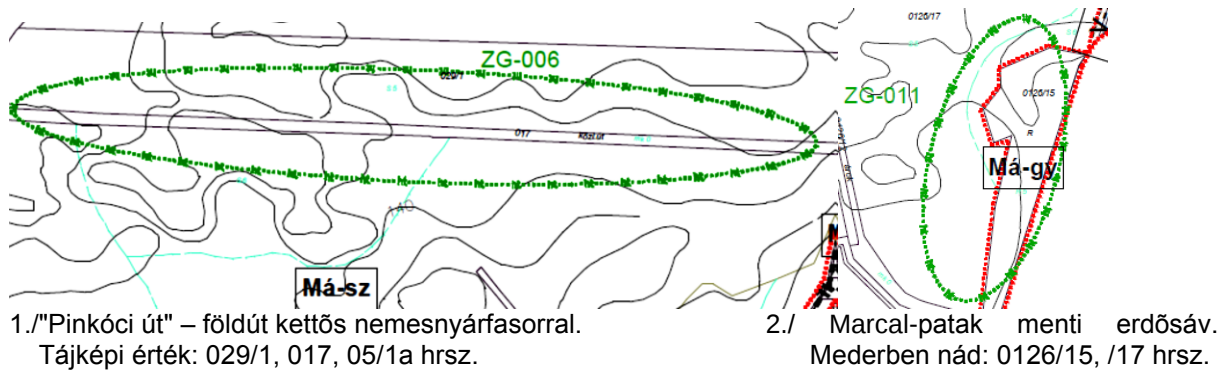
A nemzetközi/országos szintű védelem alatt álló *Natura2000* területek ugyancsak nem érintik. A TIR adatbázis térképi megjelenítése az alábbi ábrán látható. /Forrás: <http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.html/a> felkapcsolt rétegek:

- Nemzeti park (BfNP), Tájvédelmi körzet (TK), Természetvédelmi terület, Védett természeti terület, Védett földtani alapszelvény, Idegenforgalmi barlang, Bemutatóhely, Tanösvény
- Natura2000 / (SCI és SPA) / területek/

Védelemre tervezett területek, értékek, emlékek

nincsenek nyilvántartva; a tervelőzmények és a TAK javaslatai a tervkészítés során felülvizsgálandók: a tervelőzmények közül a Zalagyömörői TSZT-n szerepel „természeti területi” minősítés a község DK-i igazgatási határán folyó patakmenti réteken: 016/2, 05/3, 015/4, 05/1b, 016/4, 015/5 hrsz. (a területrendezési tervekben: *OÖH ökológiai folyosó ter.*) Ennek tervlapi lehatárolását a „természetközeli területek” c. alfejezet tartalmazza.

Emellett a hatályos HÉSz és SZT helyi védettségre tesz javaslatot 2 külterületen:

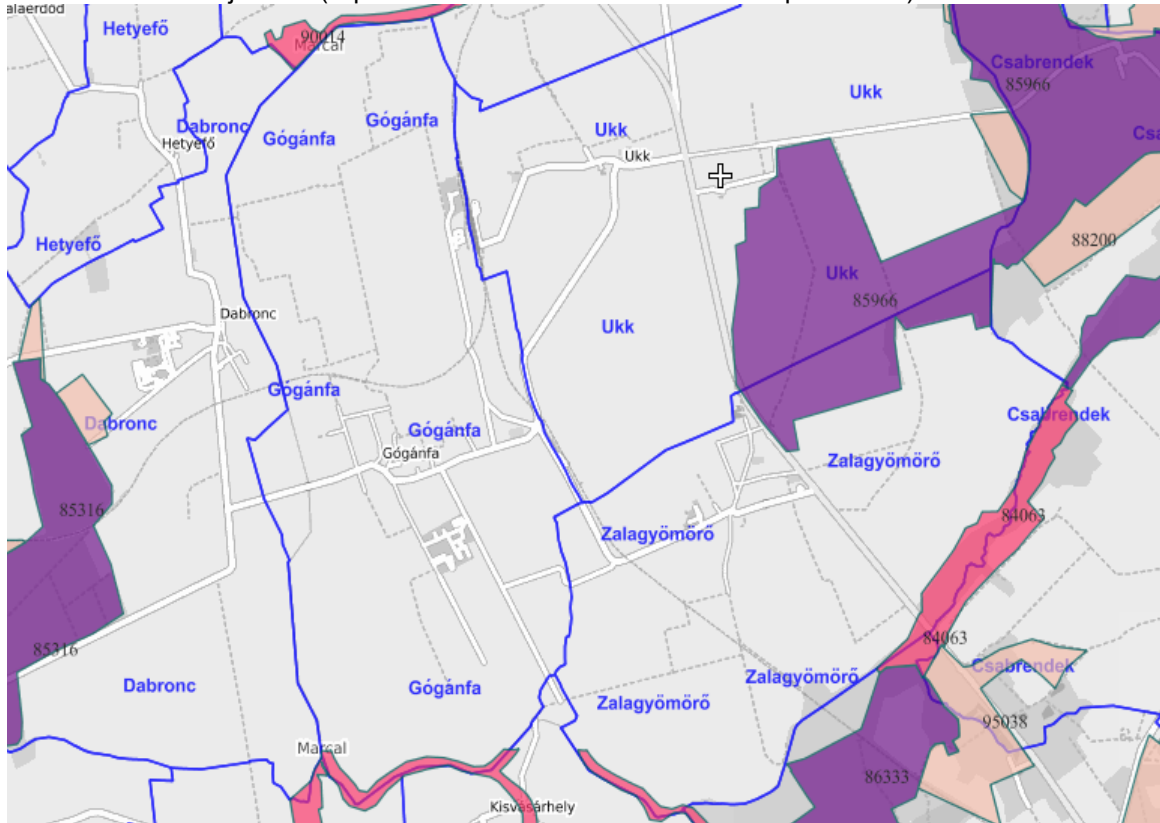
Egyéb természeti területek és értékek:

egyedi tájértékek a településeken nincsenek nyilvántartva; az egyedi tájértéknek jelölt területek listája (pl.: TÉKA) a tervekészítés során felülvizsgálandó.

1.12.3.3. ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT

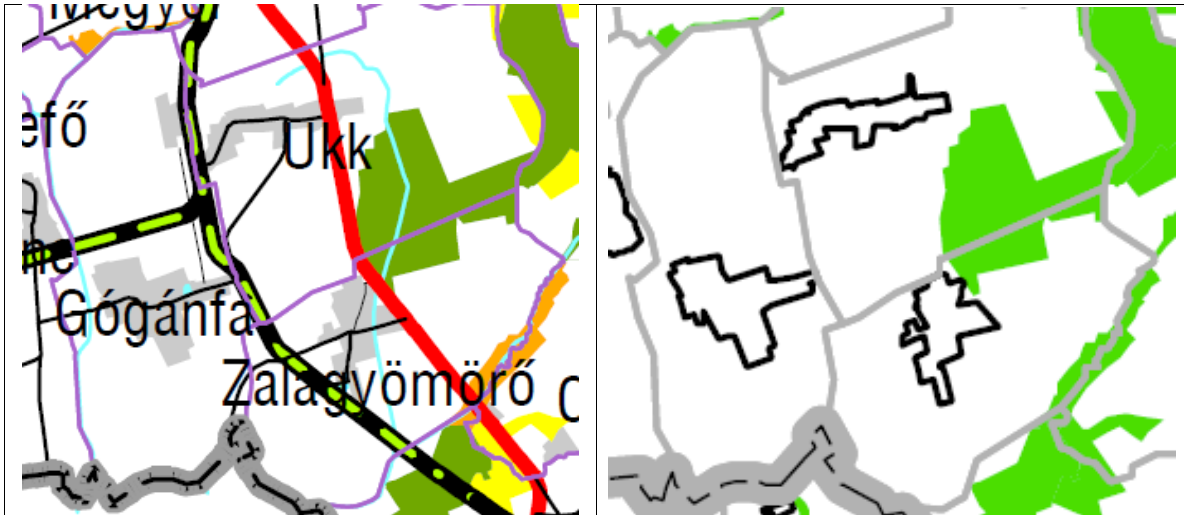
A terület természeti - ökológiai adottságaiból következően az igazgatási terület kis hányadát fedik az országos ökológiai hálózat övezetei. (Mint a fentiekben jeleztük, az érintett területek itt nincsenek átfedésben a Natura2000 védett területekkel, amelyek e 2 községet nem is érintik.)

Az alábbi TIR térképen az OÖH területek övezetei (magterület, ökológiai folyosó,) tömör levendula és hibiszkusz színnel jelölve. (A puffterületi övezet nem érinti a településeket.)

A fenti TIR térkép alapján a Gógánfa déli közig határán (egyben megyehatár) lévő Marcal-völgyi ökofolyosó kismértékű érintettsége valószínűsíthető; a tervezésnél e tekintetben a BfNPI hivatalos adatszolgáltatását kell figyelembe venni.

A települések Országos Ökológia Hálózat (OÖH) által érintett területeit szemléltetik a területrendezési fejezetben közölt alábbi övezeti kivágatok, amelyek közül az OTrT az OÖH-t egységesen ábrázolja, a Vm.TrT az OÖH 3 övezetét is bemutatja. Az OTrT 2013.évi módosítása miatt azonban jelenleg csak ez a lehatárolás tekinthető hatályosnak.

A fenti 2 lehatárolás meglehetősen hasonló határvonalakat mutat, a Zalagyömörői igazgatási határ É-ÉK-i és DK-i részét érinti: az északi részen a magterületi, a délin az ökológiai folyosó övezettel. Itt Gógánfa nem érintett.

Az aktuális térképes természetvédelmi adatbázis (TIR.2018.) – a megyetervhez hasonlóan - 3 övezetre bontva ábrázolja az OÖH területeit.

Az OÖH lehatárolása – valamennyi fenti forrásanyagban - csak térképes formában áll rendelkezésre, ennek földrészlet határ mélységű pontosítására – a *Nemzeti Park Igazgatósága* által kiadott hivatalos természetvédelmi adatszolgáltatás alapján - a rendezési terv térképi munkarészein van lehetőség (mivel az OÖH területek helyrajzi számos listája nem került közzétételre).

1.12.4. TÁJHASZNÁLATI KONFLIKTUSOK ÉS PROBLÉMÁK ÉRTÉKELÉSE

A vizsgált térség egészében, így Gógánfa és Zalagyömörő településeken sem figyelhetők meg jelentősebb tájhasználati konfliktust okozó területhasználatok, tájkárosítások. A települési nagyságrendek, illetve a történetileg kialakult településszerkezeti és területfelhasználási adottságok következtében településrendezési övezeti besorolásként sem jelennek meg tájhasználati szinten értékelhető problémák, konfliktusterületek.

Történetileg kialakult – a jó termőhelyi viszonyokkal összefüggő - sajátos tájhasználati problémaként jelentkezik a kirívóan alacsony szintre visszaszorult erdősültség és emellett a gyepterületek fogyatkozása is. Ezek összességükben, kiegészülve a vizes-vízközeli életterek csökkenésével, a természetközeli tájhasználati módok visszaszorulását eredményezték, amelyek tájhasználati, ökológiai és tájképi problémaként is fölvetődnek. Utóbbi tekintetben említettük a tájképvédelmi fejezetben a nagy összefüggő fátlan területek, szántótömbök fátlan látványának és klimatológiai adottságainak hátrányait, és az erdőterületek hiányából adódó hasonló problémákat.

Ezek azonban nem minősíthetők jelentős konfliktus tényezőnek. Említésük csak azért indokolt, mert kiegészítve településrendezési eszközökkel is ösztönözhető a megoldásuk.

Kisebbségi jelentőségű tájhasználati konfliktusok (amelyek jellemzően nem településrendezési eszközökkel kezelhetők) itt is jelentkeznek, úgy mint

- az illegális személtelhelyezés a településszéli és mezőgazdasági területeken,
- műveletlen mezőgazdasági területek parlagosodása, allergén hatásai, stb.,
- az engedély nélküli, illetve attól eltérő beépítések megjelenésének veszélye a külterületen; és ezek potenciális táji konfliktusai.

1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.13.1 A TELEPÜLÉSI ZÖLDFELÜLETI RENDSZER ELEMEI

A községek zöldfelületi rendszerét, a településjellegnek megfelelően, elsősorban a magántelkek kertjei alkotják. Ezek részben díszkertek, részben haszonkerti funkciót is ellátnak. Gógánfa és Zalagyömörő laza, nagytelkes és csak részlegesen beépített telekszerkezete módot ad nagyobb kiterjedésű

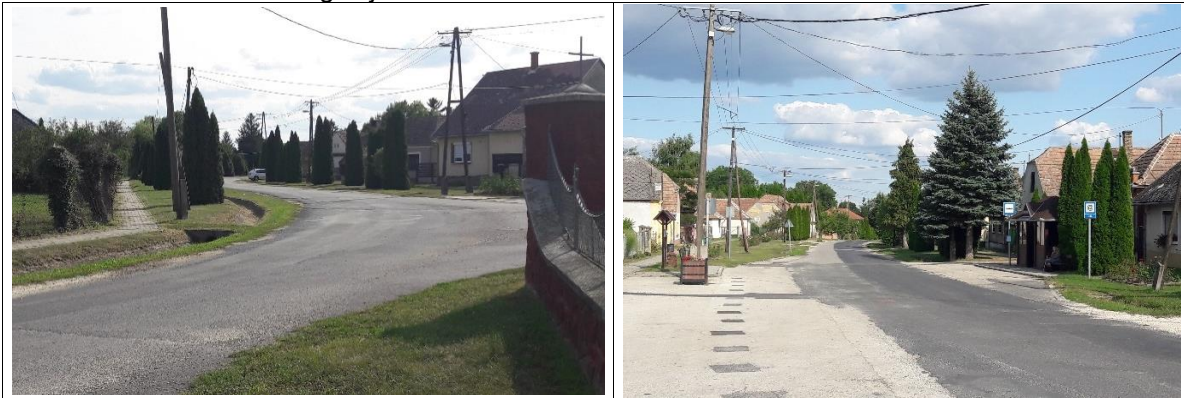
házikertek, mező- és kertgazdasági területek művelésére is.

Nagyobb összefüggő parkosított területek egyes intézmények telkein találhatóak, ahol közkerti funkciók is megjelennek, mint pl. az iskola és óvodakertek. A legnagyobb összefüggő zöldfelületek jellemzően nem zöldterületi, hanem különleges övezeti besorolásban vannak, a gyepes sportpályák és a temetőkertek területei.

A zöldfelületi és zöldfelületi ellátottsági területi mutatók az eltelt egy – másfél évtizedben stagnáló tendenciát mutatnak, jelentősebb új közpark kialakítás nem történt a községekben. A területileg legjelentősebb zöldfelületi rendezés a Zalagyömörői belterülethez északról kapcsolódó volt agyaggödör rekultivációja (Gondolati-tó) és környezetének rendezése, a 84. sz. főútról is megközelíthető pihenőhely kialakításával, a meglévő gyepterület karbantartásával.

A zöldfelületi rendszer minőségi fejlesztését eredményezte emellett, mindkét község területén néhány közterületi parkosítás a községközponti területen, emlékművek, köztéri szobrok körül. Ezek mellett az utcai zöldsávok, árokpartok, fasorok fenntartása járul hozzá a községkép és a zöldfelületi ellátottság javításához.

Az alábbi felvételek a községek jellemző belterületi zöldfelületi kialakítását szemléltetik.

Gógánfai utcaképek, közterületi fásítások, zöldsávok: kedvelt az örökzöldek használata

Zalagyömörői legnagyobb kiterjedésű szabadidős célú zöldfelülete: a rekultivált agyagbányató melletti liget, piknik-park

A belterület fent vázolt zöldfelületi rendszerét egészítik ki táji szinten a külterület kiterjedt mezőgazdasági és erdőterületei, valamint a Marcal feszíni vízrendszere és az ahhoz kötődő parti sávok zöldfelületei. Mint a tájhasználati elemzés megállapítja, Gógánfa és Zalagyömörő uralkodó területhasználata a mezőgazdálkodás, ezen belül is a szántóföldi művelés.

A külterületi zöldfelületi rendszer így erősen hiányos, fában, erdőben szegény, a művelési ág szerkezet aránytalan. A rendszer ökológiai legértékesebb részei viszonylag kis területre szorultak vissza. Ezek, a csekély faállomány mellett a gyepek, melyek közül a legértékesebb a vízpartokhoz kötődő és egyéb mélyebben fekvő rétek, nedves élőhelyek.

1.14. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA

1.14.1. TERÜLETFELHASZNÁLÁS VIZSGÁLATA

1.14.1.1. A TELEPÜLÉS SZERKEZETE, A HELYI SAJÁTOSSÁGOK VIZSGÁLATA

GÓGÁNFA község a Veszprém és Zala megye határnál fekszik, Marcal folyó medencéje alkotta kistáj déli részén Veszprémtől 80 km-re, a 84-es főközlekedési úttól kb. 5 km-re. A Sümegi járáshoz tartozik, területe 1317 hektár. A járásban a kialakult úthálózat miatt igen nehézkes azon települések megközelítése, amelyek bár közel vannak a 84. sz. főúthoz, de nincsenek a közvetlenül az út mellett. Ez érvényes a főúttól 5 km-re eső Gógánfára is.

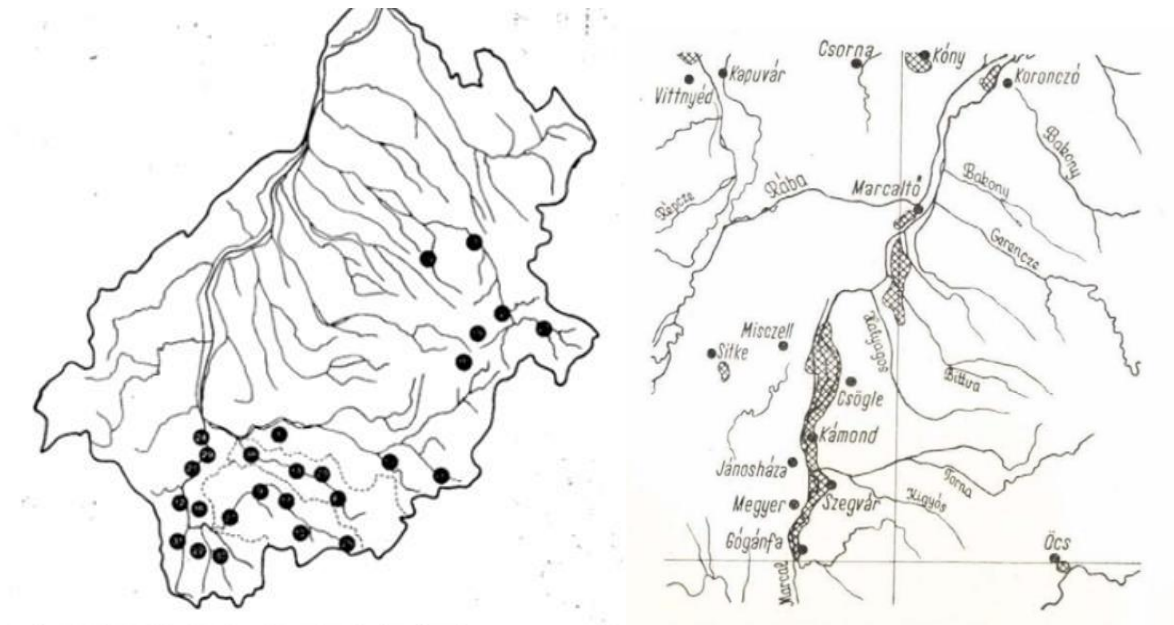
Vasúti megközelítése jól megoldott. Saját állomása a központba bevezető Vasút utcán elérhető.

Közigazgatási területének északi és keleti határa maga a Marcal folyó, amely egy rövid szakaszon bele is metsz a területébe.

A Marcal 3183 km²-es vízgyűjtője részben a Bakony Ny-i lejtőjén, részben pedig Vas megye K-i és Veszprém megye Ny-i síkságain fekszik.

A Marcal völgye valaha ősmocsár volt. A mai Marcal, a Rába legnagyobb mellékfolyója, Sümeg környékén ered, átfolyik Gógánfa, Kamond, Szigén, Marcaltő, Mórchida községek határán és Gyirmót-nál ömlik a Rábába. A 2–3 km széles völgye Kemeneshőgyész táján 8 km-re szélesedik és felveszi a Bakony lejtőiről lefutó patakokat és ereket, amelyek némelyike a nyári aszálykor kiszárad. Ilyenkor csak a Bakony lábánál előtörő források táplálják a Marcalt. Kevésvízű, de viszonylag szélesvölgyű folyó, esése majdnem végig egyenletes.

A Rába árizei hajdan majdnem évente elborították a Marcal kiszélesedő völgyét, ezért voltak láposodó, állandóan víz alatt álló területek.”³³

Gyűjtőhelyek a Marcal folyó vízrendszerében; A Marcal vidéki tőzeges területek

Települési szomszédai: Ukk, Rigács, Megyer, Dabronc, Zalagyömörő, és a Zala megyei Mihályfa és Kisvásárhely. A legközelebbi Dabronc településmagja légvonalban alig 2 km-nyi távolságra található, de a legtávolabbi Rigács sincs sokkal messzebb, mint 5 km.

A település szerkezetét meghatározó fő elemek:

- A település beépítésre szánt területe/belterülete, mely a közigazgatási területen belül viszonylag centrikusan helyezkedik el,

³³Hidrológiai Közlöny 1961 (41. évfolyam)36. 4. szám • Török Endre: Geomorfológiai és hidrológiai megfigyelések a Marcal völgyében (337. o.)

- A 84. sz. úthoz Ukkon át kapcsolódó 7337. j. út; belterületen: Vasút illetve Deák F. utca, amely kelet-nyugati irányba keresztbe vágja a belterületet,
- Egyéb úthálózati elemek nyomvonala;
- A vasút nyomvonalak, amelyek részben a település keleti közigazgatási határának a közelében, részben a közigazgatási területen keresztül KNY-i irányban haladnak; Érinti az ukki rendező pályaudvar területe, valamint a hozzákapcsolódó nagy kiterjedésű ipari - gazdasági terület;
- Lakóterületek (falusi, kertvárosi),
- Intézményi terület a főutca mentén széthúzódva, melyet nem fed le a jelenleg hatályos 1998-as rendezési terv szerinti intézményi övezeti besorolás;
- Jelentős méretű gazdasági területek a belterület peremén
- Sport és szabadidő terület, jól kiépítve,
- Belterületi közparkok és egyéb zöldterületek,
- A külterületek meghatározó területhasználata: mezőgazdasági és erdőterületek,
- A Marcal és egyéb, a közigazgatási területet átszelő patakmedrek, árkok és partjaik.

Településszerkezet, belterületi területfelhasználás

A település beépítésre szánt területe/belterülete a közigazgatási területen belül viszonylag centrikusan helyezkedik el, és egy egységet alkot.

A településszerkezet főgerince a teljes belterületet átmetsző a közel KNY-i irányú, Vasút – Deák F. utca vonala. Az újabb utcák illeszkednek ebbe a rendszerbe, csak a nyílegyenes nyomvonalak mutatja (és/vagy az utca neve „Új utca”), hogy nem egy organikus fejlődés eredményei, hanem tervezettek, kiszabályozottak. Nincs látványos központi tér vagy több utca csomósodása, a településközpont azonban mégis kirajzolódik, elsősorban a templom jelenlétének, pozíciójának és a környezetében lévő beépítési karakterváltásnak köszönhetően.

A település belterületének jelentős része a hatályos terv szerint falusias lakóterületi területfelhasználási kategóriába van besorolva, a központban azonban más léptékű és/vagy az ellátást szolgáló funkciójú épületek is megjelennek. Szerepük, forgalmuk alapján az övezeti besorolásuk átgondolandó.

*Gógánfa településközpontja a 2018 évi Google légifotón és a központ egyrésze madártávlatból
Forrás: google.maps/hu; www.tothgeza.hu;*

Az ukki vasútállomás környezetében, a belterületi településtesttől jócskán leszakadva, jól prosperáló, nagy kiterjedésű ipari gazdasági terület található saját iparvágány kapcsolattal.

ZALAGYÖMÖRŐ község Veszprém megyében, a Sümegi járásban, Sümeg északnyugati szomszédjában fekvő kistelepülés. Déli, DK-i igazgatási határa a Marcal folyó, egy szakaszon egyben Zala megye.

A közigazgatási területét kettévágja a Sopront a Balatonnal összekötő 84-es főút, amely a község a beépített területének peremén vezet.

Van saját vasútállomása, a Tapolca–(Sümeg)–Ukk-vasútvonalhoz kapcsolódva, amely ÉNY-DK-i irányba metszi át a közigazgatási területét.

Települési szomszédai: Gógánfa, Ukk, Csabrendek, Sümeg, valamint a Zala megyei Kisvásárhely.

Táji adottságai között meghatározó, hogy a Marcal folyó medencéje alkotta kistájon fekszik.⁴ A medence óceáni éghajlati hatású terület, amely a többi, szomszédos területhez képest átlagosan nagyobb és egyenletesebb eloszlású csapadékot, és alacsonyabb hőmérsékletet is jelent. A völgyet, így a település határát is a lejtőkkel határolt sík, magas talajvízállású termőterületek jellemzik.⁵ A belterület a közigazgatási területen belül az északkeleti határon helyezkedik el.

A település szerkezetét meghatározó fő elemek:

- 7329. j. út, mint a település fontos feltárási útja; (belterületen Rákóczi u. – Gógánfai u.), amely kapcsolódik a 84-es számú főúthoz, és szintben keresztezve a vasútvonalat Gógánfával köti össze Zalagyömörőt,
- 73332. Jelű út a település hossz tengelye, kapcsolat a vasútállomáshoz (Kisfaludy u.)
- Egyéb település mellékutak;
- Tapolca–Ukk vasútvonal nyomvonala,
- Vízfolyások - vízgazdálkodási területek (folyóvizek medre és parti sávjának övezete)
- Belterületi lakóterületek, jellemzően falusias beépítéssel;
- A hatályos terv szerint nagy kiterjedésű településközpont vegyes terület, a valóságban jóval kisebb ténylegesen központi funkciójú, arculatú intézményi területtel, benne a műemléki védettségű római katolikus templommal;
- A lakóterületek peremén szórványosan megjelenő gazdasági/kereskedelmi, szolgáltató terület;
- A 84. sz. út melletti nagy zöldterületek (Gondolat-tó),

⁴Hidrológiai Közlöny 1961 (41. évfolyam)36. 4. szám • Török Endre: Geomorfológiai és hidrológiai megfigyelések a Marcal völgyében (337. oldal)

⁵ Települési Arculati Kézikönyv

- valamint ugyanitt a hajdani termálfürdő-projekt számára fenntartott, nagy beépítetlen terület (Különleges övezetbe sorolva),
- A külterületek meghatározó területhasználatai: mezőgazdasági és erdőterületek valamint természetközeli területek,
- Különleges, beépítésre nem szánt területek: zöldterületek (közparkok, sportterületek)
- Egyéb különleges területek (temető)

Településszerkezet, belterületi területfelhasználás

A településszerkezet fő tengelye, a már említett Kisfaludy utca, amely a település északi végén ketté válik Kossuth és Fő utcára. Kis térséget zárnak közre, közepén a műemléki védettséget élvező római katolikus templommal. A templom és környéke a hatályos terv szerint településközponti vegyes övezet, egyrésze egyben műemléki környezet.

Keresztirányban a Gógánfai u.- Rákóczi u. tárja fel a területet. Az ÉD-i és a KNY-i utak találkozásánál ma körforgalom található, környezetében a települési ellátás fontosabb épületei: a Polgármesteri Hivatal, posta, óvoda, vegyesbolt, kis cukrászda, művelődési ház és közösségi ház, faluház. A csomópont környezete településközponti besorolású.

A belterület jelentős részén lakóterület található, falusias beépítéssel.

A Kisfaludy utca déli szakaszán beékelődik egy-két nagyobb mezőgazdasági hasznosítású, művelés alatt lévő telek illetve Gksz övezetben egy jelenleg mezőgazdasági gépeket tároló telephely is. A Rákóczi útnak a 84. sz. úthoz közeli kereszteződésénél benzinkút üzemel, mellette a temetőhöz kapcsolódó funkcióként kőfaragó. A tömb a hatályos TSZT-n Különleges (K) illetve Gksz övezeti besorolást kapott (az SZT-n az övezeti jel hiányzik).

A 84. sz. út mentén, a település északi határánál tervezett termálfürdő számára Különleges (K-f) területet jelölt ki a hatályos terv.

Itt kell megemlíteni, hogy a 2004-ben készült SZT elsősorban a település déli területén jelentős szabályozásokat, telekalakításokat javasolt, és a hosszú telkek megosztása érdekében számos új utca megnyitását is tartalmazza. Ezek nem valósultak meg.

A KNY-i irányú főutca menti beépítési peremeken működő gazdasági vállalkozások, ipari vagy mezőgazdasági telephelyek találhatók, de tevékenységük nem jelent jelentős zavaró hatást. A hatályos terv a déli kivezető út mellé is javasolt gazdasági célú területhasznosítást, azonban a terv jóváhagyása óta eltelt 15 évben ez sem történt meg; így jelen tervmódosításban szükséges a terület szerepét átgondolni.

1.14.1.2. AZ INGATLAN-NYILVÁNTARTÁSI ADATOK ALAPJÁN, TERMŐFÖLD ESETÉN A MŰVELÉSI ÁGAK ÉS A MINŐSÉGI OSZTÁLYOK

A települések ingatlan-nyilvántartási adatait a Községi Törzskönyvek tartalmazzák. Ezt a hivatalos nyilvántartást a Polgármesteri Hivatal beszerezte a Járási Földhivataltól és a tervezők rendelkezésére bocsátotta. Ez a termőföldek művelési ágak és minőségi osztályok szerinti megoszlása mellett tartalmazza a termelés alól kivett területek összefoglaló (egyesített) adatait is.

A települések ingatlan-nyilvántartási főadatai, fekvések szerint:

Gógánfa:

- összterülete 1.317 hektár ebből 136,5 ha a belterület nagysága
- a külterület nagysága kerekítve 1.180,5 ha,
- zártkerti fekvés nincs nyilvántartva,
- a 791 fős 2017-es lakónépességi adattal számítva a község belterületi népsűrűsége 5,8 fő/ha, a teljes igazgatási területre számítva 0,6 fő/ha.

Zalagyömörő:

- összterülete 1.111,5 hektár ebből jelentős 215,9 ha a belterület nagysága
- a külterület nagysága kerekítve 1.032 ha,
- zártkerti fekvés nincs nyilvántartva,
- a 452 fős 2017-es lakónépességi adattal számítva a község belterületi népsűrűsége 2,1 fő/ha, a teljes igazgatási területre számítva 0,41 fő/ha.

A törzskönyvi adatok részletes elemzését az 1.12.2.2. sz. tájhasználati alfejezet tartalmazza. A tervezéshez ezek mellett felhasználásra kerültek a községi ingatlankataszter adatai is.

1.14.1.3. BEÉPÍTÉSRE SZÁNT ÉS BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

A községek igazgatási területe építési szempontból beépített, illetőleg beépítésre szánt (már beépített illetve további beépítésre kijelölt), valamint beépítésre nem szánt területekre osztható. A beépítésre szánt területek jellemzően a település belterületi, a beépítésre nem szánt területek pedig jellemzően a település külterületi részei.

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK

GÓGÁNFA község területe az alábbi területfelhasználási egységekre osztható.

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK	
Lakóterületek:	falusias lakóterület, kertvárosias
Településközpont területek:	Intézményi terület
Gazdasági területek:	kereskedelmi-szolgáltató gazdasági terület ipari gazdasági terület

Lakóterületek

Gógánfa belterületének jelentős része lakó hasznosítású.

A Vasút utca mentén jól látható - az utcaképből, az épületek állapotából és építészeti karakteréből -, hogy a közelmúlt máig tartó újabb építései leginkább itt zajlottak. Mindenütt van előkert, sőt a telkek egy kisebb csoportjánál ennek mérete eléri a 45 métert is.

Az utca északi oldalán nagy, még beépítetlen terület húzódik, mintegy 20 lakó telek hosszúságú szakaszon.

A belterület északi részén lévő szabályos vonalvezetésű utcák környéke (Petőfi, Arany, Új utcák) a település kertvárosi területrészei; a beépítés itt még ugyancsak hézagos, a település tehát jelentősebb lakóterületi tartalékkal, beépítési lehetőségekkel rendelkezik.

A főutcán (Vasút – majd Deák F. utca) végighaladva egy „élő” falu képét láthatjuk. A vitalitás szembeötlő megjelenési formái a különböző típusú, nagyságrendű és igényességű átépülések. Éppen ezért kevés helyen látható egységes utcakép. Feltételezhető, hogy ez a városépítészeti/építészeti sokféleség részben történelmi örökség tekintve, hogy a 18. századtól többutcs kisnemesi falu volt, valószínűleg árnyaltabb társadalmi rétegződéssel, különböző vagyoni helyzetű lakókkal,

Ugyanakkor igen kevés helyen vannak lépték-tévedések; a telekméretekből következő közel azonos nagyságú épülettömegek, a földszintes méret, a magastető, a tetőhajlásszögek egyformasága, és azonos anyaghasználata egységesít. Így a különböző beépítések (hosszúházas, utcára párhuzamos vagy merőleges tömegű, L-alakú) és a tetőidomok (nyereg, kontyolt, csonkakontyolt) inkább változatos, mint zavaró sokféleséget eredményez.

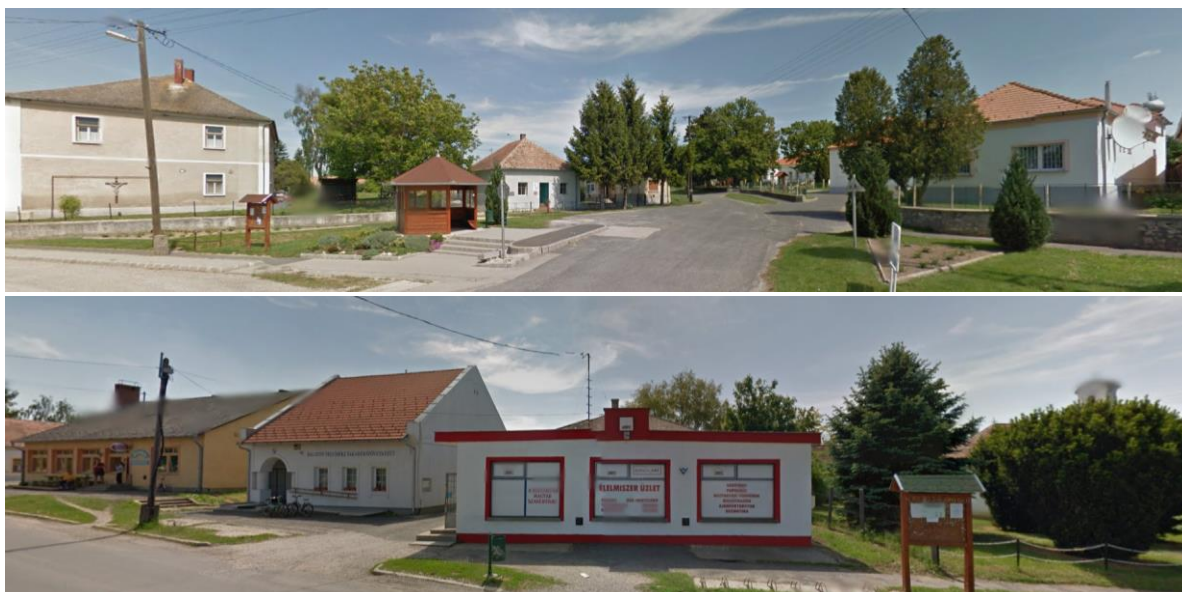
Gógánfai beépítés karakterek

forrás: google.hu/maps

Intézményterület

A településközpont gyakorlatilag a főutca, a települést KNy-i középtengelyében feltáró Deák F. utca kettős kanyarjában széthúzódik, három fontosabb településszerkezeti pont köré szervezve az ellátás legfontosabb épületeit. A keleti fókuszpont a Vasút és a Tihanyi utcák találkozási pontja, ahol bisztró és élelmiszerbolt, valamint egy Takarékszövetkezet működik. A történelmi központ környezetében a léptékváltás is jelzi a központi intézményi funkciókat, a település közösségi épületeinek - iskola, művelődési ház, könyvtár - jelenlétét, de itt, a község közepén, az átmenő országút kanyarulatában található a legjelentősebb, országosan védett műemlék, egy későbarokk templom is. Környezetükbe települt a helyi presszó, „üzletház”, a virágbolt, amelyek helyválasztását az itt lévő buszmegálló is indokolja. Az intézményi sort a Polgármesteri Hivatal közelmúltban felújított kisvárosi karakterű épülete zárja, a Deák utca külsőbb szakaszán.

Az iskola a közelmúltban felújított Gyömörey-kúria épületében kapott helyett, amely egyébként az 1930-as évek óta ad otthont a községi iskolának.

Intézmények a főutca mentén

Gazdasági területek

A gazdasági területek a településen a hatályos terv szerint kereskedelmi, szolgáltató és ipari-gazdasági területek.

A beépített terület déli határán cc. 2,5 ha-os szabályos alakú gazdasági terület található, melyet két oldalról kiépített út fog közre, így jól megközelíthető.

A Vasút utcáról nyílóan, a temetővel szemben ugyancsak ki van jelölve egy gazdasági terület.

A település legintenzívebben fejlődő része az ukki vasútállomáshoz közeli, több telepből álló ipari gazdasági terület, amely önálló iparvágány kapcsolattal rendelkezik.

Különleges területek

A hatályos terv a különleges besorolást még nem alkalmazta, az Egyéb kategóriába sorolt területek nem nevesülnek.

ZALAGYÖMÖRŐ község területe a hatályos a korábbi jogszabályok szerinti elkészített és jóváhagyott terve (TSZT/2004, SZT/2004, 2013-ban módosítva) alapján az alábbi területfelhasználási egységeket nevesíti:

BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK	
Lakóterületek:	falusias lakóterület
Településközpont területek:	településközpont vegyes terület
Gazdasági területek:	kereskedelmi-szolgáltató gazdasági terület
Különleges területek	temető, termál fürdő területe

Lakóterület

A hatályos terv az egyes lakóterületi egységek között jellemzően a megengedhető legkisebb telekméret alapján differenciál, amelyeket 600-800 m²-ben határoz meg, új telekosztás esetén min. 15 méter széles telekkel.

A megengedett beépítési mód mindenütt a kialakult, hagyományos oldalhatáros falusias.

A már korábban említettek szerint a 2004-ben készült SZT számos helyen (alapvetően a település északi és főleg a déli peremén) javasol lakóterületi fejlesztést; telekalakításokkal, telekmegosztásokkal, új utca kiszabályozásával. Ezek mostanáig nem valósultak meg, építési tevékenység nyomai nem látszanak.

Településközponti terület

A hatályos terv igen nagy kiterjedésű területet jelölt településközponti területnek; gyakorlatilag a teljes történelmi településrész a Fő utca mentén ebbe az övezetbe került, függetlenül az érintett telkek

funkciójától és beépítési karakterétől.

Gazdasági terület

A hatályos szerkezeti terv belterületben két gazdasági területet jelöl; a már említett Kisfaludy utca menti telephelyet valamint a 84. sz. út melletti jelenleg benzinkútként hasznosított területet és környékét. Ugyancsak Gksz övezetben sorolódott a település nyugati szélén található volt majorok területe.

Különleges terület

A település korábban termál-fürdő fejlesztést tervezett. A hatályos terv e célra – belterületbe vonással - az északi belterületi határhoz csatlakozó 052 hrsz.-ú területet jelölte ki, amelynek közvetlen kapcsolata van a 84. sz. úttal is. A terület határos a település sportpályával és az időközben kialakított Gondolat-parkkal. A termál-beruházás eddig nem valósult meg, és jelenleg nincs is napirenden.

A korábbi jogszabályi környezetnek megfelelően a hatályos terv a Beépítésre szánt- Különleges területbe sorolta a temető területét.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

GÓGÁNFA ÉS ZALAMEGGYES BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEI

A két község igazgatási területének beépítésre nem szánt területei használatuk jellege szerint az alábbi területfelhasználási egységekre tagolódnak:

- a) közlekedési- és közmű-elhelyezési, hírközlési terület
- b) zöldterületek
- c) erdőterületek
- d) mezőgazdasági területek
- e) vízgazdálkodási területek
- f) természetközeli területek.
- g) beépítésre nem szánt különleges területek.

a) Közlekedésterületek (K jelű területek)

A Gógánfától keletre elhaladó 84. számú főút felé a 7337 jelű és a 7329 jelű összekötő út biztosítja a kapcsolatot, amelyek a szomszédos települések felé is lebonyolítják a forgalmat.

Gógánfa megállóhely a Tapolca – Ukk vonalon a település vasúti kapcsolata.

Az utasforgalom közötti kapcsolatai az ÉNYKK helyközi járatai Sümeg illetve Jánosháza felé.

Zalagyömörőt érinti a 84. számú főút, az országos hálózati kapcsolatokat biztosítja.

A szomszédos Gógánfa megközelítő útvonala a település központján áthaladó, 7329 jelű összekötő út. Zalagyömörőnek vasúti megállója van a 26. számú vasútvonalon.

b) Zöldterületek (Z jelű területek)

A zöldterületek és egyéb zöldfelületek leírását, mindkét településre az 1.13. „Zöldfelületi rendszer vizsgálata” c. fejezet tartalmazza.

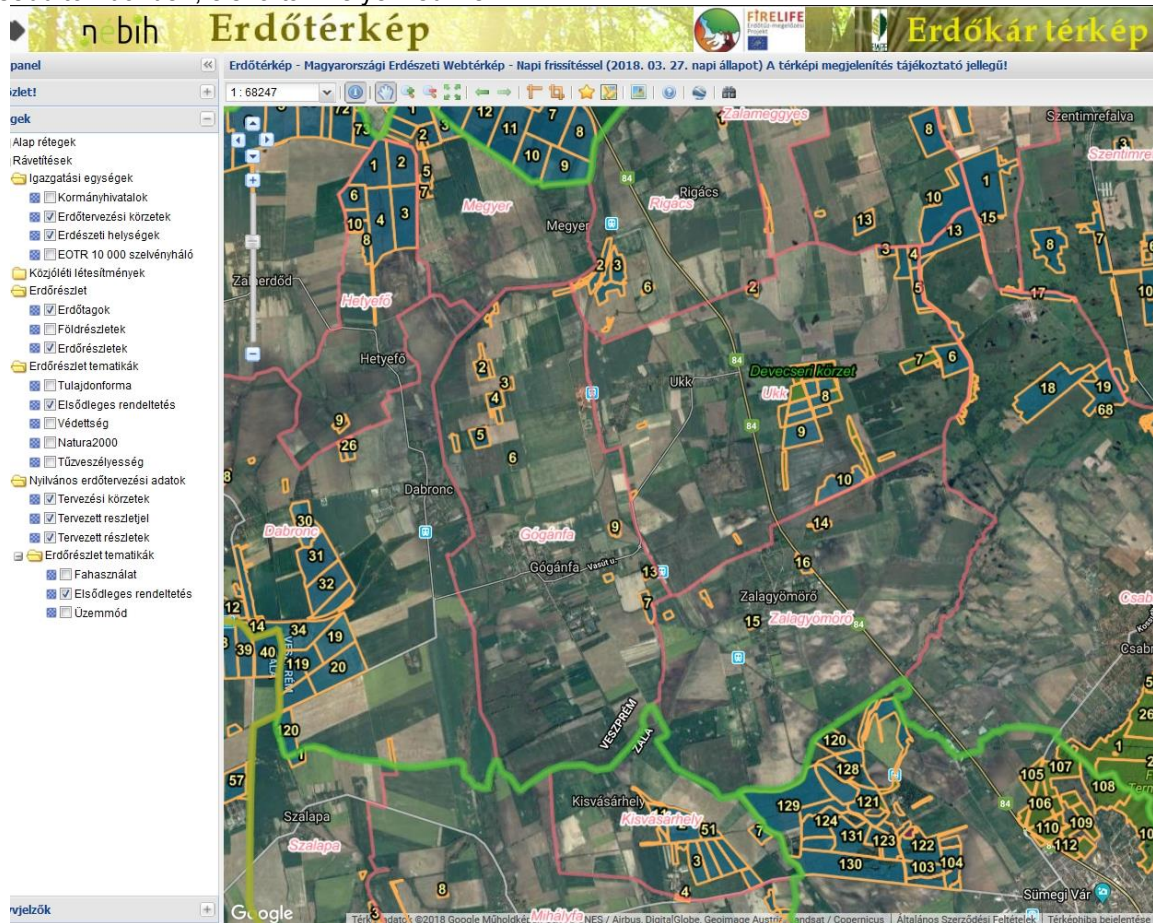
ERDŐ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETEK

c) Erdőterületek (E jelű területek)

A két település a vizsgált térség erdőterületekben egyik legszegényebb része, összevont erdőszültségi mutatója a törzskönyvi adatok alapján nem éri el a 2%-ot (ezen belül Gógánfa 2,7; Zalagyömörő nem egészen 1 %.).

A természetföldrajzi bevezető részben közölt kistáji elemzés alapján is nyilvánvaló, hogy a csaknem teljes egészében a Marcal-medencéhez tartozó településeken alárendelten vannak jelen az erdőterületek a mezőgazdasággal szemben és különösen igaz ez a Medence két keleti kistájára, a tőlük nyugatra eső Kemenesaljával szemben. Gógánfa és Zalagyömörő azonban a Marcal-völgy és a Pápa-

Devecseri sík kistájhoz tartozik, amelyek nem igazán erdőtájak. Az alábbi erdőtérkép jól szemlélteti a jelentősebb erdőterületekkel körülvett csekély erdősültségű települések helyzetét. A térképi lehatárolást nézve megállapítható, hogy a kevés meglévő erdő is kedvezőtlen szerkezetben, egymástól elkülönülő kisebb tömbökben, elszórtan helyezkedik el:

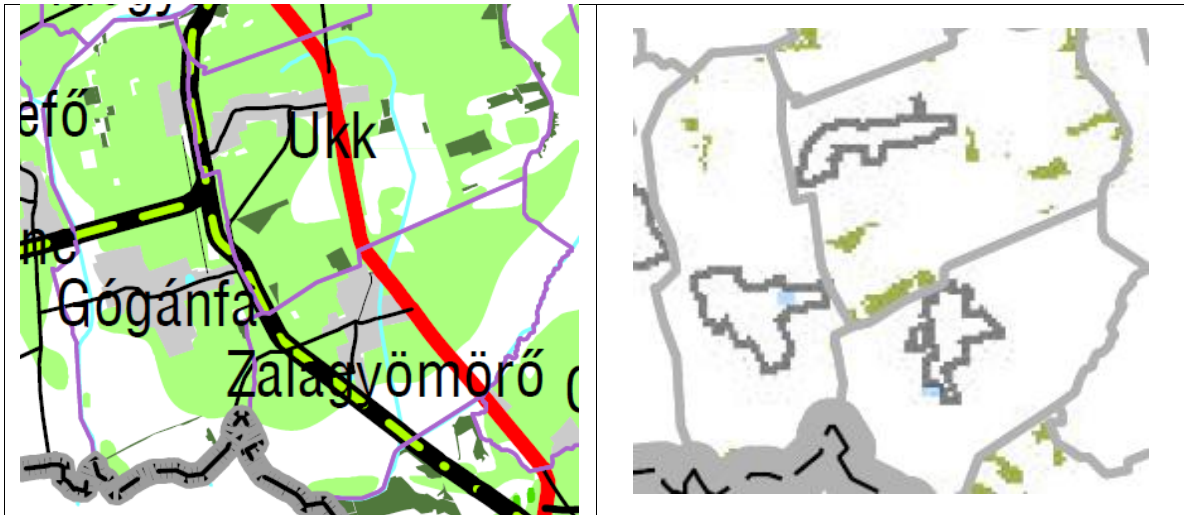

Az erdők elhelyezkedése a vizsgált 11 település területének egészen külpontos, az erdők zöme a megyehatár menti terület nyugati felére esik. Ezek közül legjelentősebb az elsősorban Zalaerdő, másodrészt Dabronc területére eső Nagyerdő és Ötvösi erdő, amelyek egy nagyobb összefüggő (Zalai) erdőség keleti határán fekszenek. Ennek legkeletibb nyúlványa a Dabronc területére eső Csonkási erdő.

Ez is és az említett nagyobb erdőtömbök is a kistérség legjelentősebb ökológiai hálózathoz tartozó területei. Nagyonbbrészt magterületek, egyes szélső részek a pufferterületi övezethez tartoznak. E területek zöme elsődlegesen gazdasági rendeltetésű állami erdő. Magán erdőtömbök csak egyes szélein helyezkednek el.

Ezekről a megyeszéli erdőtől elszakadva helyezkedik el a két erdőben szegény település. (A közig határán legjelentősebb erdőterületi kapcsolat Zalagyömörő déli részén áll rendelkezésre, a Sümeg Nyírlaki határánál, továbbá erdőterületi szempontból kedvező, hogy az észak – északkeleti külterület határos Ukk igazgatási területének leginkább erdősült DK-i részével. Gógánfa határmenti erdőkapcsolatai még ennél is szegényesebbek.)

A hatályos területrendezési tervek – a már ismertett termőhelyi adottságoknak megfelelően – „Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület” övezetét csak nyomokban határoznak meg, de a megyeterv emellett tartalmazza a „Erdőtelepítésre másodlagosan alkalmas terület” övezetét is, amely elvileg a mezőgazdálkodásra (leg)kevésbé alkalmas termőterületek lehatárolásán alapul, mintegy kiegészítve a következő fejezetben bemutatott mezőgazdasági művelésre elsődlegesen („kiváló... szántó”) és másodlagosan alkalmas területek övezeteit. Az – alábbi ábrán – világoszöld kitöltéssel jelzett területek lefedik Gógánfa külterületének csaknem teljes északi részét és a belterületéhez csatlakozó déli külterület Zalagyömörői igazgatási határhoz tapadó felét. Ez folytatódik a gyömörői külterület belterületet körül ölelő részén, egészen északi (Ukki) igazgatási határáig.

Az övezet az erdősítési lehetőségek potenciális maximumát közelíti, reálisan azonban ez a maximum nem érhető el, a mezőgazdasági művelés alatt álló területek védelme miatt (az övezetbe sorolt területek közepes – gyenge közepes, extenzív hasznosításra alkalmas mezőgazdasági termőhelyek).

d) Mezőgazdasági területek (M jelű területek)

A mezőgazdasági területfelhasználás természeti alapjait és művelési ág szerkezetét az 1.12.sz. természeti adottságokat és tájhasználati módokat ismertető fejezet írja le.

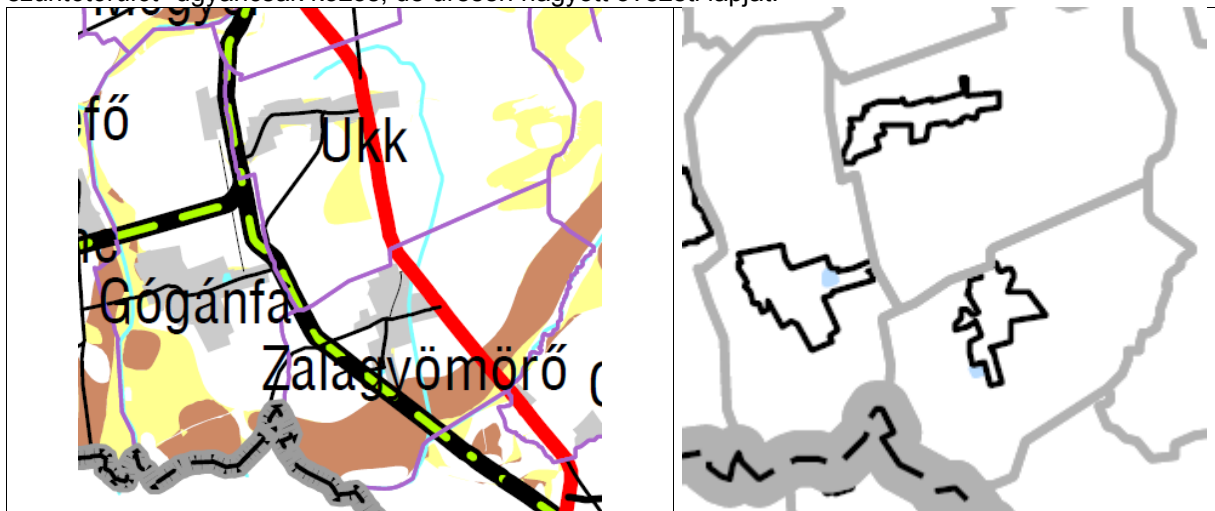
A hatályos Településszerkezeti Terveknél a beépítéssel járó fejlesztések segítése mellett alapvető vezérelve volt a beépítésre nem szánt, jó minőségű mezőgazdasági területek védelme is. A jó minőségű szántóterületeket a Településszerkezeti Terv, a Szabályozási Terv és a HÉSZ alapvetően korlátozott építési lehetőségű mezőgazdasági területként, illetve mezőgazdasági övezetként határozza meg.

A településrendezési eszközök készítése időpontjának függvénye, hogy alapul tudták-e venni a jelenleg hatályos területrendezési tervelőzmények mezőgazdasági előírásait és instrukcióit, különös tekintettel a térségi mellett az övezeti lehatárolásokra és szabályokra.

Térségi szinten lényegileg azonosan határozta meg a megye (elsődlegesen) mezőgazdasági területeit, a tematikát és a területi kiterjedést illetően is.

Különbségeket – mindkét tekintetben - a mezőgazdasági övezetekben láthatunk: míg a megyeterv (Vm.TrT) – a termőhelyi adottságok relatív adottságai szerint - megkülönböztette a „Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete” mellett a „Mezőgazdasági művelésre másodlagosan alkalmas terület övezetét” is, addig az OTrT sem az „elsődlegesen” („kiváló ...”), sem a „másodlagosan alkalmas” („jó ...”) termőhelyi adottságú övezeteket nem határolta le e két település területén.

Az alábbi ábrapár első kivágata a Vm.TrT egy övezeti lapon ábrázolt két *termőhelyi* minőségi szempontból kiemelt övezetét tartalmazza, a második ábra az OTrT „Kiváló” és „Jó termőhelyi adottságú szántóterület” ugyancsak közös, de üresen hagyott övezeti lapját:

-barna színnel jelölve a „Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület” -sárgával a „Mezőgazdasági művelésre másodlagosan alkalmas terület” övezete	/az OTTrT itt nem tartalmaz övezeti lehatárolást/
--	---

A megyei övezetek Gógánfa külterületének ~délnyugati negyedét fedik le, kb. 40% „kiváló” / 60% „másodlagosan alkalmas” övezettel. Zalagyömörő területén ez a lehatárolás végighúzódik a külterület teljes déli harmadán, túlnyomórészt „kiváló” övezetként.

A Vm.TrT minősítése kisebb eltérésekkel, de lényegileg egyezik a termőhelyi adottságokat is figyelembe vevő tájhasználati fejezetben leírt elemzéssel.

Az OTTrT 2011. után megváltozott metodikája egy országos skála határértékei mentén a teljes vizsgált térségben, - sőt, szinte Veszprém megye teljes területén – nem határozott meg „kiváló” és „jó” szántó övezeteket. A megye területén inkább az erdőgazdálkodásra alkalmas területekben bővelkedik, amint az az előző fejezet hangsúlyozza.

e) Vízgazdálkodási területek (V jelű területek)

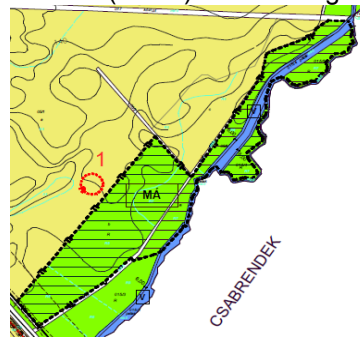
Gógánfa és Zalagyömörő területén vízrajzi szempontból meghatározó a Marcal folyó, amelynek közvetlen vízgyűjtő területén – részben árterén - fekszenek. A Marcalba torkolló jelentősebb kisvízfolyás itt a Melegvíz-patak. Emellett számos csatorna, lecsapoló árok egészíti ki a felszíni vízrendszert. Természetes állóvíz (tó) illetve nincs a területen. Jelentősebb mesterséges állóvíz a Zalagyömörői rekultivált agyaggödör (Gondolati-tó: a hatályos tervben zöldterületbe sorolva).

g) Beépítésre nem szánt különleges területek.

A természetközeli területek övezetét nem határozták meg a hatályos tervek. A tervkészítés során célszerű felülvizsgálni, hogy indokolt e a meglévő, illetve fejlesztési célú területek egy részének különleges területi átsorolása (pl. temetők, sportpályák, egyéb rekreációs célú területek).

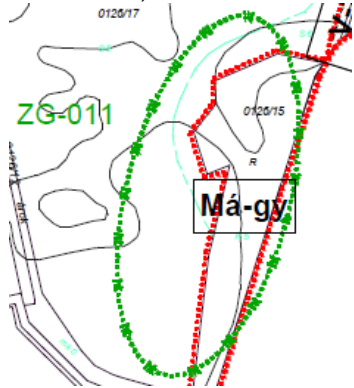
f) Természetközeli területek

A természetközeli területek övezetét nem határozták meg a hatályos tervek. A tervkészítés során célszerű felülvizsgálni, hogy indokolt e a jelenleg vízgazdálkodási, mezőgazdasági vagy egyéb övezetbe sorolt területek egy részének természetközeli területi átsorolása. Ilyen a Zalagyömörői TSZT-n lehatárolt, mezőgazdasági övezetbe sorolt DK-i (Csabrendeki) közig határ menti Melegvíz-patak parti „természeti terület” – I. a TSZT(2004.) alábbi kivágatán:

a vízszintesen sraffozott zöld „MÁ” jelű terület

Ugyancsak megfontolható az egyik HÉSz-ben helyi természeti védelemre javasolt terület Tk övezeti besorolása, az alábbi területen:

2./ Marcal-patak menti erdősáv, a mederben nádas: 0126/15, /17 hrsz.

1.14.1.4. FUNKCIÓ VIZSGÁLAT (INTÉZMÉNYI ELLÁTOTTSÁG, FUNKCIONÁLIS ÉS ELLÁTÁSI KAPCSOLATOK)

GÓGÁNFA a térségben központi szerepet tölt be, ott működik a közös önkormányzati hivatal, amely 11 település ügyeit intézi.

A település többekkel (Dabronc, Zalaerdőd, Ukk, Hetyefő, Zalamegyes, Rigács, Megyer) közös fenntartásban látja el a közoktatási feladatokat. Helyben nincs bölcsőde. A Gógánfai Óvodafenntartó Társulás Közös Fenntartású Napközi otthonos óvodát üzemeltet (Tündérkert Óvoda), három egycsoportos tagintézménnyel Gógánfán, Ukkon és Zalaerdődön.

A településen a Fekete István Általános Iskola Gógánfa – Ukk – Dabronc alsó tagozata működik; a hajdani Gyömöre-kúria közelmúltban felújított településközponti épületében. Az iskola beiskolázási körzetéhez nyolc falu tartozik. A felsősök Dabroncra járnak.

Előzmények:

- 1974. év mérföldköve volt az iskolák történetében. Az addig önállóan működtetett dabronci, gógánfai és ukki iskolák egyesültek. Az iskolák együttműködése 17 évig tartott.
- 1991. évben a rendszerváltozást követően mindhárom község önálló iskolát alapított. Az önálló működtetési forma két település életében 5 évig tartott.
- 1996. évben Gógánfa és Ukk községek újra együttműködési megállapodást kötöttek és közösen működtetik az általános iskolát.
- 2007. július 1-től ismét egyesült a dabronci, gógánfai és ukki iskola, Fekete István Általános Iskola Gógánfa – Ukk – Dabronc néven.
- Az iskola több területen, korban és építészeti szempontból öt épüleategységben helyezkedett el.
- 2009-ben újították fel Európai Unió pályázati forrásból a gógánfai és dabronci iskola épületeit.
- A Fekete István Általános Iskola Ukki Tagintézménye 2014-ben szűnt meg.
- 2015-től a képviselő-testület feltöltötte a volt iskola felújított és átalakított épületét (Ukk, Kossuth u. 39.) különböző intézményekkel (Gógánfai Közös Önkormányzati Hivatal Ukki Kirendeltsége (Önkormányzat), Marcal Vidéki Önkormányzatok Szociális Társulása Szociális és Gyermekjóléti Intézménye és közösségi tér kialakításával (Rákosi Viktor Községi Könyvtár és Emlékszoba, Művelődési Ház).
- Gógánfán 4-4 tanterem, két szertár, melegítőkonyha, irodák, nevelői szoba, könyvtár volt található. Néhány terem több funkcióval, kicsi a könyvtárunk és a számítástechnikai terem mindkét telephelyen. A tornaszoba mérete /6X9 m/ nem teszi lehetővé, hogy akár 1 osztály is kényelmesen elférjen benne. Az udvar ezzel szemben nagy.

A családsegítő, a házi segítségnyújtó feladatok és a szociális étkeztetést saját társulási formában történő ellátás céljából 2014. decemberben Ukk, Rigács, Zalamegyes, **GÓGÁNFA**, Zalagyömörő, Dabronc, Hetyefő, Zalaerdőd, Megyer, Bazsi és Sümegprága települések létrehozták a Marcal Vidéki Önkormányzatok Szociális Társulást.

A településen 1 gyógyszertár található.

ZALAGYÖMÖRŐ többekkel (Zalaerdőd Gógánfa, Dabronc, Ukk, Hetyefő, Zalamegyes, Megyer) közös fenntartásban látja el a közoktatási feladatokat. Helyben nincs bölcsőde, viszont óvoda működik a Fő utca 4-ben (Zalagyömörői Cifrapalota Óvoda) 27 gyerekkel, két óvónő, egy dajka és egy kisegítő dolgozóval. A nem helybeli gyerekeket kisbusszal hozzák-viszik. Az épületet 2014-ben újították fel.

Zalagyömörő község teljes közigazgatási területére vonatkozóan az általános iskoláskorúak számára a felvételi körzet a Sümegi Ramassetter Vince Testnevelési Általános Iskola, ugyanakkor a szülő dönthet, hogy hova iratja be a gyermekét. A gyerekek szállításába a falugondok szolgálat is besegít.

A művelődési ház az 1950-es években épült, felújítására idén került sor.

Vegyesbolt működik a Kisfaludy utcán, posta a körforgalomnál. Nagyobb élelmiszer-bevásárlásra Sümegen esetleg Gógánfán nyílik legközelebb lehetőség.

Zalagyömörő is tagja a Marcal Vidéki Önkormányzatok Szociális Társulásnak.

A orvosi rendelő 1962-ben épült, a háziorvos hetenként háromszor rendel. A védőnő Ukkról jár a községbe.

A községben az időseket és az ellátásra szorulókat a Falugondnoki Szolgálat, a Családsegítés és a Gyermekjóléti szolgálat, valamint a házi segítségnyújtás szolgálata látja el.

1.14.1.5. ALULHASZNOSÍTOTT BARNAMEZŐS TERÜLETEK

GÓGÁNFA és ZALAGYÖMÖRŐ közigazgatási területén nem jellemzőek az alulhasznosított, barnamezős területek.

Zalagyömörő közigazgatási területén a Kisfaludy utcai Gksz övezet ugyan nem a hagyományos értelemben vett „barnamező”, de a telek a jó településszerkezeti helyzete alapján és a lakókörnyezetre való tekintettel a mainál kedvezőbb hasznosításra is alkalmas lenne.

1.14.1.6. KONFLIKTUSSAL TERHELT (SZLÖMÖSÖDÖTT, DEGRADÁLÓDOTT) TERÜLET

GÓGÁNFA és ZALAGYÖMÖRŐ területén nincs szegregátum. A településen szegregátumok, telepek kialakulása nem jellemző, társadalmi problémaként nem jelenik meg.

Szegregált lakóterületnek minősül, ha az egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok (főleg etnikai csoportok tagjai) egy adott településrészen belül elkülönülnek. Az anti-szegregációs terv elkészítéséhez kidolgozott útmutató nyomán szegregátum az a településrész, ahol az alacsony státuszú lakosság - az aktív korú népességben belül a legfeljebb 8 osztályos iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők - aránya meghaladja az 50%-ot. A fentiek alapján a településeken szegregátumok, telepek kialakulása nem jellemző, társadalmi problémaként nem jelenik meg.

1.14.2. A TELEKSTRUKTÚRA VIZSGÁLATA

1.14.2.1. TELEKMORFOLÓGIA ÉS TELEKMÉRET VIZSGÁLAT

GÓGÁNFA településnek jellemzően jól áttekinthető telekstruktúrája van. A főutcák (Vasút ill. Deák utca, Tihany utca) mentén az utca vonalra nagyjából merőleges rövidebb telkek húzódnak, különböző - a nem egész 10 métertől a 35 méteres - szélességgel, alapvetően fésűsen beépítve.

A telkek mélysége 100-150 méter között telekcsoportonként változik.

A légifotón jól látható módon a telekvégek egy részén a növényzet már besűrűsödött, kertművelés jelei csak helyenként mutatkoznak. Egyes régi telkek mélységükben később meg lettek osztva (hátsó dűlőutakról megközelíthetők), de beépítve nincsenek. Mindenesetre telekaprózódási tendenciát jeleznek.

ZALAGYÖMÖRŐ belterületén a régi településmag területén falusias, fésűs beépítéssel, jellemzően keskenyebb, nagy mélységű telkekkel találkozhatunk. Különösen a település főutcától keletre eső oldalán alakultak rendkívül mély telkek, akár 400 méteres telekhosszúságokkal, olykor csak 12-13 méteres utcai szélességgel. Gyakori, hogy e keskeny telkek hátsó részei továbbosztódtak 2-3-4 „pertli”-telekre, de több olyan példa is látható, ahol hosszában is osztogatták a telkeket.

A hatályos terv a keskeny telekosztásokat megszüntetésre javasolta.

A település szélein (a Kisfaludy utca déli eleje, és a Rákóczi út mentén) a későbbi kiszabályozások eredményeként szabályos, szélesebb, rövidebb lakótelkek sorolódnak.

Az érvényes szabályozási terv több helyen is javasol telekmegosztást/telekalakítást új lakóutcák kiszabályozásával. Ezek nem valósultak meg.

1.14.2.2. TULAJDONJOGI VIZSGÁLAT

Általános tulajdonjogi vizsgálat a települések területére nem készült. Amennyiben tulajdoni adatokra van szükség az egyes konkrét módosítások megalapozásához, azokat a Megbízó szolgáltatja az Önkormányzati tulajdon kataszter és az ingatlan-nyilvántartás adatbázisa alapján.

1.14.3. ÖNKORMÁNYZATI TULAJDON KATASZTER

A községek forgalomképtelen, korlátozottan forgalomképes és forgalomképes ingatlanainak helyét és egyéb adatait a Községi Önkormányzat Képviselő-testületének az önkormányzat vagyonáról, a

vagyontárgyak feletti rendelkezési jog gyakorlásának szabályairól szóló rendeletei rögzítik. Amennyiben ezek adataira van szükség az egyes konkrét módosítások megalapozásához, azokat a Megbízó szolgáltatja a Tulajdon kataszter és az ingatlan-nyilvántartás adatbázisa alapján.

1.14.4. TERVEZÉSI ALAPTÉRKÉP, AZ ÉPÜLETÁLLOMÁNY ÉS A KÖRNYEZET GEODÉZIAI FELMÉRÉSE

A Gógánfai Közös Önkormányzati Hivatalhoz és Körjegyzőségekhez tartozó 11 település tervezési alaptérképeinek alapjául szolgáló digitális állományok beszerzése egységesen történt, a hatályban lévő jogszabályoknak megfelelő szolgáltatási eljárás keretében.

A tervezési térkép alapját a földhivatali eredetű hivatalos ingatlan-nyilvántartás térképi digitális állománya képezi. A tervezéshez használt alaptérképet az Megbízótól származó digitális állományok összedolgozásával állította elő a tervező.

A térkép az állami alapadatok felhasználásával készült, csak településrendezési célokra használható. Az alaptérkép tájékoztató jellegű, más célú felhasználás esetén a méreteket a helyszínen ellenőrizni és a térképet hitelesíteni kell.

1.14.5. AZ ÉPÍTMÉNYEK VIZSGÁLATA

1.14.5.1. FUNKCIÓ, KAPACITÁS

1.14.5.2. BEÉPÍTÉSI JELLEMZŐK (BEÉPÍTÉSI MÓD, BEÉPÍTÉSI MÉRTÉK, SŰRŰSÉG)

1.14.5.3. MAGASSÁG, SZINTSZÁM, TETŐIDOM

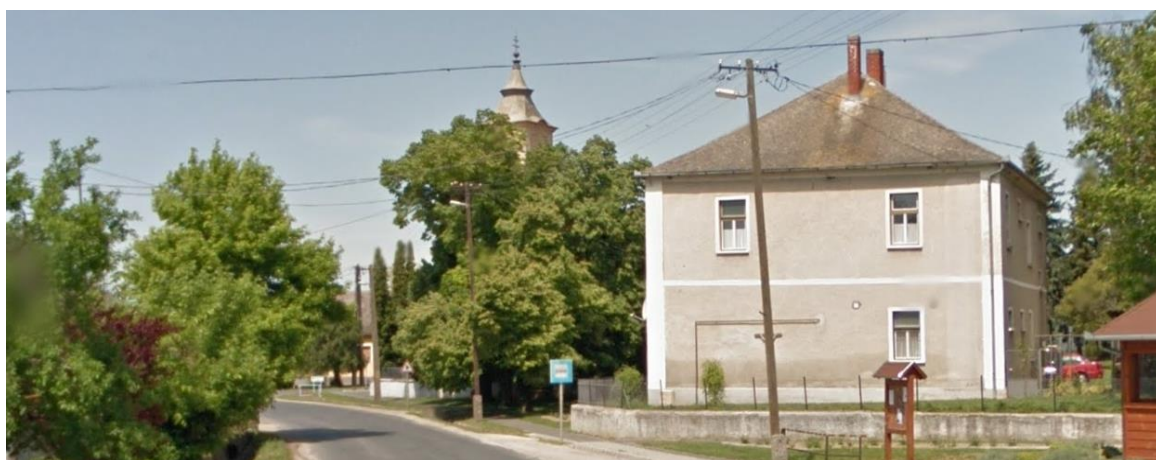
1.14.5.4. TELEPÜLÉSKARAKTER, HELYI SAJÁTOSSÁGOK: UTCAKÉP, TÉRARÁNY, JELLEGZETES ÉPÜLETTÍPUSOK

A **GÓGÁNFAI** lakóterületi részek karakterük, beépítési módjuk szerint családiházak, falusias területek, jellemzően oldalhatáron álló beépítési móddal. A látszólag egységes beépítési mód ellenére az építészeti arculat igen vegyes, köszönhetően az igen különböző építészeti karakternek és az előkertek hiányának vagy meglétének illetve változó méretének. Helyenként megőrződtek a népi építészet elemei, valamint meg-megjelennek a hajdani módosabb lakónépesség igényeinek megfelelő, díszítettebb épületek. A beépítés mindenütt földszintes, magastetős, az újabb építéseknel olykor tetőtérbeépítéssel. A tetőidomok változatosak, az utcavonalra merőleges gerincű, hagyományos oromfalas épületek mellett kontyolt tetősök is láthatók, és a kevésbé falusiasak között az utcavonallal párhuzamos gerincű illetve „elől hajlított” L-alakú házak is megtalálhatók.

A település a 18. századtól több utcás kismemesi falu volt. Településmagját a központba összefutó utcák alkotják. A későbarokk róm. katolikus - műemléki védeltséget élvező - templom kijelöli a településközpontot, körülötte igen laza, levegős a beépítés. Ebben a településmagban helyezkedik el, a két úri lak, kiskastély is, a Gyömörey - Külley-kastély, amely a korábbi nemesi lakhely telkén, a Kisfaludy utca templomhoz közel eső végén áll, valamint a Gyömörey-kúria.

Léptékük, építészeti minőségük túlmutat egy „átlagos” falusi központnál megszokottól.

Gógánfai utcaképek a központról

forrás:google.hu/maps

ZALAGYÖMÖRŐ település mai belterülete jellemzően lakóterület, mely karaktere szerint családiházak, falusias, jellemzően oldalhatáron álló beépítési móddal. Előkert szinte mindenütt van, amely részben az utcavonal és a telkek szöget bezáró geometriájának is a következménye. Az épületek jelentős többsége közel azonos irányú hossz tengellyel épült. Az utca finoman kanyarog, de az épületek iránya mindvégig ugyanaz. Ez a sűrű, szabályos beépítési rend már a 2. katonai térképeken is a legmeghatározóbb jellemzője a településnek. Emiatt a légifotón és az alaptérképen a település sokkal egységesebb képet mutat, mint amilyen a valóságban.

Az épületek földszintesek, magastetővel, de ma már rendkívül sokféle tetőidommal. Oromfalas éppúgy megtalálható, mint kontyolt vagy csonkakontyolt tető, illetve „sátortető”. Bár örömteli, hogy zajlott építési folyamat a településen és vannak új lakóházak, azonban az elmúlt évtizedek átépítési folyamatai nemigen tettek jót a településképeknek.

A központi tér a kiépített körforgalom és a határos épületek mérete miatt nem igazi tér, inkább közlekedési csomópont, a települési fő kiszolgáló funkciók azonban itt csoportosulnak.

Zalagyömörői utcaképek és a központ

forrás:google.hu/maps

1.14.6. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉRTÉKEI

1.14.6.1. TELEPÜLÉSSZERKEZET TÖRTÉNETI KIALAKULÁSA, TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSMAG

GÓGÁNFA történetéről a következő olvasható az Települési Arculati Kézikönyvben: „A régészeti leletek tanúsága szerint ugyan a település csaknem folyamatosan lakott volt a mai falu történetének kezdetei az írott források hiánya miatt alig ismertek. Az Árpád-kor elején, a 11. században, a falu szemben később jellemző állandóságával még sokáig „mozgó” település volt. Egy adott területen vándorolt, és költözött a lakosság, ebből alakult ki később a falvak külterülete. Az állandóságot 1100 tájától egyre inkább a templom és a temető jelentette, amely azután a falu szakrális, eszmei és igazgatási központjává vált. Ezzel magyarázható, hogy a települése bel-, és külterületén is több középkori régészeti lelőhely ismert, amelyek mind azonosak lehetnek a legkorábbi Gógánfa helyével.”⁶

A középkorban használt Gógánfalva név formája árulkodik annak egykori eredetéről, amely az 1280 körül élt tulajdonosnak, Gógáncomesnek állít emléket. (Érdekességgént meg lehet említeni, hogy Sopron-megyei Egyházasfalu mellett ugyancsak található volt egy Gógánfa, amit csak 1800-as évek 2. felében kezdtek Kisgógánfaként nevesíteni.)

A település neve számos történelmi anyagban előkerül kezdve 1464-től, és mindig Petőházával együtt megemlítve.⁷

A Gógánfalvai család más középkori iratban nem szerepel, de későbbi, 16. századi források erősítik a feltételezést, hogy egykor létező személyről és családról van szó. A középkori fejlődés békés évszázadainak a török Hódoltság vetett véget. Először a Balaton északi partját 1548-ban végigpusztító törökök dúlták fel a környékbeli falvakat, de a sümegi vár kvázi végvárrá válása miatt, a vár védelmében az összes újraterülpült, és közülük Gógánfa a többszöri török pusztítás ellenére sem néptelenedett el. A 18. század elejétől ismét növekedett lakosságának száma, s azzal együtt birtokosaié is, 1542-ben egy nemes nevesült (Nádasdy?)⁸, 1780-ban pedig már tizennyolc nemesi család osztozott rajta. Az újkorban

⁶<https://library.hungaricana.hu/>

6. Régészet • Ilon Gábor–Juhász Imola–Sümegi Pál–Jakab Gusztáv–Szegevári Gabriella–Sümeginé Törőcsik Tünde: A Marcal-völgy története az őskortól a középkorig egy környezet – régészeti vizsgálat tükrében – Mezőlak–Szélmező tőzegláp geoarcheológiai vizsgálatának eredményei (204. oldal) In: Savaria - A Vas Megyei Múzeumok értesítője 29. (2005) (Szombathely, 2006)

Régészet / Kalicz, Nándor: A balatoni csoport emlékei a Dél-Dunántúlon In: Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 14-15 (1969-70) (Pécs, 1974)

⁷ <https://library.hungaricana.hu/hu/>

⁸ https://library.hungaricana.hu/hu/view/Eletunk_1989/?query=gógánfalva&pg=53&layout=s

a 16. század folyamán elpusztult Máh és Törkenc falvak is határába kerültek, művelhető földjeikkel, szőlőikkel és malmaikkal. A termőtalaj 1720-ban rossznak mondott, a művelt terület irtáson feküdt, amelyet a Marcal sokszor fenyegetett áradásaival. A helyzet - a források tanúsága szerint - a 18. század közepe után változni látszott, ekkor a legnagyobb művelt területtel a Gyömöreiek rendelkeztek.

Jobbágysága a földesúri birtokos közösséggel között szerződések alapján viszonylag jobb helyzetben élt, s ezáltal a 18. század utolsó negyedében a jobb módú falvak közé tartozott, kiemelkedett szomszédjai közül. Az 1761-es összeírás tanúsága szerint ugyanakkor nem rendelkezett sem saját kocsmával, sem mészárszékkal.

A 20. századra számtalan nemesi és paraszti birtokosa kezén oszlott meg

A 20. század közepe után a környékbeli falvak közül a legnagyobb lélekszámú településsé növe ma a körjegyzőség központja lett”.⁹

Az 1930-as években a településen sajtgyár – fióktelep üzemelt, amely a Svájc-ból betelepülő Stauffer-dinasztia 1905-től egyre nagyobbra fejlesztett sajtkészítő hálózatának része volt tejbegyűjtő és feldolgozó üzemével, **Zalagyömörő**, Ukk, Kisvásárhely, Nyírlak, Ötvös, Túrje-Dergecs településekről érkező tejbeszállítással. A telep a család (Stauffer és Fiai Sajtgyár Rt.) saját tulajdonú területén működött, amelyet államosítottak.¹⁰

1935-ben a parasztgazdaságok 66,5 %-a 5 holdon aluli volt. Sokan a környék uradalmaiban találtak munkát. A házak 50 %-a vályogfalazatú és zsúpfedelű volt. A TSZ 200 férőhelyes szakosított szarvasmarhatelepet és gépműhelyt hozott létre.

Jelenlegi lakosszáma csak kevéssel több, mint az 18. század beli - 1785-ben 725 fő a lakosságszám - bár a kettő között volt egy jelentősebb emelkedés is.

1950-ben került Veszprém megyéhez. Tanácsi székhelyközség lett. Hozzá tartozott Dabronc, Hetyefő, Megyer, Rigács, Ukk, Zalaerdőd, Zalameggyes és Zalagyömörő. 1990-ben önálló önkormányzatot választott. Közös körjegyzőséget alkot Zalagyömörővel.

Minden a településről szóló anyag kiemeli, hogy a termőtalaja rossz, kavicsos, homokos, így érthető, hogy a hagyományos tevékenységek közül sokáig jellemzően az állattartás dominált. Az első termelőszövetkezet 1951-ben alakult, később egyesült a zalagyömörőivel és a sümegivel. Elsősorban búzát, kukoricát és pillangósokat termeltek. Gyümölcsösükben almát, szilvát termesztettek. A község határában a zalaszentgróti Állami Gazdaságnak volt 528 holdas alma- és körtegyümölcsöse.

1904-ben cikk jelent meg a településről a Zalaegerszegi lapban¹¹

„Ezek a gondolatok ötlöttek belém, mintegy tolazkodtak rám, mikor a napokban végig mentem **Zalagógánfa** utcáján, egy egyszerű kisdud falucskának az utcáján. Szerény kis község az egész, sőt ha jól ki nem nyitjuk a szemünket, jelentéktelen szegény községnek tartjuk, nó, hát csak azért is, mert kicsiny. De ha kinyitjuk a szemünket, látjuk, hogy értelmes, józan eszű, szorgalmas munkás nép lakik itt, s ennél fogva nem is nagyon boldogtalan. Látjuk, hogy saját érdekében összetartó. Az idő parancsolatját megértve, községi fogyasztó szövetkezetet tart fent s magán önkényű kereskedést nem tűr. Ha belépünk egy szegény zsellér munkásunk egy' szobás házába, előnkbe mosolyog a takarékos tisztaság, a csín, a rend: a fehérre meszelt házfal, a magasra vetett ágy, a portól letörölt bútordarabkák kis asztal, egy láda, három szék s a házigazdának saját kezén készű! ajtósarka nem csikorog, óra ketyeg a falon, függöny az ablakon s légy sincs a tiszta levegős szobában. A munkás tiszteli és szereti az urát, mert az úr megbecsüli a munkást: korholja a lustát s borral kínálja a szorgalmast.

Tárgyannak jellemzéséül szolgálnak ezek az észrevételek is. Leginkább hatott rám azonban — végig menve a tisztára sepregetett utcán, kétfelől az a két sor gyümölcsfa, melynek zöld levelei enyhületet adnak a fáradtnak, s melynek kerek piros almáiról, mintegy az emberek orcáitól leolvashatom az életnek szebbik részét.

Két sor almafa az útszélen! De mindegy, ha alma, ha körte, ha barack, ha dió. Kecskeméten pár héttel ezelőtt egyetlen egy éjjel száz vasúti kocsit raktak tele barackkka! s három hosszú tehervonat vitte külföldre. A száz »waggon« barackkért jó kis összeg pénz jött Kecskemétre. Gógánfa utcáin, mely kitehet egy kilométert, ha ötméterre vannak a fák, kétfelől 400 almafával, s- ha egy is csak- 10 darab almát terem, négyezer alma piroslik az utca levegőjében és ha az értéke közpénztárba megy, két fillérjével, a község pénztárába, évenként 80 korona hull önként, ingyen, mint a manna. Ha nem közös kasszát a terem, az érték amúgy is rászáll egyenként az egyesekre, — s ha akár közösen, akár egyesben nem számítunk is semmi ilyes anyagi értéket: vájjon evvel vége van-e az utcai gyümölcsfák áldásának? Nincs vége.

⁹Idézet rész a Település Arculati Kézírónyvből – készítője: Máté Zsuzsanna, építészmérnök

¹⁰https://library.hungaricana.hu/hu/view/VASM_Le_02/?pg=152&layout=s

¹¹https://library.hungaricana.hu/hu/view/MagyarPaizs_1904/?query=gógánfa&pg=234&layout=s

Még a falusi emberek között is tudják már az értelmesebbek azt, hogy a növényélet egészségesebbé teszi a levegőt az emberek számára. Azt pedig egyenesen is megérti, milyen jó mikor a mezőiről hazatérve leül a kapuba a fa árnyékába s fáradt homlokáról letörli az izzadságot.

Messzebbre nyúlik már a negyedik haszna. Ezek a fák is nevelik az embert, a falu apraját-nagyját, mint az iskola, mint a templom. Fogékonyabbá teszik a szerves-élet iránt. Kíméletesebbé teszik a növény-állat és embervilág iránt. Érzékenyebbé a bántalmak iránt. A növényvilág szemléltetése gazdagabbá teszi a képzeletet, szelídebb az érzületet, magasztosabbá és nemesebbé a gondolatot. Megtanítja az embert az enyém tied övé közti különbségre. Hozzászoktatják azok az utcái szabad gyümölcsfák Gógánfa embereit ahhoz, hogy a honnan lehetne is lopni, onnan sem kell lopni.

Mit ér ötödik esetleges tűzveszedelmekkor a sűrűen befásított falu? Sokszor egyetlen terebélyes fa egész községet megment a végpusztulástól.

Ne teremjen bár gyümölcsöt annak a ki ültette, terem az unokájának; avagy csak koporsó legyen a diófából: a föld alatt is edesebb lesz a nyugalma, ha saját ültette diótájából készült koporsóba zárják fáradt csontját.

Jól mondá a gógánfai ember, hogy előbb nem volt ugyan barátja, de most nem adná a kapuja előtt levő fát 20 koronáért sem. Hát én sem adnám biz azt még százé: sem, az említett okokon kívül azért sem, mert azon a fán keresztül lesz édes-enyémmé a föld; így válik igazi hazámmá; az a fa s az a fű kapcsol engem ide legerősebben, amint a bevezetésben említtem.

Azt hiszem Semetke József barátomat is a többek (között ez az eszme izgatta legerősebben, mikor i sürgette a községházában, hogy ültessenek gyümölcsfákat az utcaszélekre. De szerencsés az az eszme, amely olyan könnyen és szépen megvalósul, mint ez Gógánfán, hol a pap, a tanító s a jegyző nem állnak hadilábon a többi értelmiséggel, hanem inkább egymásnak támogatására vannak.

Sietek azonban megjegyezni, hogy nemcsak Gógánfát játja ez a szép eszme. Minta községek e tekintetben ezen a környéken. Zalamihályfa, Túrje, Pókafa(?), Szepetk, Szalapa, Zalabér, Zalaistvánd községek. Itt-ott még az országutat is gyümölcsfák ékesítik, hol szintén az előljárósságot illeti elsősorban az elismerés. Hogy kiindulás és támaszpontul mégis Gógánfát használom, azért van, mert ez a legkisebb község a legjelentéktelenebbnek látszik.

Négyszáz gyümölcsfa az utca porában! Az árok szélén. A kertek alatt. Ahol egyébként disznóvirág, muszkatyóvis, laboda és csalán teremne s a pocsolyában malacok fetrengenének vegyest az utcazermekkel."

Korabeli gógánfai képeslapok

GÓGÁNFA településszerkezetének fejlődése

A településszerkezet alakulását, fejlődését legjobban a Hadtörténeti Múzeum térképtárának katonai topográfiai térképei alapján követhetjük nyomon (a térképek forrás: mapire.eu)

A település az 1782-85 között készült első katonai felvételen még Gógányfa néven szerepelt. A hajdani település egyetlen nagyobb trapéz formájú teresedés és téren elhelyezkedő templom körül szerveződött. Ez a központ elrendezés a korabeli szerkezet legfőbb jellemzője. Noha a térről 4 irányba rövid kis kivezető utcák csatlakoztak, azonban egyiknek sem volt közvetlen „egyenes” kapcsolata valamely szomszédos településsel, a szerkezet nem útifalu karakterű. Az utak vonalvezetését, irányát valószínűleg sokkal inkább a helyi kisebb domborzati és leginkább vízrajzi viszonyok alakították, mintsem a szomszédos települések közötti direkt kapcsolatok igénye. Finom, de igen ritka hálózat részei, amelyben a leghatározottabb pont, a Marcal folyón és mellékágain átvezető útszakasz. A legközelebbi szomszédal Dabronccal (a két faluvég között alig 1,5 km távolság volt) kialakult útkapcsolatot is alapvetően az átkelő helye alakította. Mind a tér, mind a csatlakozó hosszabb-rövidebb utcácskák mentén szabályos, fésűs beépítés rajzolódik ki. A településen a beépítés jellemzően a hagyományos, oldalhatáros, utcára merőleges gerincű, 3 nagyobb udvarház-jellegű épület is megjelenik azonban a térképeken. A falu temetője, tisztos távolban a lakóterülettől, a keleti irányba haladó út mentén, nagyjából a ma is meglévő helyre enged következtetni. Mind ez, mind a hajdani település helye a maival összevetve némi eltérést mutat, ami persze következhet az akkor még kezdetlegesebb térképi eszközök, a pontos geodéziai mérések hiányából. Mindenesetre fontos körülmény, hogy a falu annak idején a folyópartig leért, de a térkép átkelő helyet itt nem ábrázol.

A 19. század közepéről való második katonai felmérésen (1819-1869) tisztább, egyértelmű, határozott vonalakkal rajzolódik ki a település környékének úthálózata. A feltáró utak markánsabbak, szabályozottak, szabályosabbak. Legfeltűnőbb változás, hogy a faluból nyugati irányba közvetlenül kivezető út átvezet a Marczal folyón, ezzel szerepe megerősödik. Némileg sűrűsödik a déli földterületeket feltáró úthálózat, immáron 3 út is összeköti a beépített terület e földrészletekkel, és északi irányba is megjeleni egy új nyomvonal. A központ egyértelmű központi tér köré szerveződése itt már egy több kis teresedésből álló rendszerre alakul, egy új tömb kialakításnak következtében. A fókuszpontban változatlanul a templom található. A beépítés hangsúlya a központból kivezető és a már említett folyó irányú út mentén fedezhető fel. A beépítési karakter változtalanul a fésűs, az előbb kiemelt szakaszon kétoldali, a település többi részén pedig alapvetően egyoldali beépítéssel.

Az 1869-87 közötti időben készült harmadik felújított katonai felvételen a település lényegi növekedést nem mutat, azonban a korábbi rendezett beépítés helyett a főutcától északra szabadon álló, feltehetőleg gazdasági épületek láthatók, nagyszámban szétszórva.

Az ugyancsak 19. századi kataszteri térkép pontosan ábrázolja, és egyben megerősíti a 3. katonai térkép információit. Jól kirajzolódik a keleti telekhatárokon álló épületek oldalhatáros beépítése. Változatlanul a mai Deák F. utca a legsűrűbb beépítésű, annál is inkább mert továbbra is ez az utca, amelynek mindkét oldala beépült, miközben a többi utcában általában megőrződött a féloldalas beépítés. A településszerkezet központjában nagyon szép teresedések, téroblók rajzolódhatnak ki. Az itt található épületek azonban léptéküket, tájolásukat, a telkükhöz való viszonyukat, tömegüket tekintve igen sokfélék lehetnek, és a falu többi részének szabályos rendjéhez képest vegyes beépítési képet mutathattak.

Az 1800-as évek második felében fellelhető kataszteri térképek léptéke, pontossága lehetőséget nyújt a beépítés és a térrendszer és a telekstruktúra részletesebb vizsgálatára. A déli oldalon 12 méter széles telkek, az utca északi oldalán gyakran ennek szélesebb, akár a kétszeres méretű osztása található.

ZALAGYÖMÖRŐ

Valószínű, hogy először csak a XV. századi forrásokban feltűnő Gyömörő nem pontosan a mai falu helyén létezett. Írott forrásmunkákban 1423-ban szerepelt legkorábban, Ugygymerew (Ukkgyömörő) alakban. 1424-ben már Gemere, 1480-ban pedig Gyemerew néven tüntették fel.

A terület békés fejlődésének a török hódoltság vetett véget. Először a Balaton északi partját 1548-ban végigpusztító törökök dúlták fel a környékbeli falvakat, de a sümegi vár kvázi végvárrá válása miatt, a vár védelmében az összes újratelepült. Gyömörő sem néptelenedett el ezt követően. A török hódoltság alatt nemesek lakták. 1720-ban is nemesi községként tüntették fel, nemesi kiváltságokat élvezett egészen 1848-ig. A kora újkortól Zalagyömörőhöz tartozott a Tarányi Ferenc tulajdonát képező Nyírlakpuszta, ami azóta Sümeg közigazgatási területére került.¹² Zalagyömörő 1950-től tartozik Veszprém megyéhez.

1945. előtt a lakosság döntő többsége mezőgazdasággal foglalkozott. A gyenge minőségű földek kevés termést adtak, így a nép napszámosságra és summásmunkára is rákényszerült. A zömében mélyfekvésű talajokon főként vörös herét, apró magvakat, kukoricát, kalászos gabonát termeltek.

ZALAGYÖMÖRŐ településszerkezetének fejlődése

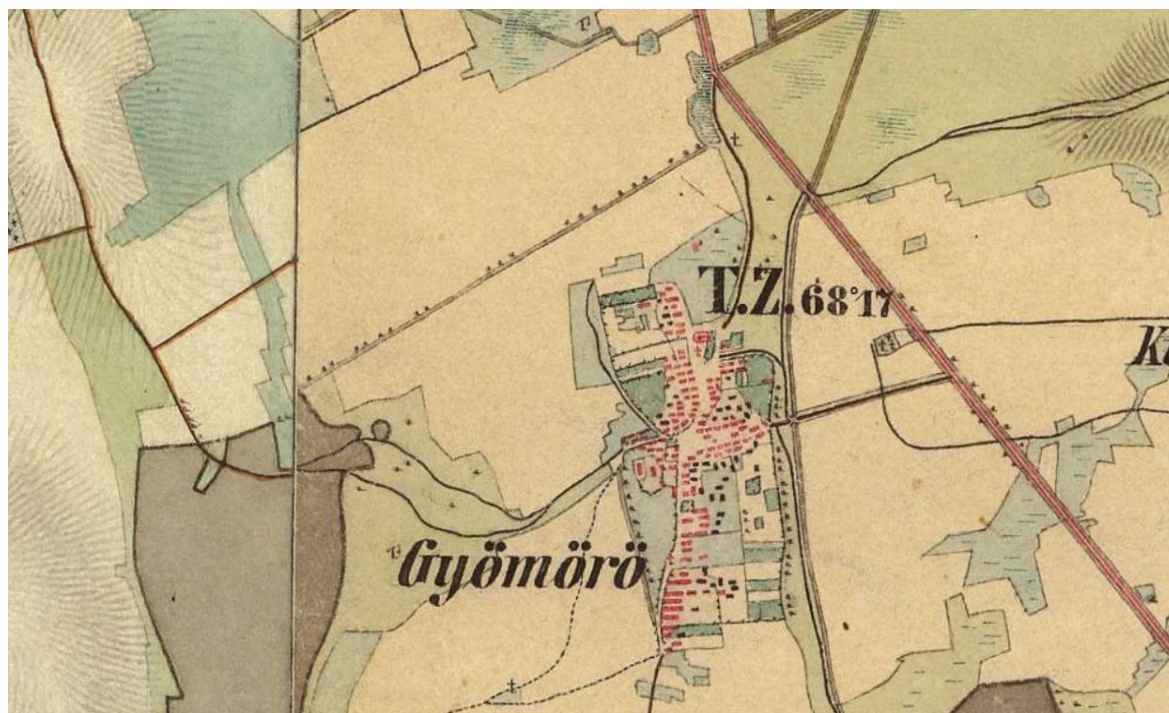
A településszerkezet alakulását, fejlődését legjobban a Hadtörténeti Múzeum térképtárának katonai topográfiai térképei alapján követhetjük nyomon (a térképek forrás: mapire.eu):

A település az 1782-85 között készült első katonai felvétel szerint a hajdan a Sümegről sugárirányból induló utak közül az egyik, kiemelten fontos haladt át Gyömörőn, mint annak főutcája. Az út Sümeg felől észak-északnyugat irányba szelte át a térséget; nyomvonalát befolyásolhatta egy nagyobb vízjárta terület, amelynek a peremén haladt, valamint a Marcal folyón való átkelés szükségége. Maga Gyömörő útifalu volt; ahol a település jelentős része a főutcat kétoldról kísérő egytelek mélységű területből állt. A falu északi végén a templom körül az utca szilvamag alakú térséggé szélesedett, amelybe mellékutak csatlakoztak.

¹² Részlet a Települési Arculati Kézikönyvből; készítője: Máté Zsuzsanna, építész, műemléki szakértő

A 19. század közepéről való második katonai felmérésen (1819-1869) látható a mai 84. sz. Sümegyet Sárvárral összekötő főút egyenes nyomvonala, amely elkerüli Gyömörőt. A bekötőút azonban új, keresztirányú tengellyé vált, amely mellett az addig gyakorlatilag egy utca mentén fejlődő település elkezdett terjeszkedni és terpeszkedni. Nagy, látványos fejlődés látható, nem elsősorban a területi növekedésben, hanem a sűrűsödésben. Középen ahol a két főutca találkozott térség/tér jött létre. Telekhatárokat a térkép nemigen jelöl; ugyanakkor szépen kirajzolódik a beépítés egyedisége: a lakóépületek sűrűn, szinte szövetszerűen és szabályos rendben lakták be a területet, a lakóépületek mögött pedig melléképületek voltak szétszórva sokkal szabálytalanabban. A település nagyjából a mai Bertényi árokig terjeszkedett.

Az 1869-87 közötti időben készült harmadik felújított katonai felvételen (kataszteri térkép nem készült illetve nem áll rendelkezésre) lényegi változás nem látható. Erőteljesebben kirajzolódik azonban a mai Gógánfai út, vagyis a települési kereszt-tengely vonala.

GÓGÁNFA ÉS ZALAGYÖMÖRŐ EGYÉB ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADOTTSÁGAI

1.14.6.2. RÉGÉSZETI TERÜLET, VÉDETT RÉGÉSZETI TERÜLET, RÉGÉSZETI ÉRDEKŰ TERÜLET

A 2 községterületén a megkapott adatszolgáltatás szerint összesen 28 ismert régészeti érték található: **GÓGÁNFA** bel- és külterületén tizenhét, **ZALAGYÖMÖRŐ** bel- és külterületén tizenegy régészeti területet tartanak nyilván.

A régészeti területek részletes ismertetését a tervhez készült Kulturális Örökségvédelmi Hatástanulmány régészeti munkarésze tartalmazza.

1.14.6.3. VÉDETT ÉPÍTETT KÖRNYEZET, A HELYI, EGYEDI ARCULATOT BIZTOSÍTÓ ÉPÍTÉSZETI JELLEMZŐK

GÓGÁNFA fontos értéke a történelmi központjának településszerkezete; elsősorban a Deák F. utca íve, a hozzácsatlakozó Tihany utcával létrejött térkapcsolat. A templom, mint vizuális elem a Deák F. utca nyugati vége felől már messziről kijelöli a központot. Az egykori nemesi rangú lakók által hagyott épített hagyaték legfontosabb fennmaradt elemei a Külley-kastély, és a Gyömöre-kúria, melyek közül az előbbi az értékebb. A kastély korábbi nemesi lakhely telkén, a Kisfaludy utca templomhoz közel eső végén áll, és a mai formáját a 20. század elejére nyerte el, 1930-as évek óta a községi iskola épülete. A településközpont környékén az „L” alakú beépítés a jellemző, amely inkább kisvárosi karaktert kölcsönöz a községnek, amely ugyancsak védendő beépítési jellemző.

Fontos arcuati jellemző, hogy a lakóépületek magassága, tetőhajlásszöge közel azonos.

A fentiek megfelelnek a TAK-ban foglaltaknak, miszerint a történelmileg legkorábban kialakult településmag beépítési sajátosságait és utcaképét az építészeti örökség védelmére javasolt területként szükséges kezelni.

ZALAGYÖMÖRŐN a helyi arcuati legfontosabb jellemzője a település főutca menti oldalhatáros beépítése, annak ritmusa az egyszerű tömegű és tetőkialakítású magastetős, falusias megjelenés. A falu fenti építészeti arcuatiának megőrzése kiemelt szempont, melynek további részletei a Települési Arcuati Kézikönyvében megtalálhatók.

A jelenlegi központi építésszabályozás ennek biztosítása érdekében külön településrendezési eszközöket vezetett be Települési Arcuati Kézikönyv (TAK) és az ennek alapján elkészített Településképi rendelet (Tkr) néven.

A témakör részletes leírását ennek megfelelően a TAK és a Tkr, valamint a Kulturális Örökségvédelmi Hatástanulmány építészeti munkarészei tartalmazzák.

1.14.6.4. VILÁGÖRÖKSÉGI ÉS VILÁGÖRÖKSÉGI VÁROMÁNYOS TERÜLET

A 2 község nem tartozik a világörökségi és a világörökségi várományos területek övezetébe.

1.14.6.5. MŰEMLÉK, MŰEMLÉK EGYÜTTES

A 2 községterületén a megkapott adatszolgáltatás szerint 5 műemléki védelem alatt álló művi érték található:

GÓGÁNFA három országos védettségű műemléke:

- a későbarokk templom a falu közepén (azonosító: 9877)
- a Tihanyi és a Vasút utcák által határolt saroktelken álló, későbarokk fogadalmi kápolna (azonosító: 9876)
- a templom északi oldalán, Nepomuki Szent János homokkőből későbarokk kőszobra. (azonosító: 9878; általános műemléki védelem).

ZALAGYÖMÖRŐN országos védettségű műemléke:

- R.k. templom (a település északi részén, útelágazásnál álló, keletelt, későbarokk, Szent Kereszt felmagasztalása római katolikus templom - azonosító:10735)
- útmenti fogadalmi keresztek közül a Kisfaludy utca 25. - a község délnyugati részén álló, későbarokk útszéli kőkereszt. (azonosító: 20830)

A fentieknél részletesebb leírásukat a Települési Arculati Kézikönyvek (TAK) műemléki fejezetei, valamint a Kulturális Örökségvédelmi Hatástanulmány építészeti munkarészei tartalmazzák.

1.14.6.6. MŰEMLÉKVÉDELEM SAJÁTOS TÁRGYAI: A TÖRTÉNETI KERT, TEMETŐ ÉS TEMETKEZÉSI EMLÉKHELY

Műemléki védelem alatt álló történeti kert, temető és temetkezési emlékhely nem található a településeken.

1.14.6.7. MŰEMLÉKI TERÜLET: TÖRTÉNETI TÁJ, MŰEMLÉKI JELENTŐSÉGŰ TERÜLET, MŰEMLÉKI KÖRNYEZET

Műemléki területnek minősülő történeti táj, műemléki jelentőségű terület nincs kijelölve.

GÓGÁNFAn Műemléki környezet a szakhatóság nyilatkozata szerint:

- R.k. kápolna ex-lege műemléki környezete (azonosító: 24053)
- R.k. templom ex-lege műemléki környezete (azonosító: 24054)

ZALAGYÖMÖRŐN Műemléki környezet a szakhatóság nyilatkozata szerint:

- R.k. templom ex-lege műemléki környezete (azonosító: 26162)

1.14.6.8. NEMZETI EMLÉKHELY

Nemzeti emlékhellyé nyilvánított terület, létesítmény nem található a településeken.

1.14.6.9. HELYI VÉDELEM

GÓGÁNFAn a Nemzeti Jogszabálytár Önkormányzati rendeletei között nem szerepel Gógánfa község helyi védettségéről intézkedő tartalmú hatályos rendelet.

Az Örökségvédelmi Hatástanulmány nem nevesít helyi védelem alatt álló elemeket.

Az 1998-as hatályos terv szerint helyi védett:

- Külley-kastély,

- Gyömörey-kúria,
- az országosan nem védett útszéli keresztek:
 - a templom mellett álló kereszt
 - a Deák Ferenc utcában, a Tihanyi utca torkolatában álló kereszt,
 - a községtől keletre, a vasút közelében álló útszéli keresztek.

ZALAGYÖMÖRŐN a hatályos terv által nevesített illetve helyi védelemre javasolt elemek:

- az országosan nem védett útszéli keresztek:
 - R.k. temető
 - Sírkereszt (Söjtöri cs.)
 - Sírkereszt (Söjtöri E)
 - Síremlék (Görög cs.)
 - Sírkereszt (Kusztos - Szabó)
 - Síremlék (Csalló A.)
 - Síremlék (Ruzsi – Németh)
 - Sírkereszt (2 azonos – Söjtöri cs.)
 - Síremlék (Söjtöri – Kusztos)
 - Sírkereszt (Rúzs S.)
 - Síremlék (Csalló – Németh)
 - Síremlék (Lőrincz E.)
 - Síremlék (Vítai M.)
 - Sírkereszt (Pálfi cs.)
 - Sírkereszt (Szabó F.-né)
 - Sírkereszt (Varga S.)
 - Síremlék (Rúzs I.)
- köztéri alkotások
 - képoszlop a 84-es útnál,
 - templomkereszt
 - útszéli kereszt a faluközpontban
 - temetőkereszt a r.k temetőben
 - útszéli kereszt – Rákóczi u.22.
 - útszéli kereszt – Kisfaludy u.

A helyi védelem alatt álló illetve a helyi védelemre érdemes (javasolt) területek és építmények részletes leírását a Települési Arculati Kézikönyvek (TAK) helyi védelmi fejezete tartalmazza, illetve megállapításukról helyi értékvédelmi tárgyú rendelet szól.

1.14.7. AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET KONFLIKTUSAI, PROBLÉMÁI

Gógánfa és Zalagyömörő ismert épített környezeti konfliktusai, problémái nem jelentősek. Ezek is elsősorban leginkább arculati jellegűek, kevésbé funkcionális, vagy szerkezeti jelentőségűek.

Problémát okozhat a beépítési hagyományoktól eltérő, más léptékű, magasságú és építészeti karakterű épületek megjelenése. Igen fontos a telekrendszer megőrzése, elsősorban az utcai telekméretetek szempontjából, mivel leginkább az jelent garanciát a hagyományos településkép megőrzésére, és nem tesz lehetővé szélsőséges építési döntéseket.

Fontos, hogy az ambiciózus fejlesztési elképzelések mellett a falu meg tudja őrizni vonzerejének legfontosabb elemeit, a táji adottságait és a falusi építészeti és környezeti karakterét.

A beépítési hagyományoktól eltérő, más léptékű, magasságú és építészeti karakterű épületek megjelenése. Ezek közül az egyik legfontosabb a telekrendszer megőrzése, mivel leginkább az jelent garanciát a hagyományos településkép megőrzésére, mert nem tesz lehetővé szélsőséges építési döntéseket. A történelmi beépítési karakter, beépítési struktúra rendkívüli érték, amely védelemre érdemes.

Az épített környezet településszerkezeti szintű konfliktusai:

- az épített környezet minősége,
- állattenyésztéssel foglalkozó gazdaságok elhelyezkedése, az elhelyezkedésből adódó konfliktusok,

Zavaró hatások, konfliktusok:

- Lakatlan ingatlanok karbantartásának hiánya,
- Léptéktévesztő épületek megjelenése - beépítési hagyományoktól eltérő, más léptékű, magasságú és építészeti karakterű épületek megjelenése.
- A beépítetlen belterületi ingatlanok hasznosítása és karbantartása;
- Illegális személtelhelyezés a települési zöld és erdőterületeken,
- Műveletlen területek allergén hatása,
- Külterületi földutak szélessége, azok használhatósága,
- Zöldhulladék égetés problémája,
- Állattartás problémái a lakókörnyezetben
- Szilárd tüzelésű kémények ismételt használata.

1.15. KÖZLEKEDÉS

1.15.1. HÁLÓZATOK ÉS HÁLÓZATI KAPCSOLATOK

Gógánfa Hálózati kapcsolatai

A településtől keletre elhaladó 84. számú főút felé a 7337 jelű és a 7329 jelű összekötő út biztosítja a kapcsolatot, amelyek a szomszédos települések felé is lebonyolítják a forgalmat.

Gógánfa megállóhely a Tapolca – Ukk vonalon a település vasúti kapcsolata.

Az utasforgalom közötti kapcsolatai az ÉNYKK helyközi járatai Sümeg, illetve Jánosháza felé.

Zalagyömörő Hálózati kapcsolatai

A települést érinti a 84. számú főút, az országos hálózati kapcsolatokat biztosítja.

A szomszédos Gógánfa megközelítő útvonala a település központján áthaladó, 7329 jelű összekötő út.

Zalagyömörőnek vasúti megállója van a 26. számú vasútvonalon.

1.15.2. KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS

1.15.2.1. ORSZÁGOS KÖZUTAK

Országos főút, országos mellékutak

Gógánfán a 7337 jelű Ukk – Szalapa összekötő út a település belterületén a Vasút utca – Deák Ferenc utca irányban halad át. A 2x1 sávú út forgalma 537 Ej/nap.

A 7329 jelű összekötő út Zalagyömörő területén csatlakozik a 84. számú főúthoz. A 7337 jelű úti csomópontja körforgalom.

A vasúti megálló megközelítését a 7329 jelű úttól a 73328 jelű út biztosítja.

A település északi külterületén levő Rockwood telephely kapcsolatát a belterületet elkerülő út épült.

Zalagyömörőn a 84. számú főút a település keleti külterületén, a belterületet érintve halad át. A 2x1 sávú út forgalma 3878 Ej/nap.

A 7329 jelű Zalagyömörő – Gógánfa összekötő út a belterületet kelet – nyugati irányban szeli át, nyugati külterületén szintben keresztezi a 26. számú vasútvonalat.

A 73332 jelű vasútállomáshoz vezető út a település központjában, körforgalmú csomópontban csatlakozik a 7329 jelű úthoz.

1.15.2.2. TELEPÜLÉSI ÚTHÁLÓZAT

1.15.3. KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS

1.15.3.1. KÖZÚTI KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS

1.15.3.2. KÖTÖTTPÁLYÁS KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS

Gógánfa település keleti külterületén halad át a 26. számú Tapolca – Ukk törzshálózati vasútvonal.

A település központjában van az ÉNYKK 7773 számú és 7781 -2 számú járatainak megállója, amelyek a szomszédos települések felé, illetve Sümeg és Jánosháza felé bonyolítják le az utasforgalmat.

A 26. számú Tapolca – Ukk vasútvonalon **Zalagyömörő** megállóhely a település központjától mintegy 1 km-re van. A **közüti** utasforgalmat az ÉNYKK 7781 és 7782 számú helyközi járatai bonyolítják le Sümeg és Jánosháza felé.

1.15.4. KERÉKPÁROS ÉS GYALOGOS KÖZLEKEDÉS

A településeken nincs közöttől független kerékpárút, önálló kerékpáros infrastruktúra, valamint kiépített gyalogút rendszer sem.

1.15.5. PARKOLÁS

A települések központjában az intézményekhez a parkolást a közutak leállósávja biztosítja.

1.16. KÖZMŰVESÍTÉS

GÓGÁNFA jelenlegi közművesítéséről

A településen élők számára a kiépített közműhálózatok alapján a teljes közműellátás lehetősége biztosított. A településszinten kiépített villamosenergia és vízellátást a rendelkezésre álló legutolsó statisztikai adatok alapján, 2017. január 1-én a lakásállomány közel 100 %-a igénybe vette. Az automatikus üzemvitelű termikus energiaellátásra a földgázellátást a lakásállomány 52,1 %-a hasznosította, míg a 2016-ban kiépített közüzemi szennyvízcsatorna hálózathoz első évben a lakások 80 %-a csatlakozott.

A település a népességét kis hullámmal, de megtartó települések közé tartozik.

1.16.1. VÍZ-KÖZMŰVEK

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás

A településen a vezetékes ivóvíz elosztóhálózat település szintű kiépítettségének tekinthető, a településen a vezetékes ivóvíz elosztóhálózat település szintű kiépítettségének tekinthető, a beépített terület szinte minden utcájában kiépítésre került, jelenleg 10,1 km vízelosztó vezeték üzemel a településen. A kiépített hálózat segítségével a lakosság 100 %-ának a közüzemi vezetékes ivóvíz ellátása biztosított. A településen az időszakos egyéb vízfogyasztók számára 3 db üzemelő közkifolyó áll rendelkezésre.

A település közüzemi vízellátás szolgáltatója a Bakonykarszt Zrt. A település ellátása a Zalagyömörői központú kistérségi vízellátó rendszerről biztosított. A hálózatban az előírt nyomást egy 200 m³-es hidrogébusz biztosítja.

Tűzvíz ellátás

A település kiépített vízelosztó hálózatára az előírások szerint a tűzcsapok felszerelésre kerültek, biztosítva ezzel a szükséges tűzvíz ellátást.

Ipari víz ellátás

A vezetékes ivóvízzel való takarékoság az ingatlanok fenntartási költségeit csökkenti, ezért jellemző a nem ivóvíz minőségű vízigény kielégítésére a házi kutak, az egyedi vízbeszerzés használata, melyet jellemzően locsolásra, illetve egyéb nem ivóvíz minőségű vízigények kielégítésére használnak. A házi kutakról, egyéni vízbeszerzésekről, az egyéni vízbeszerzésű vizek vízminőségéről nyilvántartás, adatok nem állnak rendelkezésre.

Termálvíz ellátás

Gógánfa jelenleg termálvíz kivétellel nem rendelkezik.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés

A 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján Gógánfa a felszín alatti víz szempontjából érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen fekvő települések közé tartozik. Az országos vízminőség védelmi területek övezete nem érinti a település területét.

A település felszín alatti vízminőségre érzékeny területen fekszik, ezért a felszín alatti és a felszíni vizek védelmére a szennyvízelvezetés minél teljesebb megvalósítása kiemelt feladata a településnek. A

közcatornahálózattal még el nem látott ingatlanoknál keletkező szennyvizet helyi gyűjtőmedencékbe gyűjtik. Ezek jellemzően szikkasztóként üzemelnek, így a község talajvizét és talaját szennyezik.

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A település a Duna részvízgyűjtőjén fekszik. A település felszínén nem túl nagy a szintingadozás. A település mélyedéseiben kisebb erek, vízfolyások gyűjtik össze a felszíni és csapadékvizeket, amelyek a település nyugati oldalán elhelyezkedő Marcalba kerülnek, ahonnan a Rába közvetítésével jutnak a végbefogadó Dunába.

A településen haladó vízfolyások karbantartására az ágazati előírásoknak megfelelően a 3-3 m-es sávot kell karbantartásra kijelölni. A karbantartó sávot az előírásoknak megfelelően vízgazdálkodási övezetként kellene szabályozni, a kialakult tulajdonviszonyok, az előforduló kártalanítást igénylő jogvesztések miatt erre nincs lehetőség, ezért a meder telkének szélétől mérve kell biztosítani a karbantartó sávot, arra szolgalmi jogot bejegyezve a mederkarbantartó részére.

A település beépített területén a csapadékvíz elvezetésére nyílt árkos csapadékvíz elszállító rendszert alakítottak ki. Az utcákban általában egy- vagy kétoldali szikkasztóárkokat alakítottak ki. A település külsőbb területein vannak olyan utcaszakaszok is, ahol semmilyen csapadékvíz elvezetés nincs kiépítve. A településen a nyílt árkok karbantartása nem rendszeres és nem általános.

1.16.2. ENERGIA KÖZMŰVEK

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia, földgáz rendelkezésre áll, bár sajnálatosan a nem vezetékes, hagyományos energiahordozók használata is jelentős mértékű.

1.16.2.1.1 Villamosenergia ellátás

A település villamosenergia ellátását az E.ON Észak-Dunántúli Áramhálózati Zrt biztosítja.

A község villamosenergia ellátásának bázisa a Sümeg közigazgatási területén üzemelő 132/22 kV-os alállomás, amely nagyfeszültségű betáplálása a főelosztó hálózati rendszer Ajka és Hévíz közötti szakaszáról megoldott.

A Sümeg alállomásról induló 22 kV-os hálózat képezi a község villamosenergia ellátásának gerinc elosztóhálózatát. A község bel- és a külterületén is a villamosenergia ellátás a 22 kV-os középfeszültségű hálózati rendszere oszlopokra telepítve üzemel és fűzi fel a fogyasztói transzformátor állomásokat. A fogyasztói transzformátor állomásokról táplált kiefeszültségű hálózatról történik közvetlen a fogyasztói igények kielégítése. A kiefeszültségű hálózat is oszlopokra fektetve üzemel.

A település közvilágítása a kiefeszültségű hálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejjel történik. A kiefeszültségű tartóoszlopokra szerelt lámpafejekkel csak éppen a közlekedésbiztonsági igényeket elégítik ki.

1.16.2.1.2 Földgázellátás

A településen az automatikus üzemvitelre is alkalmas termikus célú energiaellátásra a földgázellátást építették ki. A település területén 2016-ban 7,9 km földgázelosztó hálózat üzemelt. A gázhálózat kiépítettségének eredményeként 2017. január 1-én 164 lakás, a lakásállomány 52,1 %-a csatlakozott közvetlenül a földgázelosztó hálózatra. Ezeknek a lakásoknak a fűtési célú energiaellátását is földgázzal oldották meg biztosítva a komfortos életkörülmény lehetőségét.

Az ország egyetemes gázszolgáltatója a NKM Földgázszolgáltató Zrt, a hálózat üzemeltetője az E.ON Közép-Dunántúli Gázhálózati Zrt.

A gázellátás bázisa a Pókaszeptek területén üzemelő gázátadó állomás, amelytől kiinduló nagyközépnomású gerincelosztó hálózatok sok másik település mellett Gógánfa földgázellátását is biztosítják.

A fogyasztók ellátására az elosztóhálózatot szinte valamennyi belterületi utcában kiépítették. A kiépített gázelosztó hálózat középnomású, a fogyasztói igényeket közvetlen kielégítő kisnyomású gáz előállítását telkenként elhelyezett egyedi nyomásszabályozókkal megoldott. Az egyedi nyomásszabályozók általában az előkertben nyertek elhelyezést, de található ház falsíkjára szerelt nyomásszabályozó is. A helyi, egyedi nyomásszabályozótól induló kisnyomású hálózatról lehet közvetlen kielégíteni az igényeket.

1.16.2.1.3 Táv hőellátás

A településen távhőellátás nem üzemel.

1.16.2.1.4 Egyéb energiaellátás

A községben kiépített vezetékes földgázellátással a lakásállomány nagyjából 52 %-a számára biztosított az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja. A lakásállomány 48 %-ában ma is általában a környezetet erősebben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozókat hasznosítják.

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók hasznosításának környezetszennyező hatása indította el és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmazódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják. A hazánkban, így Gógánfa területén is elérhető megújuló energiaforrás a szélenergia, a napenergia. A megújuló energiahordozók közül a biomassza, a vízenergia és a geotermikus energia hasznosítására nincs lehetőség.

Szélenergia

A szélenergia előfordulási mértékét a topográfiai és légköri viszonyok befolyásolják, eltérő az ország területén a szélenergia hasznosíthatóság mértéke. A meteorológiai adatok és mérések alapján rögzítették a hasznosítás lehetőségének területi vetületét. Gógánfa és térsége a szélenergiát elméletileg kedvezően hasznosítható területen fekszik, de hasznosítását ma már rendeletek korlátozzák.

Napenergia

A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ezek változóak az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján a napenergia hasznosítás lehetőségének területi vetülete is rögzíthető. Gógánfa területén 2000 óra körüli a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. A hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel villamosenergia termelésre biztosított.

A háztartásoknál is a napenergia hasznosítása növekszik de nyilvántartás nem áll rendelkezésre a helyi hasznosítási célra elhelyezett napkollektorokról, naperőmű panelekről.

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energia ellátásuk pedig földgázzal helyi hőbázis segítségével és távhőszolgáltatás igénybevételeivel biztosított.

Energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, a szigetelések, homlokfali hőleadást csökkentő (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások) beruházások, épületgépészeti felújítások előfordultak. Az utóbbi években egyre jobban előtérbe kerül az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló megújuló energiaforrás hasznosítása is, de erről átfogó információ, nyilvántartás nem áll rendelkezésre.

1.16.3. ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS

1.16.3.1 Vezetékes hírközlési létesítmények

A település vezetékes távközlési ellátását jelenleg a Magyar Telekom Nyrt. biztosítja. A település a 87-es távhívó számon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

A település távközlési hálózatán az ellátottság teljes körűnek tekinthető, mivel valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített.

A kedvező műsorvétel biztosítására kiépítették a kábel TV hálózatot is, bár jelenleg már a kábel TV hálózat és a távközlési hálózat alig különválasztható.

A településen belüli vezetékes távközlési hálózat, és műsorelosztó hálózat is követve a kifesztültségű elosztóhálózat fektetési módját, föld feletti elhelyezéssel üzemel.

1.16.3.2 Vezeték nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezetékek nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák –részben a településen belül, részben a környező településeken– elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Telenor Magyarország Zrt.,

Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette és üzemelteti.

ZALAGYÖMÖRŐ jelenlegi közművesítéséről

A községben élők számára a kiépített közműhálózatok alapján a részleges közműellátás lehetősége biztosított. A településszinten kiépített villamosenergia és vízellátást a rendelkezésre álló legutolsó statisztikai adatok alapján, 2017. január 1-én a lakásállomány közel 100 %-a igénybe vette. Az automatikus üzemvitelű termikus energiaellátásra a földgázellátást a lakásállomány 46,3 %-a hasznosította, míg a közüzemű szennyvízcsatorna hálózathoz a lakások 81,1 %-a csatlakozott.

A település a népességét erősen vesztő települések közé tartozik, állandó népességszáma 2017 januárjában 248 fő volt, 2000 óta népességszáma 30 %-kal csökkent, míg lakásállománya 2 %-kal nőtt.

1.16.1. VÍZI-KÖZMŰVEK

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás

A településen a vezetékes ivóvíz elosztóhálózat település szintű kiépítettségének tekinthető, a beépített terület szinte minden utcájában kiépítésre került, jelenleg 3 km vízelosztó vezeték üzemel a településen. A kiépített hálózat segítségével a lakosság 100 %-ának a közüzemi vezetékes ivóvíz ellátása biztosított. A településen az időszakos egyéb vízfogyasztók számára 3 db üzemelő közkifolyó áll rendelkezésre. A település közüzemű vízellátás szolgáltatója a Bakonykarszt Zrt. A település ellátása a Zalagyömörő központú kistérségi vízellátó rendszerről biztosított.

Tűzivíz ellátás

A település kiépített vízelosztó hálózatára az előírások szerint a tűzcsapok felszerelésre kerültek, biztosítva ezzel a szükséges tűzivíz ellátást.

Iparivíz ellátás

A vezetékes ivóvízzel való takarékoság az ingatlanok fenntartási költségeit csökkenti, ezért jellemző a nem ivóvíz minőségű vízigény kielégítésére a házi kutak, az egyedi vízbeszerzés használata, melyet jellemzően locsolásra, illetve egyéb nem ivóvíz minőségű vízigények kielégítésére használnak. A házi kutakról, egyéni vízbeszerzésekről, az egyéni vízbeszerzésű vizek vízminőségéről nyilvántartás, adatok nem állnak rendelkezésre.

Termálvíz ellátás

A település jelenleg termálvíz kivétellel nem rendelkezik

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés

A 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján Zalagyömörő a felszín alatti víz szempontjából „érzékeny” és „kiemelten érzékeny” felszín alatti vízminőség védelmi területen fekvő települések közé tartozik. Az országos vízminőség védelmi területek övezete nem érinti a település területét.

A település felszín alatti vízminőségre érzékeny területen fekszik, ezért a felszín alatti és a felszíni vizek védelmére a szennyvízelvezetés minél teljesebb megvalósítása kiemelt feladata a településnek. A közcsonnahálózattal még el nem látott ingatlanoknál keletkező szennyvizeket helyi gyűjtőmedencékbe gyűjtik. Ezek jellemzően szikkasztóként üzemelnek, így a község talajvizét és talaját szennyezik.

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A település a Duna részvízgyűjtőjén fekszik. A település felszínén nem túl nagy a szintingadozás. A település mélyedéseiben kisebb erek, vízfolyások gyűjtik össze a felszíni és csapadékvizeket, amelyeknek a befogadója a Berényi-árok, ami a Marcalba torkollik, ahonnan a Rába közvetítésével jutnak a végbefogadó Dunába.

A településen haladó vízfolyások karbantartására az ágazati előírásoknak megfelelően a 3-3 m-es sávot kell karbantartásra kijelölni. A karbantartó sávot az előírásoknak megfelelően vízgazdálkodási övezetként kellene szabályozni, a kialakult tulajdonviszonyok, az előforduló kártalanítást igénylő jogvesztések miatt erre nincs lehetőség, ezért a meder telkének szélétől mérve kell biztosítani a karbantartó sávot, arra szolgalmi jogot bejegyezve a mederkarbantartó részére.

A település beépített területén a csapadékvizek elvezetésére nyílt árkos csapadékvíz elszállító rendszert alakítottak ki. Az utcákban általában egy- vagy kétoldali szikkasztóárkokat alakítottak ki. A település külsőbb területein vannak olyan utcaszakaszok is, ahol semmilyen csapadékvíz elvezetés nincs kiépítve. A településen a nyílt árkok karbantartása nem rendszeres és nem általános.

1.16.2. ENERGIA KÖZMŰVEK

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

A település energiaellátására a vezetékes energiahordozók közül a villamosenergia, földgáz rendelkezésre áll, bár sajnálatosan a nem vezetékes, hagyományos energiahordozók használata is jelentős mértékű.

1.16.2.1.1. Villamosenergia ellátás

A település villamosenergia ellátását az E.ON Észak-Dunántúli Áramhálózati Zrt biztosítja.

A község villamosenergia ellátásának bázisa a Sümeg közigazgatási területén üzemelő 132/22 kV-os alállomás, amely nagyfeszültségű betáplálása a főelosztó hálózati rendszer Ajka és Hévíz közötti szakaszáról megoldott.

A Sümeg alállomásról induló 22 kV-os hálózat képezi a község villamosenergia ellátásának gerinc elosztóhálózatát. A község bel- és a külterületén is a villamosenergia ellátás a 22 kV-os középfeszültségű hálózati rendszere oszlopokra telepítve üzemel és fűzi fel a fogyasztói transzformátor állomásokat. A fogyasztói transzformátor állomásokról táplált kisméretű hálózatról történik közvetlen a fogyasztói igények kielégítése. A kisméretű hálózat is oszlopokra fektetve üzemel.

A település közvilágítása a kisméretű hálózat tartóoszlopaira szerelt lámpafejvel történik. A kisméretű tartóoszlopokra szerelt lámpafejekkel csak éppen a közlekedésbiztonsági igényeket elégítik ki.

1.16.2.1.2 Földgázellátás

A településen az automatikus üzemvitelre is alkalmas termikus célú energiaellátásra a földgázellátást A településen az automatikus üzemvitelre is alkalmas termikus célú energiaellátásra a földgázellátást építették ki. A település területén 2016-ban 6,5 km földgázelosztó hálózat üzemelt. A gázhálózat kiépítettségének eredményeként 2017. január 1-én 76 lakás, a lakásállomány 46,3 %-a csatlakozott közvetlenül a földgázelosztó hálózatra. Ezeknek a lakásoknak a fűtési célú energiaellátását is földgázzal oldották meg biztosítva a komfortos életkörülmény lehetőségét.

Az ország egyetemes gázszolgáltatója a NKM Földgázszolgáltató Zrt, a hálózat üzemeltetője az E.ON Közép-Dunántúli Gázhálózati Zrt.

A gázellátás bázisa a Pókaszepetk területén üzemelő gázátadó állomás, amelytől kiinduló nagyközépnomású gerincelosztó hálózatok sok másik település mellett Zalagyömörő földgázellátását is biztosítják.

A fogyasztók ellátására az elosztóhálózatot szinte valamennyi belterületi utcában kiépítették. A kiépített gázelosztó hálózat középnomású, a fogyasztói igényeket közvetlen kielégítő kisméretű gáz előállítás telkenként elhelyezett egyedi nyomásszabályozókkal megoldott. Az egyedi nyomásszabályozók általában az előkertben nyertek elhelyezést, de található ház falsíkjára szerelt nyomásszabályozó is. A helyi, egyedi nyomásszabályozótól induló kisméretű hálózatról lehet közvetlen kielégíteni az igényeket.

1.16.2.1.3 Távhőellátás

A településen távhőellátás nem üzemel.

1.16.2.1.4 Egyéb energiaellátás

A községben kiépített vezetékes földgázellátással a lakásállomány nagyjából 46 %-a számára biztosított az automatikus üzemvitelű termikus célú energiaellátás komfortja. A lakásállomány 54 %-ában ma is általában a környezetet erősebben terhelő hagyományos, nem vezetékes energiahordozókat hasznosítják.

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Az energiatermelésre alkalmas megújuló energiaforrások hasznosítása nem újszerű, csak időközben háttérbe szorult. Újra előtérbe kerülését a hagyományos energiahordozók hasznosításának környezetszennyező hatása indította el és az a felismerés, hogy a megújuló energiahordozók különösebb ráfordítási igény nélkül rendelkezésre állnak, használatuk nem okoz halmozódó káros hatásokat, környezeti terhelést. Ezekkel az adottságokkal a fenntartható fejlődés lehetőségét szolgálják. A hazánkban, így Zalagyömörő területén is elérhető megújuló energiaforrás a szélenergia, a

napenergia. A megújuló energiahordozók közül a biomassa, a vízenergia és a geotermikus energia hasznosítására nincs lehetőség.

Szélergia

A szélergia előfordulási mértékét a topográfiai és légköri viszonyok befolyásolják, eltérő az ország területén a szélergia hasznosíthatóság mértéke. A meteorológiai adatok és mérések alapján rögzítették a hasznosítás lehetőségének területi vetületét. Zalagyömörő és térsége a szélergiát elméletileg kedvezően hasznosítható területen fekszik, de hasznosítását ma már rendeletek korlátozzák.

Napenergia

A hasznosítható napenergia mértékét befolyásolják a földrajzi és meteorológiai adottságok, így ezek változóak az ország területén. A meteorológiai adatok és mérések alapján a napenergia hasznosítás lehetőségének területi vetülete is rögzíthető. Zalagyömörőn 2000 óra körüli a maximálisan hasznosítható éves napos órák száma, amelynek hasznosíthatóságát célszerű igénybe venni. A hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel villamosenergia termelésre biztosított.

A háztartásoknál is a napenergia hasznosítása növekszik de nyilvántartás nem áll rendelkezésre a helyi hasznosítási célra elhelyezett napkollektorokról, naperőmű panelekről.

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az önkormányzati intézmények energiaellátása vezetékes energiahordozók hasznosításával jelenleg megoldott. A villamosenergia ellátással az intézmények világítási és technológiai igényeit elégítik ki, a termikus célú energia ellátásuk pedig földgázzal helyi hőbázis segítségével és távhőszolgáltatás igénybevételével biztosított.

Energiahatékonyság javítására, energiatakarékos fogyasztást eredményező beruházások, a szigetelések, homlokfalli hőleadást csökkentő (falszigetelések, nyílászáró cserék, javítások) beruházások, épületgépészeti felújítások előfordultak. Az utóbbi években egyre jobban előtérbe kerül az energiahatékonyság jelentősebb javítását szolgáló megújuló energiaforrás hasznosítása is, de erről átfogó információ, nyilvántartás nem áll rendelkezésre.

1.16.3. ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLÉS

1.16.3.1 Vezetékes hírközlési létesítmények

A település vezetékes távközlési ellátását jelenleg a Magyar Telekom Nyrt. biztosítja. A település a 87-es távhívó számon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

A település távközlési hálózatán az ellátottság teljes körűnek tekinthető, mivel valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített.

A kedvező műsorvétel biztosítására kiépítették a kábel TV hálózatot is, bár jelenleg már a kábel TV hálózat és a távközlési hálózat alig különválasztható.

A településen belüli vezetékes távközlési hálózat, és műsorelosztó hálózat is követve a kífeszültségű elosztóhálózat fektetési módját, föld feletti elhelyezéssel üzemel.

1.16.3.2 Vezeték nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezetékek nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák –részben a településen belül, részben a környező településeken– elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Telenor Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette és üzemelteti.

Megjegyzés a közmű munkarészekhez:

a közmű munkarészekhez készített vizsgálati helyszínrajzokat a vizsgálati dokumentáció cd-formátuma tartalmazza.

1.17. KÖRNYEZETVÉDELEM (ÉS TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉS*)

A környezetvédelem és alakítás fontosságát valamennyi tervelőzmény érintőlegesen fogalmazza meg. A települések jelenleg nem rendelkeznek *települési környezetvédelmi programmal (KVP)*, mivel ezek elkészítése érdemben (a környezeti állapot miatt) – a formális kötelezettségen túl - nem volt indokolt és saját forrásból nem volt finanszírozható. A KVP adataira így nem támaszkodhat a tervi vizsgálat.

A felülvizsgálat során áttekintett tervelőzmények közül a településrendezési tervek környezetvédelmi fejezetei lehetnének a további források a *környezeti állapot alakulásának nyomon követésében*, de ezek sem vetnek fel konkrét és érdemi környezetvédelmi problémákat, a közműhiányosságokon és a hulladékhelyzet megoldásán túl. Jelentősebb *gazdasági (ipari) területek híján*, valamint a kommunális terhelések alacsony szintjéből következően egyes területeken csak a közlekedésből, esetlegesen a mezőgazdálkodásból eredő ártalmak állapíthatók meg a településcsoport környezetminőségét befolyásoló tényezőként.

A közlekedésből, ezen belül is a közúti közlekedésből származó ártalmak sem intenzív szennyezőforrások. Az erre vonatkozó aktív és passzív védelmi javaslatok megfogalmazása részben megtalálható a tervelőzmények alátámasztó fejezeteiben.

Ezeket túl csak egyes, a mezőgazdálkodással kapcsolatos föld- (talaj-) és vízvédelmi kérdések vethetők fel, szintén csak alacsony szintű, potenciális szennyezőforrásként.

(*A településüzemeltetési szolgáltatások témakörét az 1.11.sz. fejezet tárgyalja.)

1.17.1 - 2.TALAJVÉDELME,A FELSZÍNI ÉS A FELSZÍN ALATTI VIZEK VÉDELME

A két témakör (talaj + vízvédelem) együttes tárgyalást indokolja a kibocsátó (terhelő) források azonossága, valamint a terhelés nagy részét közvetítő közeg azonossága mellett a védekezési módok részbeni hasonlósága is.

A településcsoport területét is érintő víztestek tekintetében is érvényesek a Víz Keretirányelvben meghatározott védelmi igények ennek alapján a vízgyűjtő-gazdálkodási tervben a víztestekre meghatározott környezeti célkitűzés a **jó állapot** elérése illetve fenntartása. (Ennek eszközeit a 219/2004.(VII.21.) sz. Kormányrendelet határozza meg.)

A terület hidrogeológiai adottságaiból következően mérsékelten *sérülékeny*, a felszín alatti vizek védelme szempontjából az alábbi kategóriák érintik:

- az OTRT országos *vízminőségvédelmi övezet* nem érinti a településeket,
- a 219/2004.(VII.21.) Korm. rend. és a 27/2004.(XII.25.) KvVM rend. alapján Zalagyömörő *érzékeny és kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi területen fekszik*, - teljes igazgatási területe 2a) *besorolású*, Gógánfa *érzékeny besorolású*;
- Zalagyömörő külterülete ivóvízbázis védelmi szempontból külső hidrogeológiai védőövezettel, „A” és „B” jelű hidrogeológiai védőidommal érintett,

A településcsoport a Duna vízgyűjtő területéhez, ezen belül a Marcal (1-4) vízgyűjtőgazdálkodási tervezési alegységhez tartozik.

Az OTRT-ről szóló XXVI. tv. 3/7. sz. melléklete szerint a településeket nem érinti az **országos vízminőségvédelmi terület övezete**.

A felszíni vízfolyások közül a külterületet érinti(részen határos) a Marcal folyó, Meleg-víz patak és a Bertényi-árok.

A településcsoport a *„nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és fakadóvizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében mederkezelési terv készítésének”* szabályairól szóló 83/2014.(III.14.) Korm. sz. rendeletben és a 74/2014.(XII.23.) BM rendeletben felsorolt folyószakaszokhoz rendelt nagyvízi mederrel nem érintett és *belvízzel sem veszélyeztetett*.

A talaj és a talajvíz szennyezésének legnagyobb forrása a kommunális szilárd és folyékony hulladék. Ezek ártalmatlanítási helyzete az elmúlt években jelentősen javult. A vezetékes vízellátás lényegileg teljeskörű és szennyvízelvezetés is magas arányban van kiépítve. A szennyvízcsatornázás megfelelő szinten megoldott, a tisztítás a településcsoport területén kívül történik.

A vizek védelme szempontjából döntő a vízbe jutó illetve a talajon keresztül a vizekbe szivárgó szennyezések kizárása. Ebben meghatározó szerepe van a víziközmű ellátás kiépítettségének, amely jelenleg már magas szinten biztosított.

A fajlagos lakossági szennyvízkibocsátás az utóbbi évtizedben folyamatosan és egyenletesen, összességében igen kismértékben nő. A növekedés csekély mértéke viszonylag az alacsonyszinten stagnáló lakosság következménye. A minimális növekvő tendencia csatornára való rákötések számának némi emelkedésével magyarázható.

Szennyvíz problémák, szennyezések az utóbbi időszakban nem jelentkeztek.

A felülvizsgálat alatt álló rendezési terv előzmény lényegileg ma is helytállóan fogalmazza meg a vízvédelmi és talajvédelmi szempontból legfontosabb településrendezési intézkedéseket, amelyek szükségesek a környezet jó állapotának biztosításához. Ezek – kisebb szövegmódosításokkal, pontosításokkal – fenntarthatók és az alátámasztó munkarészbe átvezethetők: mind a csatornahálózatra való rákötések biztosításával, esetlegesen a megfelelő közműpótló alkalmazásával, a szennyvíz szikkasztás általános tilalmával, mind a szenny- és csapadékvizek szükséges szétválasztásával kapcsolatban.

A földtani közeg, a talaj és a vizek védelmére vonatkozó közelmúltbeli feladatok megoldása a *közműolló fokozatos zárását eredményezték*. A talajvízszint süllyedéséből nem adódtak vízminőségi problémák. A vízvédelmi szempontból előzetesen megfogalmazott célkitűzések megvalósítása folyamatban van. Ezek:

- az ivóvízellátás folyamatossága,
- a felszín alatti vizek védelme, a települési folyékony hulladék gyűjtése, korszerű kezelése a szennyvízcsatorna-hálózatra történő rákötések révén,
- a belterületi csapadékvíz-elvezető rendszer kiépítésének folytatása, jókarban tartása és a lehulló csapadékvíz helyben való megtartása, hasznosítása,
- a fenntartható vízkészlet-gazdálkodás feltételeinek fenntartása,
- a felszíni vizek (medrének, vízkészletének) védelme.

A felszíni és felszín alatti vízrendszerek állapotát megfigyelő kutak, illetve állandó mintavételi pontok, valamint a talaj állapotát és az állapotváltozásokat követő Talajvédelmi Információs és Monitoring Rendszer (TIM) mérőhálózatának pontjai nem érintik a területet.

Az előzetesen megfogalmazott föld- és talajvédelmi célkitűzések:

- a „talaj termőképességének fenntartása, szükség szerinti helyreállítása a földvédelmet elősegítő területhasználat megvalósításával,
- a roncsolt, szennyezett területek helyreállítása, a gyenge termőképességű területeken az erdőtelepítések ösztönzése, az erre alkalmas területek kijelölésével,
- az 1500 m²-nél kisebb – és ezért erdő- vagy fásított területnek nem minősülő – faállománnyal rendelkező, fás területekre, a belterületi erdőterületek védelmére vonatkozó szabályozás kidolgozása helyi rendelet keretei között.

A fentiek megvalósítása szintén folyamatos a területek használata, művelése során. A helyi szabályozás eszközei között megjelentek a településképi rendeletek is, amelyek a helyi védettségi természeti elemeket is szabályozhatják.

1.17.3 - 4. A LEVEGŐTISZTASÁG ÉS VÉDELME, ZAJ- ÉS REZGÉSTERHELÉS ELLENI VÉDELEM

A két témakör (levegő + zaj) együttes tárgyalását indokolja a kibocsátó (terhelő) források azonossága, valamint a terhelés nagy részét közvetítő közeg azonossága mellett a védekezési módok részbeni hasonlósága is.

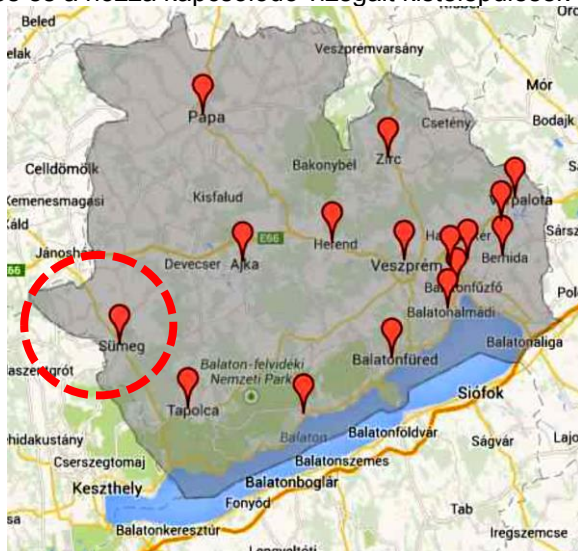
A települések a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002.(X.7.) KvVM rendelet alapján a *10.számú légszennyezettségi zónához* tartozik. A levegőterhelési határértékeket a 4/2011.(I.14.) sz. VM rendelet (5.sz. mell.) határozza meg. A környezetvédelmi hatóság 2013-ban elvégezte a légszennyezettségi zónák levegőminőségi terveinek felülvizsgálatát.

A *Levegőminőségi Terv* felülvizsgálata elkészült a Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség illetékességi területén végzett légszennyezettségi mérések alapján /Készítette: Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség: 2013. november/.

A Terv a vizsgált kistelepüléseket nem érinti, a legközelebbi adattal rendelkező város a járásszékhely, **Sümeg**, amely részben közvetlenül határos a tervezési területtel.

Nyilvánvaló, hogy a Sümeg és a vizsgált kistelepülések jellege, nagyságrendje, emissziós helyzete jelentősen eltérő, de térségi szinten értékelhetők a város adatai a környező falvak levegőtisztasági állapotának megközelítéséhez is. Ismerve a települési környezeti adottságok jellemzőit, megállapítható, hogy az alább ismertetett városi értékeléshez képest a falvak jellemzői nagy valószínűséggel nem lehetnek kedvezőtlenebbek.

A területek egymáshoz való viszonyát a Terv alábbi ábráján szemléltetjük: piros körrel jelölve a terv részét képező Sümeg város és a hozzá kapcsolódó vizsgált kistelepülések területegyüttese:

Sümeg város levegőtisztaságvédelmi értékelésének Terv szerinti összefoglalása az alábbi (az idézetben ... kipontozással jeleztük a kihagyásokat):

„1.6.9 Sümeg

A **10. táblázat** a nitrogén-dioxid mérési eredményekből meghatározott 2007-2012. időszakra vonatkozó légszennyezettségi indexeket tartalmazza.

10. táblázat: A légszennyezettségi index 2007-2012.

év	légszennyezettségi index
2007	jó (2)
2008	jó (2)
2009	jó (2)
2010	jó (2)
2011	jó (2)
2012	kiváló (1)

...

A 10. táblázat és a” hozzá tartozó „ábrák alapján a település nitrogén-dioxid terheltsége az éves átlagok tekintetében határérték alatti. A 24 órás átlag alakulása szerint az év első és utolsó negyedében magasabb volt a terheltség, amely októberben határérték túllépést jelentett. Habár az éves átlagokban 2008-2010-ig növekedés látható, a hosszú távú tendencia javulást mutat.”

A környezetvédelmi információk oldalakon nincsenek a településekre ill. a kistérségre vonatkozó érdemi mérési, terhelési információk. Ebből is arra következtethetünk, hogy nincsenek számottevő levegőtisztasági problémák, krónikus határérték túllépések a településeken.

Feltehetően hasonló a helyzet a zaj- és rezgésterhelés alakulását illetően is, mivel ennek is fő forrása, a légszennyezéshez hasonlóan, a közúti gépjármű közlekedés.

Ennek legterheltebb zónája a térségben a 84.sz. főút nyomvonala, amely a települések területét nem, vagy kismértékben érinti:

- Zalagyömörő külterületén átmegy, de belterületét lényegileg elkerüli, alacsony terheléssel,
- Gógánfa területét nem érinti a 84.sz. főút, a nyomvonal belterületétől kellő távolságban halad.

A 84-esre rákötő alacsonyabb rendű összekötő és bekötőutak forgalmi terhelése nagyságrendileg

alacsonyabb szinten áll, ezeknél környezetszennyezési probléma csak akut jelleggel, kivételes esetben (pl. havária) jelentkezhet.

A nagyobb forgalmi terhelésű utak mentén a zajterhelés és a légszennyező hatás megengedett határértékeken felüli terhelése a számítások szerint az útpálya szélétől általában mintegy 50-70 m-es sávban (hatásterület) várható, amelyen belül védendő területfelhasználás, védendő épület csak akkor helyezhető el, ha a műszaki zajvédelem megvalósítható és a védelem érdekében kiépül.

A *zajterhelésről* a kormányzati környezetvédelmi adatbázis nem tartalmaz komplex és helyi információkat, továbbá a munkaindító adatszolgáltatás sem tér ki erre a témakörre (a hatályos jogszabályok felsorolásán túl). Ez utóbbiaknak megfelelően, a környezeti zajterhelés vonatkozásában, különösen az új építésű utak mentén, illetve meglévő közutak melletti új épület építése esetén, de a zajkibocsátó telephelyek környezetében is a zajvédelemről a 284/2007.(X.9.) Kormányrendelet és a 27/2008.(XII.3.) KvVM-EüM számú együttes rendelet előírásai szerinti zajterhelési követelményeknek, határértékeknek megfelelően kell gondoskodni.

Zajtérkép, zajmérési kiértékelés a területre nem készült.

1.17.5. SUGÁRZÁS VÉDELEM

A potenciális veszélyeztető tényezőre nincs adat, sugárzási ártalomból ismert szennyezés, negatív környezeti hatás nem ismert. Az Országos Atomenergia Hivatal (OAH) úgy nyilatkozott, hogy a településeket nem érinti az OAH hatáskörébe tartozó létesítmény és ilyen telepítésével sem számolhatunk. Feltehetően ilyen típusú környezeti veszélyeztető forrás hatásterülete, sugárbiztonsági védőtávolsága sem érinti a települések igazgatási területét.

A jelenlegi ismeretek szerint a települések területén és környékén sem a geológiai viszonyok, sem pedig a használt építőanyagok, nem jelentenek radiológiai kockázatot.

1.17.6. HULLADÉKKEZELÉS

A hulladékkezelés és ártalmatlanítás témakörére nem terjed ki a környezetvédelmi hatóság fenti környezeti szakágaknál többször hivatkozott előzetes tájékoztatása, mivel a szakág helyzete rendezett a Veszprém megye nagyrészt lefedő Észak-Balatoni Térségi Települési Szilárdhulladék-kezelő Rendszer 2005.évi létrehozása és üzembeállítása óta.

A települések igazgatási területén a településrendezési szempontból figyelembe vehető, a területfelhasználást befolyásoló, hulladékgazdálkodással (a hulladék gyűjtésével, kezelésével, ártalmatlanításával) kapcsolatos létesítmény, telephely nem található.

1.17.7. VIZUÁLIS KÖRNYEZETTERHELÉS

A településcsoporthoz vizuális, környezetsztétikai, tájképi szempontból kedvező helyzetben van, mivel a Marcal-medencei táj viszonylag zavartalan részén fekszik. Táji léptékben jelentősebb, madártávlatból is feltűnő vizuális szempontból kedvezőtlen művi vagy természeti adottság nem figyelhető meg a területen, kisebb zavaró elemek (pl. rendezetlen, elhanyagolt telkek, gazos földek, stb.) csak lokális szinten, csekély vizuális hatásterülettel vannak jelen.

Ebbe a természeti adottságok által megalapozott, az emberi letelepedés és beavatkozások által alakított környezetbe viszonylag kevés rongálás, félresikerült „létesítmény” rontja be. Sőt, a beépítésnek vannak/voltak tájképgazdagító hatásai is, mint pl. a történeti településrészek kialakult utcaképek, egyes egyedi épületek, amelyek a helyi látkép egyedi és nélkülözhetetlen elemeivé váltak.

Vizuális szempontból zavaró egyes belterületi szegélyek környezetalakítási szempontból alacsony szinten megoldott tájbaillesztése, ahol hiányos a fáteltelepítés és a növényzet fenntartása, a házikertek kialakítása. ezeken sokat javíthatna egy intenzív /takaró/fásítás és cserjetelepítés, vagy rendezett kertek kialakítása.

A központi belterületektől távolodva még ennyi vizuálisan környezetterhelő elemet sem találunk, a természeti állapothoz közelítő tájrészletek csak kevés és kisebb, lokálisan ható zavaró tényezőtől károsodnak. Ilyenek egyes kevésbé sikerült külterületi, zártkerti beépítések vagy a helyenként ideiglenesen megjelenő illegális törmelék- vagy szemétkupacok. Utóbbiak könnyebben, az előbbieknél nehezebben takaríthatók el, bár ezeknél fennáll – a kevésbé valószínű bontással szemben – az értéknövelő átépítés lehetősége. Nagyobb területegységeken érzékelhető a mezőgazdasági területek

monotóniája, főleg az összefüggő szántóterületeken. Itt helyenként hiányos a mezővédő erdősávok, a tájfasítás rendszere, amelynek kiegészítése nemcsak vizuális, tájképi, hanem ökológiai szempontból is gazdagítaná a táj arculatát.

Összegezve a területegység vizuális környezeti adottságait megállapítható, hogy az optikai szennyezéstől mentes, kevésbé terhelt rurális típusú táj képét mutatja a településcsoport területe.

1.17.8. ÁRVÍZVÉDELEM

GÓGÁNFA és ZALAGYÖMÖRŐ községet a vízügyi ágazat, árvízi védelmet nem igénylő települések között tartja számon, közigazgatási területe nagyvízi mederrel nem érintett, árvízzel nem veszélyeztetett.

Az árvízvédelem fejezetben a helyi vízkár előfordulási lehetőségét is említeni kell. Bár a vízügyi ágazat alapján a települést árvíz nem veszélyezteti, a településen áthaladó kisvízfolyások is okozhatnak vízelöntést. A meder karbantartási hiányosságok, illetve szélsőséges csapadékesemény, nagy intenzitású, akár rövidebb időtartamú csapadékok esetén is olyan magas vízhozamú lefolyás alakulhat ki, amely helyi vízelöntést okozhat.

A helyi vízkár esemény rendezése a helyi katasztrófavédelem feladata. A vízkár-elhárítási terv rögzíti a kárfelszámolást.

Az ár- és belvízvédelem helyzetével a vonatkozó közmű- és katasztrófavédelmi (1.16, 1.18. sz.) fejezetek is foglalkoznak.

1.17.9. FENNÁLLÓ KÖRNYEZETVÉDELMI KONFLIKTUSOK, PROBLÉMÁK

Településrendezési szempontból a kyszámú és kisebb jelentőségű környezetvédelmi konfliktusok közül említhetők a következők:

- az igazgatási területek erdőben rendkívül szegények, a külterületekről hiányzik a faállomány,
- a belterületek közvetlen közelében is kevés az erdőterület, jellemzően hiányzik a zöldfelületi rendszerből az erdőterületi kapcsolat;
- belterületi zöldfelületi rendszer hiányosságai: a zöldterületek és egyéb kondicionáló zöldfelületek elszórt elhelyezkedése, hiányos kapcsolati elemei, összességében kis kiterjedése;
- védőfásítások hiányában a száraz mezőgazdasági síkterületeken jelentkeznek a defláció- és porterhelési veszélyei;
- Zalagyömörő külterületét keresztezi a 84.sz. főút, légszennyező és zajterhelő hatásait folyamatosan figyelemmel kell kísérni, de határérték túllépés nem valószínűsíthető a nyomvonal belterületet elkerülő jellegének köszönhetően;
- Gógánfa külterületén veszélyes anyagokkal dolgozó üzem működik, potenciális környezet- és katasztrófavédelmi hatásait figyelemmel kell kísérni, szennyezés- illetve haváriaveszély esetén intézkedés szükséges;
- helyenként előforduló illegális hulladék elhelyezések nemcsak vizuális környezetszennyezést okozhatnak;
- a szennyvízkezelés hiányosságaiból adódó vízszennyezési konfliktusok teljeskörű megoldása szükséges.

Összegezve megállapítható, hogy a terület környezeti szempontból nem túlterhelt, hasznosítása környezetvédelmi konfliktusokban, problémákban szegény, környezeti potenciájának megfelelő.

1.18. KATASZTRÓFAVÉDELEM (TERÜLETFELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST, BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK)

1.18.1. ÉPÍTÉSFÖLDTANI KORLÁTOK

A terület földtani veszélyforrások (*földrengés, földcsuszamlás, beszakadás, talajsüllyedés, partfalomlás*) szempontjából nem tartozik a veszélyeztetett, illetve fokozottan veszélyeztetett kategóriába, a megyei katasztrófavédelmi terv szerint a települések nincsenek veszélyeztetett osztályba sorolva.

A hatályos területrendezési tervekben megállapított „*Földtani veszélyforrás területének övezete*” a

településcsoportot nem érinti, de a Bányafelügyelet adatszolgáltatása szerint felszínmozgás-veszélyes valamint alábányászott területek nincsenek nyilvántartva.

A mélyebb fekvésű területek beépítése eleve föl sem merül, így építésföldtani szempontból nem tekinthetők hátrányosnak.

1.18.1.1. ALÁBÁNYÁSZOTT TERÜLETEK, BARLANGOK ÉS PINCEK TERÜLETEI

A települések alábányászott területekkel nem rendelkeznek.

Az alápincézett területek katasztrófavédelmi szempontból ugyancsak nem jelentenek veszélyforrást, nagyobb összefüggő, omlásveszélyes pincerendszerek nem találhatók a területen.

1.18.1.2. CSÚSZÁS-, SÜLLYEDÉSVESZÉLYES TERÜLETEK

Az országos felszínmozgás kataszterben a terület egység nem szerepel, a Bányafelügyelet nyilvántartása szerint felszínmozgásos, veszélyeztetett terület nincs a településeken.

A nyilvántartásban nem szereplő, kis kiterjedésű, nem regisztrált felszínmozgások alapján sem lehet általános földtani veszélyeztetettségre következtetni.

A területrendezési tervekben megállapított „*Földtani veszélyforrás területének övezete*” a területet nem érinti.

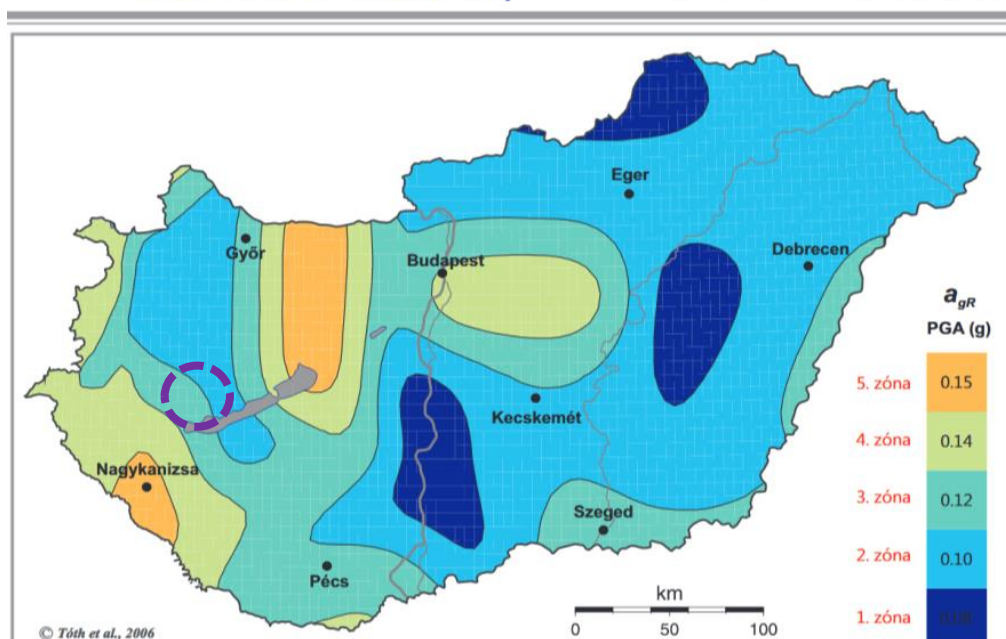
1.18.1.3. FÖLDRENGÉS VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEK

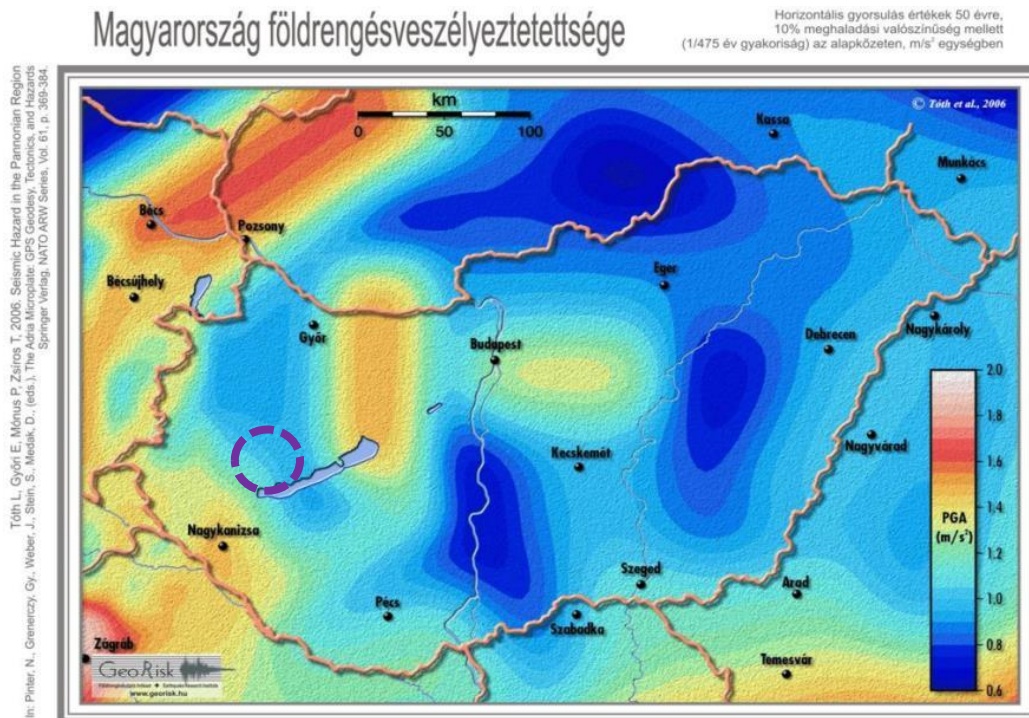
Katasztrófavédelmi, haváriaelemzési és elhárítási szempontból a fent hivatkozott TRT fejezetek valamennyi témakörrel foglalkoznak valamilyen szinten, kivéve a **földrengés veszély megállapítását**. Ezzel kiegészítendő a katasztrófavédelmi fejezet. A kiegészítést a <http://www.seismology.hu/images/cikkek/seismicity/Magyarország> honlapon közzétett nyílt információk alapján állítottuk össze, az alábbi ismertetés alapján:

„A földrengések megfigyeléséhez, a földrengés-paraméterek pontos meghatározásához a földrengéshullámok műszeres regisztrálása szükséges, - a modern szeizmográfok képesek a talajnak akár 0.00001 mm-es elmozdulását is regisztrálni. Magyarországon jelenleg 20 szeizmológiai mérőállomás működik. Átlagos zaj- (talajnyugtalan) viszonyokat feltételezve a hálózat észlelési küszöbe $ML=1.5-2.0$ magnitúdó körül van. Az ország középső részén valamivel alacsonyabb, a határok környékén kissé magasabb. Ez azt jelenti, hogy a lakosság által érzékelt valamennyi rengést a hálózat nagy valószínűséggel detektálja.”

Szeizmikus zónatérkép

Horizontális gyorsulás értékek 50 évre,
10% meghaladási valószínűség mellett
(1/475 év gyakoriság) az alapközeten, g egységben

A terület a magyarországi viszonyrendszerben az *enyhe - közepes veszélyeztetettségű*, 2-3. zóna határán helyezkedik el. A zóna jellemző horizontális gyorsulási értékei (50 évre, 10%-os meghaladási valószínűséggel): PGA (m/s²): -0,9/-1,0 között; PGA(g): 0,12/0,10 között (a fenti ábrákon, a világoskék szín árnyalataival jelölve).

A fenti értékekből egyértelműen levonható az a következtetés, hogy a terület földrengésveszély szempontjából nem tartozik a fokozottan veszélyeztetett, illetve veszélyeztetett kategóriába.

1.18.2. VÍZRAJZI VESZÉLYEZTETETTSÉG

A települést magába foglaló átfogó megyei, kiemelt térségi és országos területrendezési tervek alapján megállapítható, hogy a települést nem érinti ár- és belvízvédelmi területi övezet, az árvízi veszélyeztetésnek kitett települések között nem tartják nyilván, belvízvédelmi szempontból nincs osztályba sorolva.

A települést rendszeresen belvízjárta terület, nagyvízi meder területe, vízerózióknak kitett terület nem érinti. A katasztrófavédelmi és vízügyi szervek adatszolgáltatásai is megerősítik, hogy a települések ár- és belvízvédelmi szempontból nem tartoznak a veszélyeztetett kategóriákhoz.

1.18.2.1. ÁRVÍZVESZÉLYES TERÜLETEK; 1.18.2.2. BELVÍZVESZÉLYES TERÜLETEK

1.18.2.3. MÉLYFEKVÉSŰ TERÜLETEK

A települést a nagyvízi meder nem érinti, árvízveszélyeztetés sem várható.

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003.(XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint a települések nem tartoznak a veszélyeztetett besorolásba.

A belvíz-veszélyeztetettséget a felszín elérő, vagy terepszintet meghaladó talajvíz-állás okoz. A belvízveszélyes területekről átfogó felmérést a Pálfi féle belvíz-veszélyeztetettségi térkép rögzíti. A veszélyeztetettség mértéke alapján az érintettséget négy veszélyeztetettségi kategóriába sorolták, az alig veszélyeztetett, a mérsékelten veszélyeztetett, a közepesen veszélyeztetett és az erősen veszélyeztetett kategóriákba, amelyből a településrendezési tervekben csak a közepesen és erősen veszélyeztetett területeket jelölik. Ennek alapján **Gógánfa és Zalagyömörő** község közigazgatási területe belvízzel nem veszélyeztetett.

A településeken vannak mély fekvésű területrészek, amelyek a topográfiai adottságok mellett, a természet alakította mélyvonalak mentén alakultak ki. A mély fekvésű területen, ha rövidebb-hosszabb ideig megmarad a víz, az még nem minősül belvízzel veszélyeztetett területnek, mivel mély fekvésű

terület megfelelő vízrendezésével a vízállásossága kezelhető.

1.18.2.4. ÁRVÍZ ÉS BELVÍZVÉDELEM

A 2 települést nagyvízi meder nem érinti, árvízvédelmet nem igényel.

A településen előforduló vízelöntések, vízállások döntő hányada a vízelvezető hálózat kialakításának hiányából, vagy karbantartásának a hiányából származik. Ezeknek az elöntéseknek a kezelése önkormányzati feladat, a szélsőséges csapadékesemény következtében keletkező helyi vízkár elhárítása „árvízi” esemény a helyi katasztrófavédelem feladata.

A hirtelen érkező nagy intenzitású és hosszabb ideig tartó csapadék azonban okozhat helyi vízelöntést, vízkár „árvízi”, „villám-árvízi” eseményt. *A villámárvízi veszélytérkép besorolása szerint **magas kockázatú** a települések veszélyeztetettsége.*

1.18.3. EGYÉB VESZÉLYEZTETETTSÉG

1.18.3.1. KEDVEZŐTLEN MORFOLÓGIAI ADOTTSÁGOK (PL. LEJTÉS, FALSAKADÁS)

A földtani veszélyforrások közötti említés a nyilvántartáson kívül sem történik, ebből eredően katasztrófahelyzet nem keletkezett. A morfológiai adottságokból következően feltehetően a potenciális veszélyeztetettség sem áll fenn. (A témakör egyéb vonatkozásait a 1.18.1.1 - 2. sz. *alfejezetek* ismertetik.)

1.18.3.2. MÉLYSÉGI, MAGASSÁGI KORLÁTOZÁSOK; 1.18.3.3. TEVÉKENYSÉGBŐL ADÓDÓ KORLÁTOZÁSOK

1.18.3.2./Mélyiségi, magassági korlátozások

A település mélyiségi és magassági korlátozásaira nem terjedt ki az előzetes adatszolgáltatás. Magassági szempontból az általános (országos és nemzetközi) repülésbiztonsági szabályokból adódó épület- és építménymagassági korlátozások érvényesek.

Mélyiségi korlátozásra vonatkozó paraméterek nincsenek lefektetve, de a bányahatóság és egyéb szervek előzetes adatszolgáltatása sem utalt terepszint alatti, de felszínközeli potenciális elhelyezkedésű veszélyforrásokra.

1.18.3.3./Tevékenységből adódó korlátozások

A település területén érvényes illetve érvényesítendő korlátozások részben a közműszolgáltatással összefüggő, részben a területhasználatból eredő biztonsági követelmények:

1/ Közműszolgáltatással és létesítményekkel összefüggő korlátozások:

Közműszolgáltatással összefüggő korlátozások:

1. Vízellátás
 - Vízgépészeti létesítmények és műtárgyak területei
2. Szennyvízelvezetés
 - Szennyvízátemelő műtárgyak
3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés
 - Önkormányzati kezelésű csapadékvíz elvezetést szolgáló erek, vízfolyások 3-3 m-es karbantartó sávval
4. Energiaellátás
 - Villamosenergia
 - 22 kV-os gerinc légvezeték elosztóhálózat nyomvonala, külterületen oszloptengelytől mért 7-7 m-es biztonsági övezettel
 - 22/0,4 kV-os transzformátor
 - Földgázellátás
 - Térségi nagyközép-nyomású főelosztóvezeték és 7-7 m-es biztonsági sávja
5. Elektronikus hírközlés
 - Vezeték nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatók létesítményei

2/ Területhasználattal összefüggő korlátozások:

- az igazgatási területen lehatárolt ökológiai és (védett) természeti területek használati és védelmi előírásai,
- közúti és vasúti közlekedési területek, nyomvonalak közlekedésbiztonsági előírásai

- ipari tevékenység és szállítás: Gógánfa Ukki határán (a vasútvonal mellett) veszélyes anyagokkal dolgozó üzem működik, az ezzel kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló jogszabályi előírásoknak is meg kell felelni.

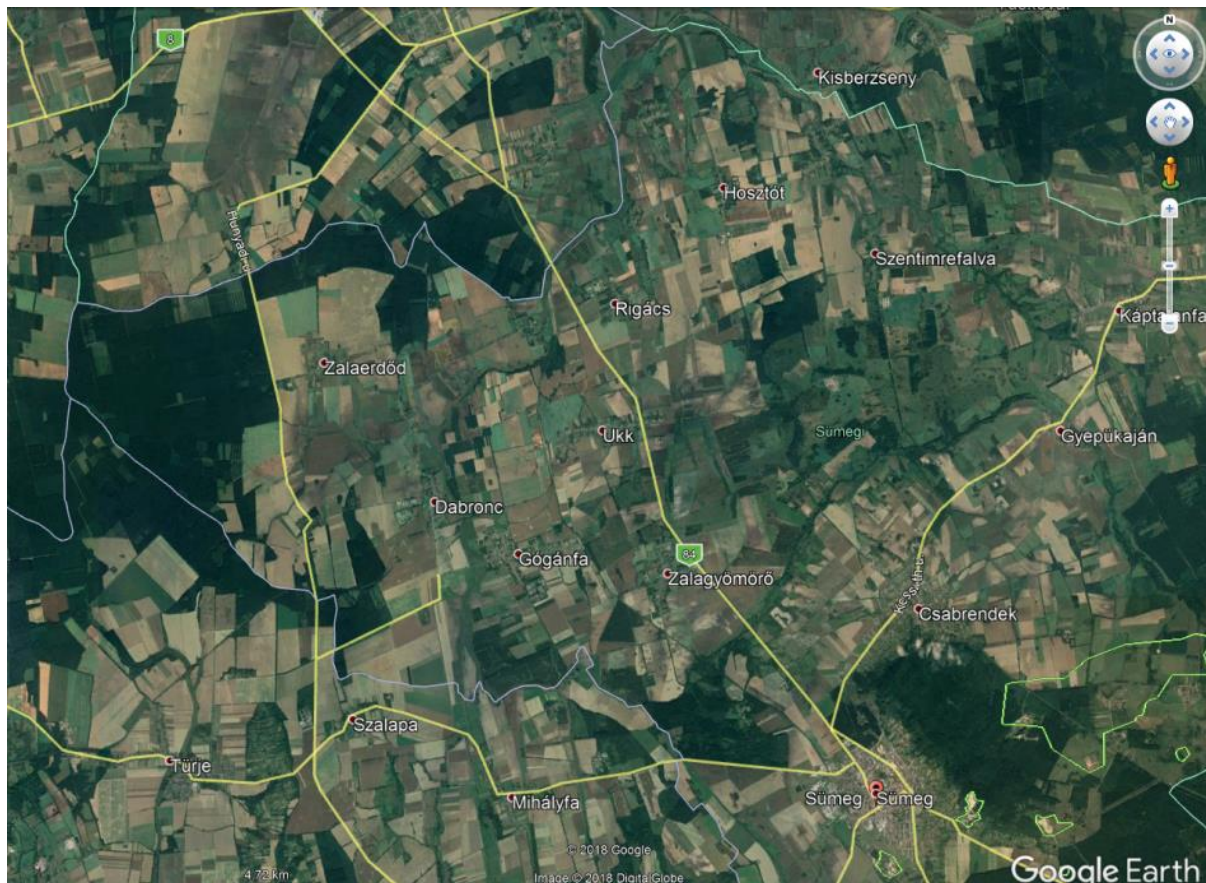
A fentieket összefoglalva – a hivatkozásokat is beleértve - megállapítható, hogy Gógánfa az első (I.) katasztrófavédelmi osztályba tartozik Zalagyömörő település katasztrófavédelmi szempontból nem tartozik a veszélyeztetett és fokozottan veszélyeztetett kategóriába.

Az elégséges védelmi szint biztosítása érdekében kidolgozott veszélyelhárítási tervvel a polgármesteri hivatalok rendelkeznek.

1.19. ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY

A területet az OTrT és a megyei Területrendezési Terv *Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete* nem érinti. A térség építőanyagokban és hasznosítható ásványi nyersanyagokban szegény.

Amint az alábbi fotótérképen is látható, a területen bányatelek és megkutatott ásványvagyon területe nem található.

(A kép forrása a *GoogleEarth.com*, kiegészítve a bányászati adatszolgáltatás, zöld kontúrral jelzett bányatelek határvonalaival, - melyek a településcsoport területét nem érintik.)

1.20. TELEPÜLÉSI KLÍMA

A terület klimatikus adottságai közül legjelentősebb befolyásoló tényező a települések táji fekvése, morfológiai adottságai és ezek klímaformáló, befolyásoló szerepe, pozitív hatásai: a folyókörnyéki medence és a dombvidéki perem találkozásából adódó változatos kitétségi viszonyai, a helyi szélcsatornákból és a közeli nagyterjedésű hegy- és dombvidéki erdőterületekről származó oxigéndús, tiszta, frisslevegő és ennek állandó mozgása, a regionális és helyi szélviszonyok. E pozitív hatást helyenként jelentősen lerontják a közlekedési folyosók illetve a kommunális tevékenység légszennyező hatásai. Ezek úthálózat fejlesztéssel, forgalomszervezési és szabályozási eszközökkel és a lakossági fűtési technológiák, az energiateljesítmény hatékonyságának további korszerűsítésével mérsékelhetők.

A további légszennyező forrásként figyelembe veendő deflációs felületek (szántott, tárcsázott mezőgazdasági területek, földutak, valamint anyagdepók), ezek csökkentése és növényzettel való minél nagyobb arányú lefedése a helyi klímát is javítja.

A településen működő kisebb gazdasági, és egyéb településüzemeltetési telephelyeknek, szolgáltató és mezőgazdasági telephelyeknek normál üzemmenet szerint nincs jelentős környezetszennyező, helyi klímát befolyásoló hatása, esetleges havária esetén fordulhat elő ideiglenesen a helyi légköri viszonyokat is befolyásoló, beavatkozást igénylő szituáció.

A területen meteorológiai megfigyelőállomás nem működik, konkrét helyi mérési adatok állnak rendelkezésre (a kistáji adatokat a természeti adottságokról szóló fejezet ismerteti).

A terület klímaállapota összességében kedvezőnek minősíthető. Helyi szinten különbségek állapíthatók meg a különböző ökológiai adottságú, akár szomszédos települések klímajellemzői között is, a sűrűbben beépített, magasabb burkolati aránnyal rendelkező és járműforgalommal erőbben terhelt területek és a lazábban beépített, kevésbé terhelt folyó- és erdőközeli perifériák között, ez utóbbiak javára.

A jövőben a települési mikroklíma helyi javításához a terület zöldfelületi intenzitásának, biológiai aktivitásának növelésével lehet hozzájárulni, a szennyezések elkerülése mellett. A fentiekben túl fontos a belterületek zöldfelületi arányának és a területek biológiai aktivitásának növelése, az utcák, terek és telkek fásítása, a külterületeken a vizek és vízpartok, az ehhez kapcsolódó természetközeli növényzet védelme és a tájfasítás hiányzó elemeinek pótlása.

A biológiailag aktív felületek megőrzése és lehetőség szerinti növelése nem csak természetvédelmi és települési környezetvédelmi szempontból fontos, hanem általános környezeti – ökológia hatásai is kedvezőek, a szélsőségeket kiegyenlítő hatásúak, a helyi klímát pozitív irányban befolyásoló tényezők.

HELYZETELEMZŐ MUNKARÉS

1.21. A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE

A két település a Közép-dunántúli Régióban, Veszprém megye nyugati szélén, a Bakony és Marcal-medence határán helyezkedik el, Sümegtől északnyugati irányban, a 84. sz. főút mellett, illetve attól nyugatra helyezkedik el. A települések déli határa egyben Veszprém és Zala megyék határa is.

A Balaton északi partjától 30-35 km-re és Budapesttől ~185 km-re nyugatra fekvő kistelepülések a Sümegi járáshoz tartoznak.

A terület Budapest felől a 8. számú főútról vagy a 71. sz. főútról való leágazással érhető el, egyéb irányokból pedig a 84. sz. főúton keresztül, amely a településcsoporton áthalad és annak közúti közlekedési főtengele. Erre kapcsolódnak több csomóponton illetve útcsatlakozással – közvetlenül vagy közvetve - az egyes községekbe vezető mellékutak.

A térség vasúton is elérhető a Balatonszentgyörgy – Tapolca – Ukk – Celldömölk és a Boba – Ukk – Zalaegerszeg vonalakon. Az ukki vasúti csomópont a terület súlypontjában található, több település saját vasúti megállóval rendelkezik.

A települések a járás Keszthelyi-hegységhez tartozó déli részén fekszenek, felszínük, domborzatuk halomvidéki-síkvidéki átmenetet képvisel, klímájuk mérsékeltén száraz. A települések a Marcal-völgytől keletre, a földrajzi tájtagolás szerint a *Marcal-völgy* és a *Pápa-Devecseri-sík* találkozásánál helyezkednek el.

Gógánfa és Zalagyömörő regionális helyzetét illetően mindenekelőtt a Közép-dunántúli Régióhoz való tartozás a meghatározó, mivel azonban a Sümegi járás helyzete a térség földrajzi elhelyezkedését tekintve a régió nyugati-délnyugati végeit jelenti, Gógánfa és Zalagyömörő a Nyugat-Dunántúlhoz is kötődik – nemcsak annak közelsége okán, hanem a települések egykori Zala megyéhez való tartozása miatt is. E kötődés többek közt a gazdasági kapcsolatokban, a munkaerőpiacon is érzékelhető.

Ezen túlmenően Gógánfa és Zalagyömörő a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet közelében elhelyezkedő községek is. A Balaton és környéke Budapest mellett az ország turisztikailag leglátogatottabb területe, így a két községnek a Balatoni régióhoz fűződő kapcsolata előnyöket jelenthetne a települések számára, de ezek a hatások jelenleg kevésbé figyelhetők meg. Érzékelhető viszont a Közép-dunántúli régió hatásainak csökkenése, illetve a Nyugat-dunántúli régió hatásának erősödése is a településeken.

Gógánfa településszerkezetét meghatározó fő elemek:

- A település beépítésre szánt területe/belterülete, mely a közigazgatási területen belül viszonylag centrikusan helyezkedik el,
- A 84. sz. úthoz Ukkon át kapcsolódó 7337. j. út; belterületen: Vasút illetve Deák F. utca, amely kelet-nyugati irányba halad keresztül a belterületen,
- Egyéb úthálózati elemek nyomvonala
- A település beépítésre szánt területe/belterülete, ahol a jellemző területhasználati módok:
 - lakóterületek, falusias illetve kertvárosi beépítéssel;
 - a településközponti vegyes területek,
 - ipari gazdasági/szolgáltató területek,
 - különleges területek.
- Zöldterületek (közterületek);
- A külterületek meghatározó területhasználati: mezőgazdasági és erdőterületek valamint -a jelen tervezés során kijelölt- természetközeli területek;
- Vízgazdálkodási területek (A Marcal és egyéb, a közigazgatási területet átszelő árkok és partjaik.
- Közműterületek és nyomvonalak, valamint
- a beépítésre nem szánt különleges területek (temető, sportpálya) elhelyezkedése.

Zalagyömörő településszerkezetét meghatározó fő elemek:

- A település beépítésre szánt területe/belterülete, mely nagyrészt lakóterület.
- a 84-es számú II. rendű főút (Balaton –Jánosháza között)
- 7329. j. (84-es számú főút és Gógánfa közötti összekötő út (belterületen Rákóczi u. – Gógánfai u.), amely szintben keresztezi a vasútvonalat;
- a vasútállomáshoz vezető 73332. jelű út (Kisfaludy u.)
- egyéb település mellékutak;
- Tapolca—Ukk-vasútvonal nyomvonala;
- vízfolyások - vízgazdálkodási területek (folyóvizek medre és parti sávjának övezete)
- belterületi lakóterületek, jellemzően falusias beépítéssel;
- két településközponti vegyes terület,
 - a műemléki védettségű római katolikus templom környékén, valamint
 - a települési főutak találkozása körüli intézményi területen.
- a lakóterületek peremén szórványosan meglévő, illetve a 84. sz. út melletti újonnan kiszabályozott gazdasági/kereskedelmi, szolgáltató terület,
- a 84. sz. út melletti nagy zöldfelületek (Gondolta-tó), Különleges, beépítésre nem szánt sport és rekreációs területek, zöld- és erdő területek,
- a külterületek meghatározó területhasználatai: mezőgazdasági és erdőterületek valamint természetközeli területek
- új beépítésre nem szánt különleges terület a 84. j. út mellett a hajdan tervezett termálfürdő övezetének helyén.

HELYZETÉRTÉKELO MUNKARÉS

1.22. A TELEPÜLÉS ÉS KÖRNYEZETÉNEK FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ KÜLSŐ ÉS BELSŐ TÉNYEZŐK ÖSSZEFOGLALÓ ÉRTÉKELÉSE

1.22.1. A FOLYAMATOK ÉRTÉKELÉSE

Gógánfa A település területe 13,17 km², lakónépessége 794 fő (2018), a népsűrűsége ezáltal 60 fő/km², ami az országos átlag – 106 fő/ km² – érték felét teszi ki.

A lakónépesség alakulása az elmúlt 18 év távlatában – kisebb ingadozásokat leszámítva - összességében stagnáló, mely szinte egyedülálló a térség csökkenő népességű települései között.

A település külterületének északkeleti szélén, az ukki vasúti logisztikai csomópontához kapcsolódva települt a mikrotérség ipari parkja, termelőüzemekkel és jelentős fejlesztési tartalékterülettel. Ezen túl a belterület szélein is több gazdasági – szolgáltató és ipari telephely is található.

Zalagyömörő A település területe 11,11 km², lakónépessége 446 fő (2018), a népsűrűsége ezáltal 40 fő/km², ami csupán 38 százaléka az országos átlag – 106 fő/ km² – értékének.

A lakónépesség alakulása az elmúlt 18 év távlatában összességében stagnáló. Bár az időszak első éveiben (2001-2007 között) mintegy 10 százalékkal csökkent a népesség, ezt követően viszont megállat a népességfogyás és egészen napjainkig a stagnálás jellemző. 2007-ben és 2018-ban is – évi pár fős ingadozás mellett – ugyanannyi, 446 fő a település lakónépessége.

A község iparterülettel nem és egyéb termelő telephelyekkel is csak kis számban rendelkezik, de itt található a kistérségi vízellátás egyik meghatározó vízbázisa az erre telepített vízművel.

Mindkét község rendelkezik közvetlen közúti és vasúti kapcsolattal, Zalagyömörő közvetlen főúti (84.sz. II.r. főút) kapcsolattal is.

A településeken 2017-ben jelenlévő nemzetgazdasági ágazatok: mezőgazdaság, (az erdőgazdálkodás és a halászat csak nyomokban); építőipar; kereskedelem, gépjárműjavítás; szállítás, raktározás; szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás; információ, kommunikáció; ingatlanügyletek; oktatás; humán-egészségügyi, szociális ellátás; művészet, szórakoztatás, szabadidő; közigazgatási és egyéb szolgáltatás.

A két település gazdaságszerkezete eltérő képet mutat, elsősorban a fent említett gazdasági telephelyek elhelyezkedésének, funkcióinak következtében.

Itt kell megjegyezni, hogy **Gógánfa**, mint a mikrotérség igazgatási – adminisztrációs központja, kiemelet szerepet tölt be. A község polgármesteri hivatalának épületében székel 11 település Közös Önkormányzati Hivatala és Kórházja.

A Balaton, valamint Sümeg közelsége gazdasági értelemben, a foglalkoztatás szempontjából és a potenciális vendégforgalom szempontjából egyaránt fontos tényező lehet a helyi gazdaságban, de ennek hatásai még nem érzékelhetők, illetve nincsenek kiaknázva. A községek gazdasági fejlődésében, a fent említett ipari tevékenységeken túl, meghatározó szerepe van a mezőgazdasági vállalkozásoknak a többi ágazathoz képest. Emellett az egyéb, pl. a turisztikai és más tercier szolgáltatások jelentősége még alárendelt a kistérségben.

A községek településszerkezetének alakításakor mind a fejlesztési elképzelések, mind a rendezési javaslatok kidolgozása és azok érvényesítése során azoknak a megoldásoknak kell prioritást adni, amelyek hozzásegítenek a fenntartható szerkezet, a nyugalmas és rendezett, falusias karaktert nyújtó település, mint távlati fejlesztési cél eléréséhez.

A településközpontok alakításakor, fejlesztésekor azokat a megoldásokat kell előnyben részesíteni, amelyek a településközpont színesebbé, látványosabbá, karakteresebbé tételét segítik elő, amelynek révén a községközpont valódi közösségi térré alakulhat. A településszerkezeti és a szabályozási terv ezen a téren jobbra csak közvetett eszközökkel rendelkezik, elsősorban a központfejlesztés keretfeltételeit teremtheti meg. A településrendezési mélységben is kezelhető elemeket a szabályozási terv kidolgozásakor figyelembe kell venni.

1.22.2. A TELEPÜLÉSEK ÉS KÖRNYEZETÜK FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ KÜLSŐ ÉS BELSŐ TÉNYEZŐK ÖSSZEFOGLALÓ ÉRTÉKELÉSE

A hatályos és a készülő településfejlesztési koncepcióval összhangban az alábbi főbb településfejlesztést befolyásoló értékek emelhetők ki:

- a rendelkezésre álló településrendezési tervek, amelyek biztosítják a keretfeltételeket a településfejlesztés különböző területein, elsősorban a gazdasági, lakó és különleges fejlesztések vonalán,
- a táji környezet, és az azzal harmóniában alakult településkép kedvező lakókörnyezetet biztosítanak,
- a települések egyik legfőbb értéke csendes, nyugalmas, falusias jellegük,
- a termelő tevékenységek zavaró bűz- és zajhatása nem érinti a belterületeket, a települési környezeti állapotot kedvező;
- a településképet tovább javítják a települési zöldfelületek és parkok, Zalagyömörő szabadidős fejlesztésre alkalmas zöldfelületei,
- a mai igényeknek részben megfelelő, fejlesztendő közúthálózat;
- a települések mai belterületén még található már kijelölt, de még beépítetlen területek és foghíj telkek is, ezek összességében a telekszükségletet ki tudják elégíteni,
- a településközpontok és egyéb területek rendezettsége és fejlesztési lehetőségei;
- a települések kommunális infrastruktúrával való ellátottsága jónak értékelhető, valamennyi hálózat kiépült és szükség esetén fejleszthető,
- kedvező környezeti feltételek a turisztikai irányú fejlesztések számára,
- a községek Önkormányzatai energiagazdálkodás, energiahatékonyság terén is fejlesztéseket terveznek, a települések környezeti állapota tovább javítható.

Ugyancsak alapvetően a hatályos és a készülő településfejlesztési koncepcióval összhangban az alábbi főbb településfejlesztési és rendezési problémák emelhetők ki:

- a községek periférikus elhelyezkedése számos kedvezőtlen folyamatot generált a településen demográfiai és gazdasági téren (elváándorlás, elöregedés, ingázás, gyenge vállalkozási aktivitás)
- perifériális térségi elhelyezkedés,
- kedvezőtlen népességsere: a migráció a helyi lakosság összetételének kedvezőtlen irányú változásához is vezetett és vezethet a jövőben,
- a belterületen áthaladó mezőgazdasági járművek sárfelhordást okoznak a lakóutcákban is,
- a belterületet érintő illetve az ott átmenő gépjármű-forgalom időszakosan légszennyezést, porterhelést és rezgésterhelést okoz,
- kevés helyi munkalehetőség, hagyományosan magas napi ingázási arány; a munkavállalók a szűkös helyi munkalehetőség miatt ingázásra kényszerülnek,
- a települések gazdaságában jelenleg kevés a jövedelemtermelő képességű vállalkozás, amely a település általános fejlesztéséhez is megfelelő alapot biztosíthatna,
- alulhasznosított területek, esetleges beépítés,
- a komplex szolgáltatást nyújtó településközpont hiánya;
- közintézményi hiányok, illetve a növekvő népesség generálta többletkapacitás-igény biztosításának nehézségei;
- felszíni vízelvezetés hiányosságai, rendezetlensége; a karbantartás hiányosságai.

1.23. ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRESZEK

1.23.1 A TELEPÜLÉSRESZEK KIJELÖLÉSE

A települések nagyságrendje, viszonylagos településmorfológiai homogenitása nem indokolja eltérő karakterű, tradíciójú és funkciójú településrészek meghatározását. Települési szempontból mindkét község egy-egy fejlesztési és rendezési egységnek tekintendő.

Megállapítható, hogy az egyes területfelhasználási jellemzők kiterjedése és koncentrációja alapján indokolt ugyan a differenciált övezeti rendszer alkalmazása, de ezek nem köthetők településrész szintű területegységekhez.

1.23.2. SZEGREGÁLT VAGY SZEGREGÁCIÓVAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA, TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSA ÉS HELYZETELEMZÉSE

A településrendezés során figyelemmel kell lenni arra, hogy a rendezés az érintett lakosság életkörülményeiben, értékrendjében és szociális helyzetében hátrányos következményekkel ne járjon. Ennek érdekében biztosítani kell az emberhez méltó környezet folyamatos alakítását, értékeinek védelmét.

Szegregált lakóterületnek minősül, ha, az egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok (főleg etnikai csoportok tagjai) egy adott településrészben belül elkülönülnek.

Az anti-szegregációs terv elkészítéséhez kidolgozott útmutató nyomán szegregátum az a településrész, ahol az alacsony státuszú lakosság – az aktív korú népességben belül a legfeljebb 8 osztályos iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők – aránya meghaladja az 50%-ot.

A vizsgált településeken szegregátumok, telepek kialakulása nem jellemző. Tehát mint társadalmi probléma nem jelentkezik. A vizsgálatok alapján nem határolhatók le ilyen terület egységek a két településen.

1.23.3. EGYÉB SZEMPONTBÓL BEAVATKOZÁST IGÉNYLŐ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA, TÉRKÉPI ÁBRÁZOLÁSA ÉS HELYZETELEMZÉSE

Egyéb szempontok alapján sem határozhatók meg speciális beavatkozást igénylő, *fizikailag lehatárolható községi területek, településrészek*, azonban e településeken is jelen vannak a közélet különböző problémái, *társadalmi területei*, amelyek kezelést, beavatkozást igényelnek.

A települések az önkormányzati döntésekben igyekeznek bevonni a civil szerveződések, hiszen a civil szervezetekkel való együttműködés gazdagítja a község életét. A helyi civil szervezetek tevékenységeikkel hozzájárulnak az esélyegyenlőség szempontjából releváns célcsoportokhoz kapcsolódó esélyegyenlőségi feladatok ellátásához. Kezdve az időskorúak kulturálódásától, a hagyományörzésen át, egészen a lakosság egészséges életmódjának megtartásához szükséges sportolási lehetőségekig.

Önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatainak ellátása során számít és épít is a civil szervezetek közreműködésére. A közfeladatellátás civil szervezetekkel való együttműködés útján történő megvalósulását erősíti, hogy néhány jelentős, az önkormányzatok feladatait meghatározó törvény kifejezetten ajánlja a szerződéses feladatellátást. Sümegprágán a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak, a lakosság szívesen vesz részt rendezvényeiken.

A településeken működő helyi, térségi közösség életében fontosabb, jelentősebb civil szervezetek, szerveződések az alábbiak:

Gógánfa:

- Éltető Balaton-felvidékért Egyesület
- Falusi Sportegyesület
- Polgárőr Egyesület
- Tűzoltóegyesület.

Zalagyömörő:

- Éltető Balaton-felvidékért Egyesület.

Az „egyéb szempontokból” fontos és szükséges beavatkozások a jövőben is a helyi társadalom bevonásával, többségének egyetértésével és aktív közreműködésével lehet hatékony és eredményes.